

Prakashpur Dalma Jang College of
Commerce & Economics

2005-2006

LIONS CLUB OF MALAD-BORIVALI COLLEGE CHARITY TRUST

BOARD OF TRUSTEES

- Lion Balkrishna R. Lakhotia
- Lion Shyamsunder G. Ruia
- Lion Vinod B. Dalmia
- Lion Ramnarayan G. Saraf

PRAHLADRAI DALMIA LIONS COLLEGE OF COMMERCE & ECONOMICS

GOVERNING COUNCIL

○ Lion Balkrishna R. Lakhotia	Trustee
○ Lion Shyamsunder G. Ruia	Trustee
○ Lion Vinod B. Dalmia	Trustee
○ Lion Ramnarayan G. Saraf	Trustee
○ Lion Praduman U. Mehta	Chairman
○ Lion Rajendra J. Chokshi	Vice-Chairman
○ Lion Kanahaiyalal G. Saraf	Hon. Secretary
○ Lion Madhusudan R. Maheshwari	Jt. Secretary
○ Lion Kamal Ruia	Jt. Secretary
○ Lion Banwarilal Jhunjunwala	Treasurer
○ Lion Kailash Kejriwal	Member
○ Lion Shankarlal Jain	Member
○ Lion Jaiprakash Bairagra	Member
○ Lion Vikas K. Saraf	Ex-Officio
○ Lion (Mrs.) Sushila Ruia	Ex-Officio
○ Principal (Mrs.) S. S. Aware	Officio

LOCAL MANAGING COMMITTEE

○ Lion S. G. Ruia	Principal (Mrs.) S. S. Aware
○ Lion K. G. Saraf	Dr. A. M. Bhende
○ Lion B. L. Jhunjunwala	Dr. Latha Krishnan
○ Lion P. U. Mehta	Prof. S. N. Hatekar
○ Lion R. J. Chokshi	Shri S. K. Pandey

Prahladrai Dalmia Lions College of Commerce and Economics

Magazine 2005-2006

Magazine Committee

Chairperson : Prin. (Mrs.) S. S. Aware

Chief Editor : Prof. Swati S. Desai

Sectional Editors

Gujrati : Vice-prin. Ms. Jyotsna Vyas
(Jr. College)

Hindi : Dr. Pratibha Dadhich

Marathi : Dr. Rohini Takle

English : Prof. Shobhadevi

Prof. Subodh Aware

VOLUME - 34

STATEMENT AS PER PRESS REGISTRATION OF BOOKS ACT

FORM - IV

1. Place of Publication : Mumbai
2. Periodicity of Publication : Yearly
3. Publisher's Name : Principal (Mrs.) S. S. Aware
Nationality : Indian
Address : Prahladrai Dalmia Lions College of
Commerce & Economics,
Sunder Nagar, S. V. Road,
Malad (West), Mumbai - 400 064.
4. Printer's Name : Mr. Jayesh S. Shah
Nationality : Indian
Address : Aditya Arts Printer
8-Metal House, Jitenra Road,
Malad (East), Mumbai - 400 097.
5. Editor's Name : Prof. (Mrs.) S. S. Desai
Nationality : Indian
Address : Prahladrai Dalmia Lions College of
Commerce & Economics,
Sunder Nagar, S. V. Road,
Malad (West),
Mumbai - 400 064.
6. Name and address of Individuals : Prahladrai Dalmia Lions College of
who own the newspaper and Commerce & Economics
partner of shareholders holding Sunder Nagar, S. V. Road,
more than one percent of total Malad (West), Mumbai - 400 064.
Capital.

I, Mrs. S. S. Aware, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge.

Sd/-
S. S. Aware
Publisher

Lest we forget

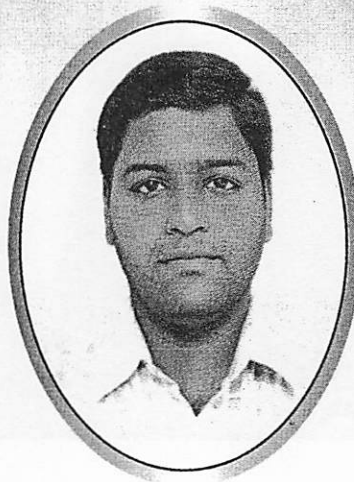

LATE SHRI BAJRANGLALJI DALMIA

Trustee, Chairman, Lions Club of Malad-Borivali
College Charity Trust

SAD DEMISE

Prof. Subodh Aware

faculty of BMS and loving son of Principal Mrs. S. S. Aware
lost his life in tragic accident on 18th Feb., 2006.

May his soul rest in peace.

Editorial

Our Institution suffered heavy blow since our main pillar of the institution Shri Bajaranglal Dalmiaji is no more with us & we shall be missing him on all the corners of our institution since his valuable guidance will no more be available to us. We also suffered another blow since Subodh Aware, Faculty of our Management Courses lost his life in tragic accident recently. May god rest their souls in peace.

Indian Economy is progressing in view of the developments in all the Sectors which are pillars of Economy. Thanks to the successive Governments since 1992 which took bold steps in liberalization resulting the economic parameters feeling the wind of change freely & breath fresh air & the results are omnipresent in all the sectors of Telecommunications, Entertainment, Infrastructure & so on. The day is not far that our Sunrise Industries shall lead the Indian Tiger surpassing all the global leaders.

Excellence is an art won by training & habituation. We do not act rightly because we have virtues or excellence, but we rather have those because we have acted rightly. We are what we repeatedly do. 'Excellence' then is not an act but a habit.

A man's mind may be likened to a garden which may be intelligently cultivated or allowed to run wild but whether cultivated or neglected, it must and will bring forth some yield. If no useful seeds are put into it, then abundance of weeds will fall therein & will continue to produce its kind.

Consideration is not merely a matter of emotional goodwill but of intellectual vigour & moral self sacrifice. Wisdom must combine with sympathy. That is why consideration underlines the phrase a **scholar & gentleman**, which really sums up the ideal of the output of a college education.

The year 2006 being 150th year of the Mumbai University, we shall expect lots of programmes & lots of new courses of varied fields, We shall be ready to welcome the anniversary with open arms of loud cheerings.

- Prof. Swati Desai

From Principal's Desk

*I wish you all happy,
healthy and wealthy new year.*

You will find this issue also rich in articles and other material like all previous ones.

Now I give here below the highlights of the happenings in the last year.

First of all we lost main donor, guide and philosopher, Chairman of Board of Trustees **Shri Bajranglalji Dalmia** who was most successful businessman.

From Principal's Desk....

He was having social angle in his mind, who took lead not only donating money for foundation of this college, but also remained active in management and happenings at college campus till his last breathe. He was devoted, dynamic and simple person. Let his soul remain in peace and God may give us strength to bear this loss and to work on the right path to fulfill his wishes in future.

The University of Mumbai gave us the opportunity to hold **Inter-collegiate Carrom Tournament 2005-2006** and it was successfully done from 30th Jan. to 1st Feb., 06. All those who participated, volunteers and spectators enjoyed it and thanked the management for excellent arrangement made by the college for same.

Our college has done extreme well in **Volleyball and Tennis** during the last some years. This year also Girls team and Boys team secured 2nd place in Volleyball at Mumbai ward organized by Govt. of Maharashtra. The team was trained by our Ex-student and well known coach Miss Purnima.

To upgrade the knowledge, four teachers have completed Refresher course - two in Accountancy, one in Mathematics & one in Law.

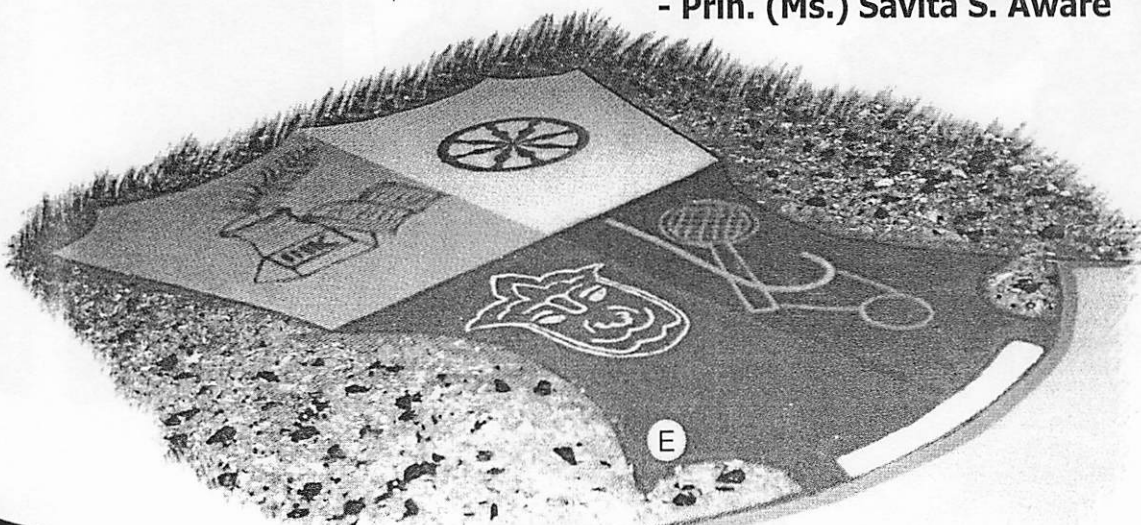
To motivate the teachers for research projects the teachers' council has taken the lead in organizing an informative session on **How to undertake minor research project** the guidance is given by Prof. Sarode (Mulund College of Commerce).

The investment has been made in computers and printers by the management.

To improve the performance of weak students in English - F.Y.J.C. as well as S.Y.J.C. level, the **Refresher Course in English** has become regular activity.

In future also efforts will be made to strengthen the existing academic programmes and to introduce innovative curricular & extra curricular activities.

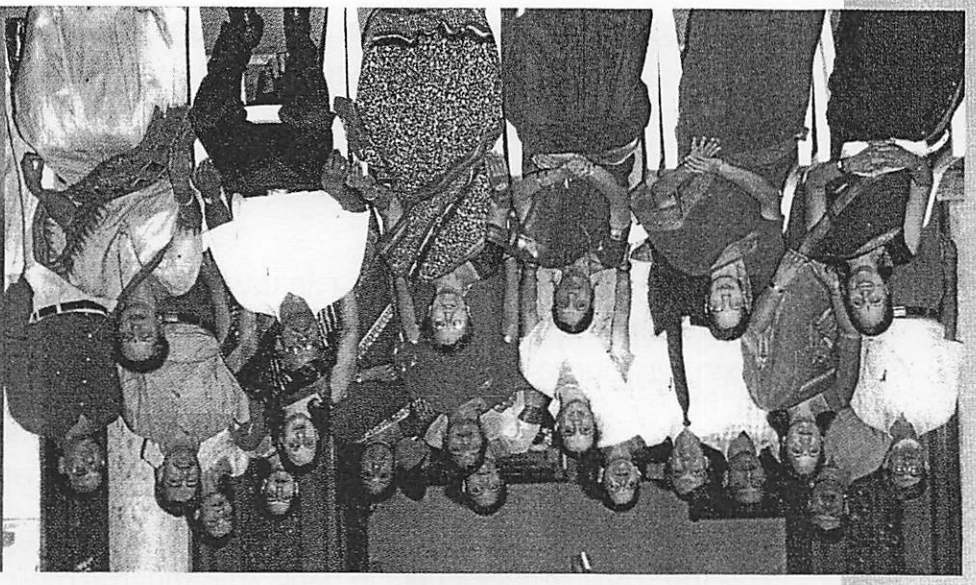
- Prin. (Ms.) Savita S. Aware

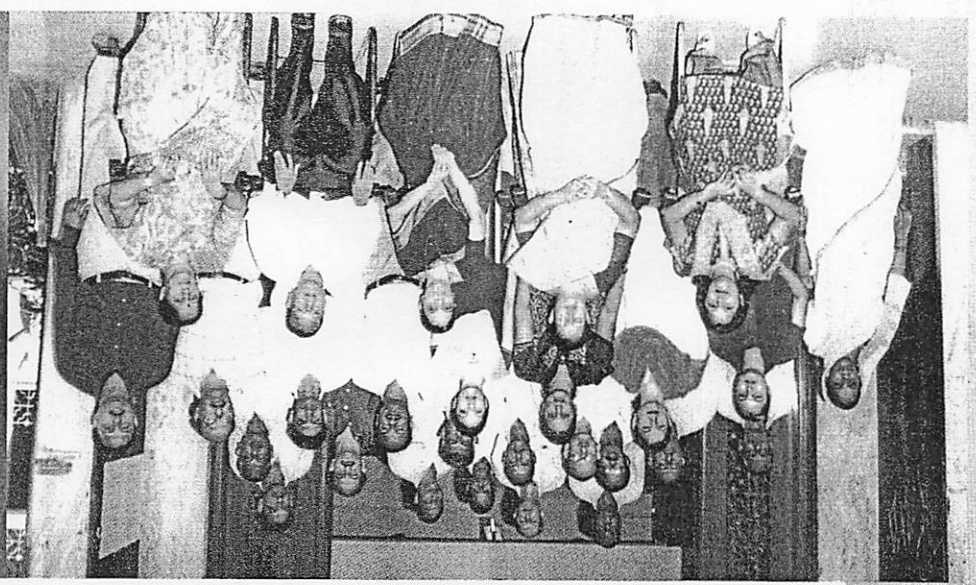
Our Staff Members

Degree College
Teaching Staff

Junior College
Teaching Staff

Non-teaching Staff

Prin. Ms. S. S. Aware : (1) Participated in one day seminar on '**Role of Women Leaders in Higher Education in the Twenty First Century**' organised by Ghanshyamdas Saraf Girls college of Arts & Commerce Malad On 30th Sept, 2005. (2) Attended executive development programme organised by **Association of Indian College Principals (AICP)** from 29.11.2005 to 09.12.2005. (3) Participated in the NACC sponsored workshop on **Quality Sustenance and Enhancement Measures in Higher Education** on 13th Feb., 2006. (4) Invited as a member on the panel of Judges for selecting the books for **Shree Ghanshyamdas Saraf Sahitya puskar (Marathi Language)** given by Marwadi Sammelan.

Dr. Latha Krishnan : (1) Attended the **Group Discussion** among the head of Departments Economics organised by Chinai College on 24th Aug., 2005. The discussion centered round the poor performance of the students at the university level in Economics. (2) Attended one day seminar on '**The Use of Case Study Methods in the Teaching of Business Economics**' conducted jointly by the Board of Studies and the Economics department of Vivek College, Goregaon (3) Attended UGC sponsored state level one day seminar on '**Infrastructure - Policies and Perspectives**' conducted by Tolani College, Andheri (E) on 28/1/2006.

Prof. Ms. N. S Lele attended **Refresher course** in Mathematics at **Department of Mathematics, Kalina, Santacruz (East)**, between 3rd March, 2006 and 25th March, 2006. The theme was '**Finite Fields and Applications**'.

Prof. Swati Mandavawalla (1) Invited on the **panel of experts** for guest lectures organised for T.Y.B.Com students of Ghanshyamdas Saraf Girls' College, Malad. She delivered a lecture giving guidelines on '**Effective preparation & Presentation**' at **T.Y.B.Com examination and to be a subject topper**' in the subject computer systems. (2) Attended seminar on "**Women and Police - Defining Boundaries**" organized by Women Development Cell, University of Mumbai, on 13th March 2006.

Prof. A. B. Mehta (1) Co-opted as **member of the Board of Studies** of the **ICAI** for the year 2005-06. (2) Organised **Gujarati Sahitya Parishad** and its 49th Adhiveshan in Mumbai - during 23,24,25 December, 2005. He was **master of ceremony** for two days (3) Actively participated in projects under **Pragati Mitra Mandal, Shri Sai Sarvajanic Turst, D. M. Vora Charitable Trust etc.** (4) Delivered a lecture on "**What - after T.Y.?**" a vocational guidance lecture at Parekh college of Commerce at Mahuva in Sept., 2005 (5) Worked as office bearer of **Shri Mahuva Samaj Lion club of Kandivali, Shri Ghoghari Dasha Shrimali Gnyati.**

Prof. D. M. Kadhi attended **Refresher Course** in Accountancy at M. M. K. College Bandra between 13th Feb., '06 and 4th March, '06. The theme was "**Emerging scenario in the filed of Accounting Taxation & Capital market**".

Prof. B. K. Patel attended **Refresher course** in Accountancy at M. M. K. College Bandra between 13th Feb., '06 and 4th March, '06. The theme was "**Emerging Scenario in the field of Accounting Taxation & Capital Market**".

Prof. Ms. S. S. Telang : (1) Attended the **Refresher Course** for law teachers conducted by the **Indian Law Institute**, at New Delhi in July, 2005. (2) Attended one day **seminar** on '**Role of Women Leaders in Higher Education in the Twenty First Century**' organised by Ghanshyamdas Saraf Girls' College of Arts & Commerce, Malad. On 30th Sept., 2005.

Prof. Ms. Swati Desai (1) Invited as a visiting faculty at **Regional Training Institute Audit Bhavan Bandra** to deliver sessions on '**Audit Sampling**'. The training was for various government officers from all over India. (2) Attended seminar on "**Women and Police - Defining Boundaries**" organized by women Development Cell, University of Mumbai on 13th March, 2006.

Prof. S. V. Chandratre (1) Participated in the the NACC sponsored workshop on **Quality Sustenance and Enhancement Measures in Higher Education** on 13th Feb., 2006. (2) attended one day workshop on "**Preparation for Re-Accreditation Library Services**" organised by M. D. Shah Mahila College on 23rd March, 2006.

Prof. Sharada Gaitonde (1) Attended **workshop** on "**Human Rights**" on 16th Dec., 2005 organised by University of Mumbai at Kalina.

Prof. Mahesh Gadekar Attended **workshop** on "**Human Rights**" on 16th Dec., 2005 organised by University of Mumbai at Kalina.

Prof. Mausumi Galvankar Attended the **workshop** on "**Quantitative Economics**" held at the Department of Economics, University of Mumbai from 3rd Oct, 2005 to 10th Oct., 2005.

Prof. Omkar Joshi Presented a paper on "**Kautilya and Public Governance**" at state level workshop on "**Relevance of Kautilyan Economics to 21st Century**" organised by K. V. Pendharkar College, Dombivli on 3rd Sept 2005. His paper was selected as the **Best Paper** and he was awarded a memento.

Ms. Sheetal Shah (Librarian) attended one day workshop on "**Preparation for Re-Accreditation Library Services**" organised by M. D. Shah Mahila College on 23rd March, 2006.

Mr. Shyam Bihari K. Pandey, Accountant participated in various events in **Intercollegiate competitions** organised by M. D. Shah Mahila College for Non teaching staff. Mr. Pandey showed his hidden talents in **Dance, Monoacting and Debate competitions**. And his performance was appreciated by audience and guests.

Mr. Sagar Saini Senior Clerk **conducted a workshop** on '**Administration Procedures**' for non-teaching staff of the Byramjee Jeejeebhoy College of Commerce, Charni Road. This workshop helped the staff of said college to clear many grey area on **recording of different types of leaves**.

Mr. Bishnu Chandra Dash participated in **intercollegiate Singing Competition** organised by M. D. Shah Mahila College for non teaching staff.

JUNIOR COLLEGE ACTIVITIES (YR. 2005-2006)

Mrs. Jyotsna Vyas
Vice Principal

Prahladrai Dalmia Lions College has been providing the infrastructure and atmosphere conducive to holistic development and joyful learning.

At Prahladrai Dalmia Lions College we persevere to provide students with the right environment to bloom in all their glory. We believe that every student is born with an unique unexplored talent. To tap this reservoir we need to recognise it first. Through various co-curricular activities we have been able to help students recognise their own inherent talent and develop their personality.

All Language Literary Association inaugurated its activities with "Essay Writing" competition which was held on 26th August, 2005. Students responded in large numbers for the competition. The students could pen down their thoughts either in English, Hindi, Gujarati or Marathi.

The following students stood first in the Essay writing Competition

English : Siddhi B. Nandu - F.Y.J.C. 'C' Div.

Hindi : Neeraj Agarwal - S.Y.J.C. 'A' Div.

Guarati : Doshi Tisha - S.Y.J.C.

On the occassion of "Hindi Day" on 14th September, 2005, Ramnaresh Acharya of Kanchi Peeth delivered an inspiring lecture on "Santonka Sahitya Mein Yogdan" The talk was very beneficial to the students.

This activity was followed by Elocution Competition which was a again held in English, Gujarati, Hindi and Marathi.

Sameer Patel - S.Y.J.C. • Preeti Mundhra - S.Y.J.C.

Preeti Mundhra of S.Y.J.c. represented our college at the various inter-collegiate competitions organised by the Suburban Colleges. She won second prize in Elocution competition held by "Patkar College" Goregaon (W). She also represented our college in the Elocution Competition organised by St. Andrews college, Bandra (W). She took part in the Elocution Competition held at Dahanukar College.

Prahladrai Dalmia Lions College has come a long way, yet there are miles to go, more hurdles to overcome and more laurels to achieve.

All language association is thankful to Prof. S. Bhandare, Prof. Geeta Naik, Prof. S. Pandey, Prof. Dr. Rohini Tekle, Prof. R. Kulkarni, Prof. Abraham for their support and encouragement in various activities. We are also very thankful to Principal S. Aware, Vice-Principal Prof. Jyotsna Vyas and Supervisor Prof. Dr. P. Dadeech for their encouragement and motivation to the students.

Fine Arts :

The following activities were conducted by the 'Fine Arts Association" to provide an opportunity to the students to identify and develop their talents in Fine Arts.

Rangoli Competition : Rangoli Competition held on 15th September, 2005

The Winners were :

1st Prize	2nd Prize	3rd Prize
Prabhu Priyanka - F.Y.J.C.-H	Mungekar Jsha - F.Y.J.C.-C	Chanda Bharati - F.Y.J.C.-A

The Judges : Principal Mrs. S. S. Aware, Prof. Mrs. G. Naik, Prof. Mrs. Jayashree

Mehendi Competition : Mehendi Competition was held on 15th September 2005

The Winners :

1st Prize	2nd Prize	3rd Prize
Satbhavani Gupta - S.Y.J.C.-A	Swati Agarwal - F.Y.J.C.-H	Seema Gehlot - S.Y.J.C.-A

The Judges : Prof. Dr. P. Dadhich, Prof. Mrs. R. Vyas, Prof. Mrs. R. Punmiya

Poster Painting competition : Poster Painting Competition was held on 28th September, 2005.

The Winners :

1st Prize	2nd Prize	3rd Prize
Prabhu Priyanka - F.Y.J.C.-H	Roy Minnal - S.Y.J.C.-F	Isha Mungekar - F.Y.J.C.-C

The Judges : Prof. Mrs. K. S. Vaccharajan, Prof. Mrs. R. Kulkarni

Flower Arrangement Competition : Flower Arrangement Competition was held on 28th September, 2005

The Winners :

1st Prize	2nd Prize	3rd Prize
Prabhu Priyanka - F.Y.J.C.-H	Tibrewala Ruchi - S.Y.J.C.-G	Chanda Bharati - F.Y.J.C.-A

The Judges : Prof. Mrs. A. Prasad, Prof. Mr. A. Bagade

Card Making Competition : Card making competition was held on 28th September, 2005

The Winners :

1st Prize	2nd Prize	3rd Prize
Chanda Bharati - F.Y.J.C.-A	Vidhi Tharad - S.Y.J.C.-G	Prabhu Priyanka - F.Y.J.C.-H
Pillai Deepa - F.Y.J.C.-F	Ruchi Tibrewala - S.Y.J.C.-G	Kumavat Vijay - F.Y.J.C.-F

The Judges : Vice-principal Mrs. J. Vyas, Prof. Mrs. Mini Abraham

Fine Arts Association Committee members Mrs. S. S. Pai, Mr. S. S. Shrivastava, Mr. B. Pandya and Mrs. Mercy Abraham are thankful to the Principal, the Vice-principal and the Supervisor for their co-operation and motivation for the smooth conduct of these activities.

● SPORTING ARENA

Sports play an essential role in developing a healthy body and moulding the student into a confident disciplined individual with a desire to excel. Recognising the importance of sports in channelising the youthful energy constructively, sports has been promoted zealously by the institution.

● VOLLEY BALL

Girls and Boys team stood at Second level championship at Taluka level, organised by District sports office (Govt.)

● CRICKET

Jr. College boys won first two rounds and reached the semi-finals organised by District sports officer.

Dinesh Shinde was winner in Karate Competition at District and Taluka level. The Competition was organised by D.S.O. (Govt.) Dinesh Shinde will represent Maharashtra at National level championship in Karate.

CULTURAL ASSOCIATION OF JUNIOR COLLEGE

To start with **"Friendship Day"** was celebrated as the very first activity by the cultural Association of Jr. College to develop the feelings of care to share amongst the students. **"Teacher Day"** was celebrated on 5th Sept., 2005 students were given an opportunity to become teachers. Many students took part in the competition. The 'Best Teacher' prize was awarded to the following students :

1st Prize	Preeti Mundra	S.Y.J.C.	C 18
2nd Prize	Neera Agaral	S.Y.J.C.	A 06
3rd Prize	Poonam Purohit	S.Y.J.C.	C 57

Cultural function comprising of dance, recitation of self written poems was organised by the students. Cookery contest was conducted on 4th October for the first time in which many students took part. The following students were awarded prizes :

1st Prize	Shailesh Bhultka	S.Y.J.C.	H 38
2nd Prize	Vakharia Ashika	S.Y.J.C.	H 65
3rd Prize	Doshi Tisha	S.Y.J.C.	H 45
3rd Prize	Bindi Parikh	F.Y.J.C.	H 106

"Peace Day" was celebrated in the college on 13th Dec, 2005. Students were asked to dress in white coloured outfits as a symbol of Peace.

"Twins Day and Chocolate Day" were celebrated by students on 26th November 2005.

"Days of 60's & 80's" were celebrated on 5th Dec, 2005. Students were asked to dress themselves up like people of 60's and 80's.

"Tie Day and Saree Day" were celebrated in the college. **"Traditional Dress Competition"** was conducted. Many students took part and following students have won the prizes :

1st Prize	Dilnasheen Khan	F.Y.J.C.	H 96
2nd Prize	Hardik	S.Y.J.C.	39

Students have taken active interest in intercollegiate and state level competitions held by different colleges and were awarded various prizes.

Prize Winners

1st Prize in Group Dance at Walia College

Harsha Nakar		F.Y.J.C.	I 15
Preeti Mundhra		S.Y.J.C.	C 18
Seema Baid		S.Y.J.C.	A 18
Neha Gighania		S.Y.J.C.	
Hardik Parmar		S.Y.J.C.	C 39
Sumeet Parmar		S.Y.J.C.	C 41
Anish Kunder		S.Y.J.C.	E 80

Winners at Lala Iajpatrai College

3rd Prize in Solo Western Dance :	Hemlata Bhansali	S.Y.J.C.	G 32
2nd Prize in Solo Hindi Dance :	Siddhi Nandu	F.Y.J.C.	I 23
3rd Prize in T-Shirt Painting :	Minal Roy	S.Y.J.C.	F 39
1st Prize in Lifafa Making :	Kavita Pardeshi	F.Y.J.C.	
1st Prize in Mirror Making :	Prati Kheria	F.Y.J.C.	

NATIONAL LEVEL WINNERS

• GROUP PROJECT

There was a competition conducted by department of Public Grievances and Social Development. Our Group had made the project based on the topic "Universe". It took 12 days and it was a real worth while doing the project. The facility to use the computer lab any time was given to the group. Our teachers helped the students by providing valuable and fascinating information related to the topic.

Our Group Comprised of :

1. Nikhil K. Khandelwal (Leader software designer)
2. Roneet Nagda (Software designer)
3. Rahul Gupta (Software designer)
4. Shweta Garg (Source)
5. Arpit Garg (Software designer)
6. Ridhi Kothari (Source)
7. Namrata Kothari (Source)
8. Dilnashin Khan (Source)

The above students have secured

3rd Rank - District Level

4th Rank - State Level

And Further nominated for **National Level** in Feb. 2006

S.Y.J.C. REFRESHER COURSE IN ENGLISH 2005-2006

To improve the English of the SYJC students a refresher course was conducted during the year. Prof. Dr. Mrs. S. Patil and Prof. Ms. Shobhadevi reinforced the rules of grammar and improved their communication skills. Mr. S. Shrivastava and Mrs. S. Bhandare co-ordinated the conduct of course.

F.Y.J.C. REFRESHER COURSE IN ENGLISH 2005-2006

The Refresher Course in English was conducted for the weak students of F.Y.J.C. The visiting faculty Mrs. Beena Mehta reacquainted the students with the rules of Grammar and conducted a test at the end of the course. The students benefitted immensely from the course. Mrs. Rashmi Kulkarni and Mrs. Mini Abraham were incharge of the course.

GUIDANCE LECTURES FOR HSC STUDENTS

For the benefit of SYJC students' experienced lecturers and moderators from various colleges conducted a series of guidance lectures. They gave valuable advice to the students on **How to prepare For Board Exams. and to score maximum marks ?**

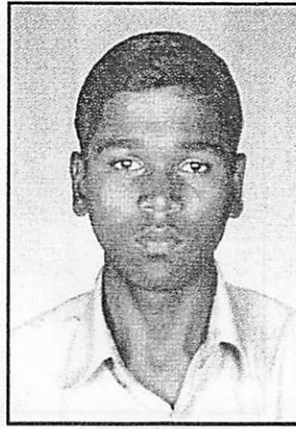
After the preliminary exams. college teachers conducted intensive coaching for the betterment of these students. Success of our activities go to our eminent & efficient teachers. My sincere thanks to Principal Savita S. Aware & Supervisor Dr. Pratibha Dadhich for their co-operation.

Swami Vivekanand has rightly said, "**Education is not the amount of information that is put into the brain and run riot there, undigested all your life.**" We must have assimilated five ideas and made them your life and character, you have more education than any man who has got by heart a whole library.

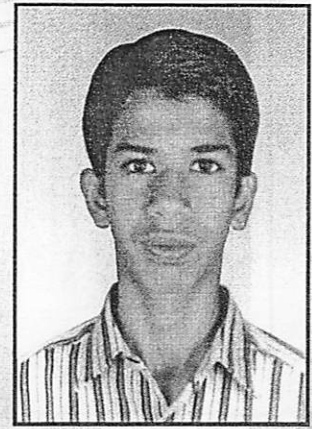
OUR RANK HOLDERS

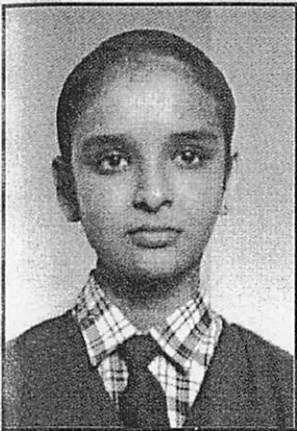
Sarita Nepali
1st in H.S.C.
Feb 2005

Wamne Nikesh A.
11nd in H.S.C.
Feb 2005

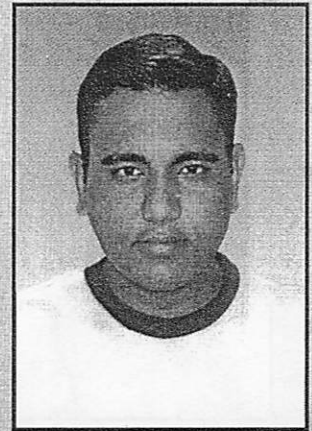
Bhatotra Yogesh
111rd in H.S.C.
Feb 2005

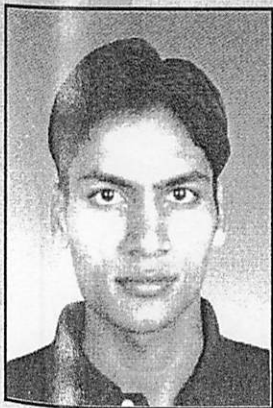
Rathore Varsha L.
1st in F.Y.J.C.
March 2005

Agrawal Priyanka A.
11nd in F.Y.J.C.
March 2005

Bansal Satyen R.
111rd in F.Y.J.C.
March 2005

Jatin Jajodia
Best Boy Sr. College
2005-2006

Shunaza Khan
Best Girl Sr. College
2005-2006

S. Shiram
Best Boy Jr. College
2005-2006

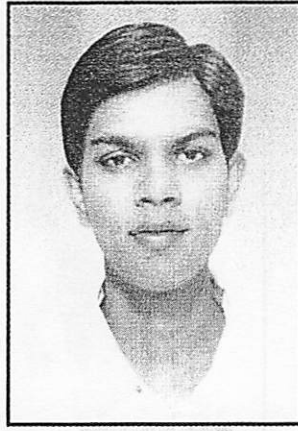

Preeti Mundra
Best Girl Jr. College
2005-2006

OUR RANK HOLDERS

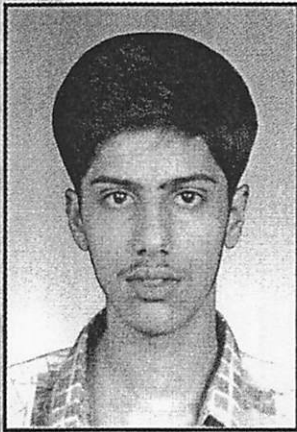
Sanganeria Saurabh M.
1st in T.Y.B.Com.
April 2005

Patel Ritesh V.
IInd in T.Y.B.Com.
April 2005

Cheta Yogesh K.
IIIrd in T.Y.B.Com.
April 2005

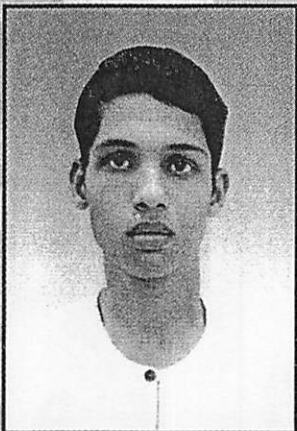
Mehta Vishal R.
1st in S.Y.B.Com.
March 2005

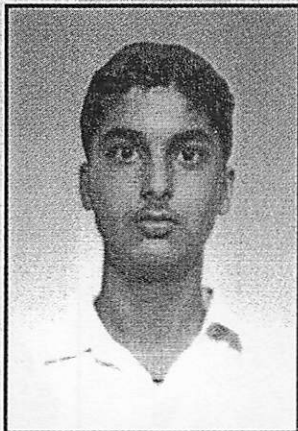
Peety Sandeep R.
IInd in S.Y.B.Com.
March 2005

Garg Ashish B.
IIIrd in S.Y.B.Com.
March 2005

Kabra Sanjog G.
1st in F.Y.B.Com
March 2005

Zaveri Darshanchandra B.
IInd in F.Y.B.Com
March 2005

Ruia Amit N.
IIIrd in F.Y.B.Com
March 2005

CULTURAL ACTIVITIES SENIOR COLLEGE

As per the provision of Maharashtra Universities Act, 1994 and the (Amendment and continuance Act, 2000) Miss Urvi Gosar of T.Y.B.com was selected as the Cultural Secretary for the Academic Year 2005-2006.

The activities conducted throughout the year are as follow :

- 1) The Inter-collegiate Patriotic Song Singing Competition - Azadi - A Tribute to Naiton.

The cultural department began its activities with the Inter-collegiate (Solo and Group) songs singing competition. Good response of participation was received from different colleges. Due to maximum response, the competition was phased in Elims & Final round on 14th & 15th August, 2005 respectively. The competition has been a grand success.

The Inter-collegiate Competition : This year a large number of students participated in various intercollegiate competitions organized by different colleges. The students were :

- 1) **Urvi Manilal Gosar (T.Y.B.Com)**

- 1st Prize : in Mehendi at **KSHITIJ Festival**, Ruparel College, Mahim
- 2nd Prize : in Post Designing at **"RANG TARANG"** Festival, Thane
- 2nd Prize : in Mehendi at **"RAVES"** Festival, Patkar College, Goregaon
- Consolation Prize : in Mehendi at **"MAHARASHTRA UTSAV"** Elphinstone College, Churchgate
- 2nd Prize : in Mehendi at **"RAVES"** festival, Patkar College, Goregaon
She was awarded at the Most Active Student of 2005-2006

- 2) **Latesh Poojari (S.Y.B.Com)**

- 1st Prize : **Solo Singing** in Ghanashyamdas Saraf Girl's College
- 2nd Prize : **Solo Singing** in **RHYTHM Festival** at Atharva College, Kandivali
- 1st Consolation Prize : **Solo Singing** in **YUVA CHETNA** at Chetna College, Bandra
- 1st Prize : **Duet Singing** in **YUVA CHETNA** at Chetna College, Bandra
- 3rd Prize : **Duet Singing** in **Raves**, at Patkar College,
Awarded Best Singer in **KALASAURABH**, at Narayan College
Awarded Merit Certificate in acting in **Drama Competition**,
Organized by Bhavans College, Chowpaty

- 3) **Krunal Gandhi (S.Y.B.Com)**

- 1st Prize : **Duet singing** in **Yuva Chetna** at Chetna College, Bandra
- 3rd Prize : **Duet Singing** in **Raves** at Patkar College

- 4) **Preeti Rajwade (BMS)**

- Awarded Best Actress in **Drama Competition**, organized by Bhavans College, Chowpaty.

Prof. In-charge
Mrs. S. S. Telang

Secretary
Urvi Gosar

Report of the 2005 FINE ART ASSOCIATION 2006

Our Team :

Chairperson : Prof. Mrs. N. S. Lele

Member : Prof. Mrs. S. S. Desai

Secretary : Mr. Sandeep Rajpurohit
(T.Y.B.Com B-86)

Objectives :

To bring out the talents of the students in field of fine Arts & organise various programmes in this regard. To provide platform and to encourage the student to come out with flying colours in the field of Fine Arts.

Activities Conducted :

a) Collegiate Level Activities :-

1) Mehendi Competition on 12th Aug., 2005 & winners were :

Ist Prize - Ms. Nikita Agarwal (T.Y.B.Com)

IIInd Prize - Ms. Urvi Gosar (T.Y.B.Com)

2) Drawing & Handicraft Competition on 13th Aug., 2005 jointly with Lions Club of Malad-Borivali. This was followed by an exhibition in which various items were on display.

Winner for **Drawing Competition** :
Ms. Megha Murarka (S.Y.B.Com)

Winner for **Handicraft Competition** :
Ms. Nikita Agarwal (T.Y.B.Com)

3) Greeting Card Making Competition on 3rd Sept., '05 jointly with Literary Advertising and Debating Society. On the theme of "**Teachers Day**".

Winners were :

1. Nikita Kurhade - T.Y.B.Com.

2. Ranjana Phalod - T.Y.B.Com.

3. Pratibha Palinje - S.Y.B.Com.

b) Intercollegiate Activities :

Association organized various events in intercollegiate Festival Dalmia Utsav 05

Events Are :

- 1) Hatho ki Kalpana (Mehendi)
- 2) Wind Chime Making
- 3) Sketching
- 4) T-Shirt Painting
- 5) Rang Utsav (Rangoli)
- 6) Caricature (Cartooning)

Report of the 2005 REPORT OF TEACHERS' 2006 COUNCIL AND STAFF CLUB

Teachers' Council organised a guest lecture for teaching staff on the topic '**How to take Minor research Project ?**' on 11th February 2006. The speaker was Prof. V. M. Sarode who received special appreciation prize for his project during 2004-2005.

This year **Staff Club** arranged one day Picnic

to *Ayurway Resort* at **Karjat**.

Overwhelming response was given by the staff members so the picnic was an unforgettable event.

- **Prin. Ms. S. S. Aware** (Chairman)

- **Prof. Swati S. Desai** (Staff Secretary)

Report of the 2005 M.COM. (PART-I & II) 2006 (ACCOUNTANCY)

We have started from 2004-2005, the postgraduate course M.Com (With Accountancy) on self financing basis.

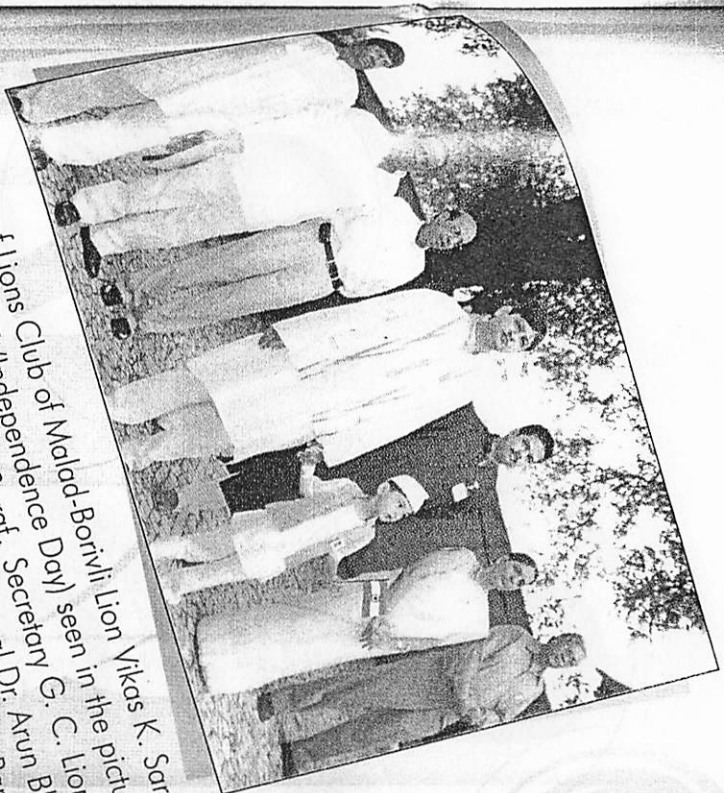
We purchased no. of new books for the course.

Our teaching & non-teaching staff was very co-operative during this year.

We are thankful to our Madam Principal Mrs. S. S. Aware for her continuous support & motivation.

- **Prof. Nalini Shah** (Co-ordinator)

COLLEGE ACTIVITIES

President of Lions Club of Malad-Borivli Lion Vikas K. Saraf Hoisted National Flag on 15th August, 2005 (Independence Day) seen in the picture Trustee Lion Shyamsunder G. Ruria, Trustee Lion Ramnarayan G. Saraf, Secretary G. C. Lion Kanahyalal G. Saraf, Treasurer of College Principal (Mrs.) Savita Aware, Vice-principal Dr. Arun Bhende, & Painting contest on the Lion Upendra Jaiswal & House Hold items were distributed to the flood effected students & Inter-collegiate Patriotic Song Singing contest was also organised on the occasion. The food grains & House Hold items were distributed to the flood effected people of the area

Result of the Handicraft & Drawing Competition organised by Fine Arts Association

President of Lions Club Malad-Borivli Lion V. K. Saraf stressed on importance of Independence Day with National integrity & Harmony amongst people. He also requested students to join in Nation Building activities.

Members of the Fine Arts Association at Exhibition

2005
2006

STUDENTS' COUNCIL

Subhash Chauhan

Unvi Gosar

Sarita Nepali

Ashish Sharma

Supriya Dattachowdhari

Sandeep Agarwal

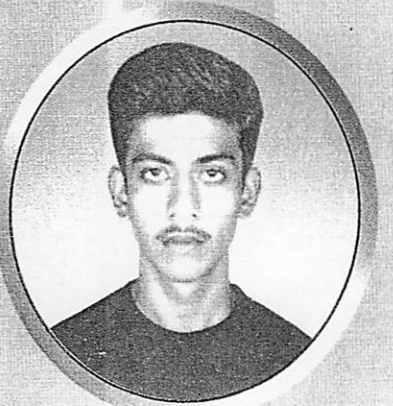
Sanjog Kabra

Monika Solanki

Vishal Mehta

Girish Gupta

2005
2006

REPORT OF THE STUDENTS' COUNCIL FOR 2005-2006

Formation of the Students' Council for the year 2005-2006 : As per University circular we conducted the elections of Students' Council for the year 2005-2006

Following members were elected and appointed as members of the Students' Council for the year :

1. Chairperson : Prin. (Mrs. Savita Aware)
2. In-Charge : Prof. (Mr.) Shekhar V. Chandratre
3. N.S.S. In-charge : Prof. (Mr.) Kiran Mane
4. Sports Director : Prof. (Mr.) B. V. Tekle
5. Cultural Secretary : (Ms.) Gosar Urvi Manilal, T.Y.B.Com A-62
6. N.S.S. Secretary : (Mr.) Gupta Girish Radheshyam, S.Y.B.Com B-50
7. Sports Secretary : (Mr.) Agarwal Sandeep Ramkaran, S.Y.B.Com A-18
8. Ladies Representative (1) : (Ms.) Dattachowdhari Supriya Prabhir, T.Y.B.Com A-52
9. Ladies Representative (2) : (Ms.) Solanki Monica Jayantilal, S.Y.B.Com F-49
10. F.Y.B.Com Representative : (Ms.) Nepali Sarita S., D-17
11. S.Y.B.Com Representative : (Mr.) Kabra Sanjog Govind, C-46
12. T.Y.B.Com Representative : (Mr.) Mehta Vishal R., B-43
13. B.M.S. Representative : (Mr.) Sharma Ashish, A-24
14. M.Com Representative : Mr. Chauhan Subhash S.

Miss Supriya Dattachowdhary was elected as U. R. and General Secretary for this year.

Inauguration of the Students' Council activities for the year 2005-2006. The inaugural function took place on Thursday 21st July, 2005 on the auspicious day - "Gurupournima". The activities were inaugurated by our Hon. Principal Mrs. Aware.

On this occasion students expressed their feelings towards their teachers (Gurus) and gave the respect to teachers.

Our college students' council celebrated number of days like Friendship Day, Twins Day etc. A little description is given in the attached pages.

Celebration of days :

1. Friendship Day :

Friendship Day was celebrated in our college on 10th August, 2005. This day is one of the most awaited day, in every college because this day has its own importance. On this day students tie up friendship bands on the wrist of fellow companions to express his or her feelings towards him/her. In order to make this day more happening. We had a stall put up by our college in the campus. In this stall we had various colours of bands. Each colour has its own uniqueness. Red Colour indicated love, yellow indicated friendship, green for admiring & also black with showed hatred. Students also responded well & made the day a grand success.

2. Twins Day :

Twins day was celebrated in our college on the 20th November, 2005. On this day students wearing similar dresses, appearing as twins were seen in the campus. Even groups of students were wearing similar dresses we seen which was quite amazing to watch. It was responded well by students by showing togetherness & happiness.

3. **Peace & Balloon Day :**

Following the twins day another day which was eagerly awaited had arrived. It was the Peace & Balloon Day. This day was celebrated in our college on the 22nd November 2005. On this day most of the students wearing white clothes were seen. White is the colour of peace and the students wearing white were clearly indicating the importance of peace. White colour showing peace & different colours of balloons in the hands of students added colours to this day. As like the Friendship day, on this day also there was a counter put up in our college campus where different colours of balloons were sold & students also responded well by purchasing many balloons of a different colours Red, Green, Yellow etc. & made this day a colourful day.

4. **Retro Day :**

Retro day also famous as the Back to 80's day was celebrated in our college on the 25th November 2005. As the name suggested students wearing dresses like the 80's people were seen in the campus. It was quite humorous as some people in the attire of famous Bollywood personalities of the 80's era was seen. This day was celebrated in a different way. There was a competition held in the college where many students participated. This competition had various rounds like performing, question round etc. The winners of the competition were announced after the competition & they were deservingly appreciated by professors.

5. **Traditional Day :**

Traditional Day is the most happening Day in any college. And our college showed equal enthusiasm in celebrating traditional day. This day was celebrated on the 10th December 2005. Students were wearing traditional dresses classified their own traditions. Students wearing beautiful **Desi Style** dresses were seen in the campus. To add more enthusiasm to this day college had organized for a "**Nashik Dhol**". Students freaked out by dancing on the beats of "Nashik Dhol" in their own traditional day. Another feature of this day was the stage show after the Nashik Dhol. Students participated in this competition in a big way. Many students wearing traditional dresses performed on stage with a ideal companion. There were various rounds of competition & the best couple went on to become the winner of the competition.

6. **Saree, Tie & Rose Day :**

This day was a celebrated on the 13th December, 2005. This was the most awaited day in every college. Girls wearing beautiful sarees & boys formally dressed up with a tie was the scenario on this day. This was a combo day as Rose day was jointly celebrated. Like friendship day & Balloon day on this day also there was a stall of roses put up in the college campus where different colour of roses were sold like red showing love, yellow admiring & white rose for friendship, students responded well by purchasing roses from the stall. On this day a competition was held in college which had various games.

7. **Hot & Cool Day :**

This day was celebrated on the 15th December, 2005. On this day boys were supposed to wear blue & girls were supposed to wear red. Students dressed up well and made this day grand success.

8. **Mix-n-Match Day & Vegetable Day :**

This day was a combination of two day. Min-n-match day was jointly celebrated with Vegetable day. On this day students wearing unmatching clothes appearing like clowns were seen in the college campus. This was quite a unique day as students holding vegetables in hands were seen was quite humorous to match. Students holding tomatoes, chillies etc. were

seen in the campus. Tomatoes indicated love, chillies indicated enemy character & capsicum indicated friendship. This day was quite happening. It was celebrated on the 17th December, 2005.

Dalmia Utsav : We celebrated **Dalmia Utsav** with the same zeal & spirit. Our students council actively participated in organizing '**DALMIA UTSAV - 2005-06**' of the year 2005-2006

Prof. In-charge

S. V. Chandratre

REPORT OF

DALMIA UTSAV

This year Prahladrai Dalmia Lions College of Commerce & Economics organized a two - days Inter-Collegiate festival - **Dalmia Utsav - 2005**. This cultural festival was organised by a Core Committee headed by Madam Principal Mrs. Savita S. Aware. The Core Committee comprising of Vice-principal Prof. (Dr.) A. M. Bhende, Vice-principal (Jr. College) Mrs. Jyotsna Vyas, Students Council Incharge Prof. S. V. Chandratre and Prof. Ambelal Patel of Jr. College, guided the students volunteers.

The **Dalmia Utsav** - a festival of fun and frolic began in the college campus on 19th Dec., 2005 and concluded on 20th Dec., 2005.

The programme was given a colourful start by the **Chief Guest Lion P. U. Mehta**, Hon. Chairman, Governing Council of our college. He inaugurated the function by lighting the lamp in front of goddess Saraswati and he wished all the best to the participants of the festival.

The festival included 21 events divided into 3 categories viz. performing Art, Fine Art and Literary Art. Many new events were included this year. More than 800 students from 26 college of Mumbai took part and presented their talent in the festival.

A Grand Prize distribution ceremony was held on the 2nd day - evening. Our Senior Trustee **Lion Shamsunderji Ruia** was the **Chief Guest** on the Occasion.

The result revealed that our College - Prahladrai Dalmia College stood first in the rank securing highest no. of points in all the competitions. But as per our policy, we - Dalmia College will not keep the overall Champions Trophy with us. It will go to Runner-up college. As a result of this, we declared and offered D. G. Ruparel College whose team was no. 2 - as winner and our Dalmia Utsav participants handed over the General Championship Trophy to the Ruparel College Team.

The grand event was visited by number of celebrities like **Shri Amarjeet Singh Jhendewal (Commissioner of Fire Brigade, Mumbai)** Well-known T. V. Journalist - **Manish Dube**, popular Singer **Shri Kailash Kher** etc. to name a few.

The organisation of Dalmia Utsav was applauded by all.

The teachers, non-teaching staff, members of management - all of them along with 135 volunteers took hard efforts to make this festival a grand success.

Miss Soniya Kothari

Office Secretary

Dalmia Utsav

Prof. Shekhar Chandratre

Co-ordinator

Dalmia Utsav

2005
2006

Report of the 2005 2006

B.M.S.

In this current academic year 2005-2006 we are having one batch of F.Y.B.M.S. & one batch of T.Y.B.M.S. Our students participated in various competitions and won the prizes. List is as follows :

1. Nagindas Khandwala College, Malad (W) - One Day workshop & One seminar
2. N. M. College, Vileparle (W) - Events
3. Vivek College, Goregaon (W), Events. **Won first & Second Prize.**
4. National Institute of Event Management : Vikas Sharma & Abhishek Shrivastav participated in **Oriental Presentation** & Won 3rd Prize along with achievement awards.

Our B.M.S. Students got placement offers from ICICI Prudential and Life Insurance etc. Our students also conducted "**Career Mela**" for S.Y.J.C. students to know about B.M.S. & Many students benefitted from it.

Our students organised various Industrial Visits such as :

Thakkar's Roll forming Pvt. Ltd. - Palghar • Ashok Leyland - Goa • Kingfisher - Goa
Kanhery Caves - National Park, Borivali (E).

Report of the 2005 2006

SPORTS

- Prof. Nalini Shah (Co-ordinator)

1. Ms. Sonali Sanap (S.Y.B.Com)
 - Secured 1st place in the intercollegiate tennis tournament organized by University of Mumbai and was selected to represent University of Mumbai at the National Level.
 - Secured 2nd place (Silver Medal) at All India Inter - University Tennis Tournament held at Calcutta.
2. Bhargrav Rao (S.Y.B.Com)
 - Selected to represent the University of Mumbai in Chess.
3. Dinesh Shinde (S.Y.J.C.)
 - Secured 1st place in Karate at Taluka, District and divisional Zone.
 - Secured 2nd place (Silver Medal) at Karate organized by the Govt. of Maharashtra.
4. The Volley Ball girls team of our college secured 2nd place at Mumbai Ward organized by the Govt. of Maharashtra (Sports Dept.)
5. The Volley Ball boy team of our college secured 2nd place at Mumbai Ward organized by the Govt. of Maharashtra (Sports Dept.)
6. The college Annual sports for the academic year 2005-2006 was held on 16th December, 2005, in the Goregaon Sports Club. This year more than 150 students participated in the annual sports.

The following students of our college won the **Athletic Championship** Trophy for this academic year.

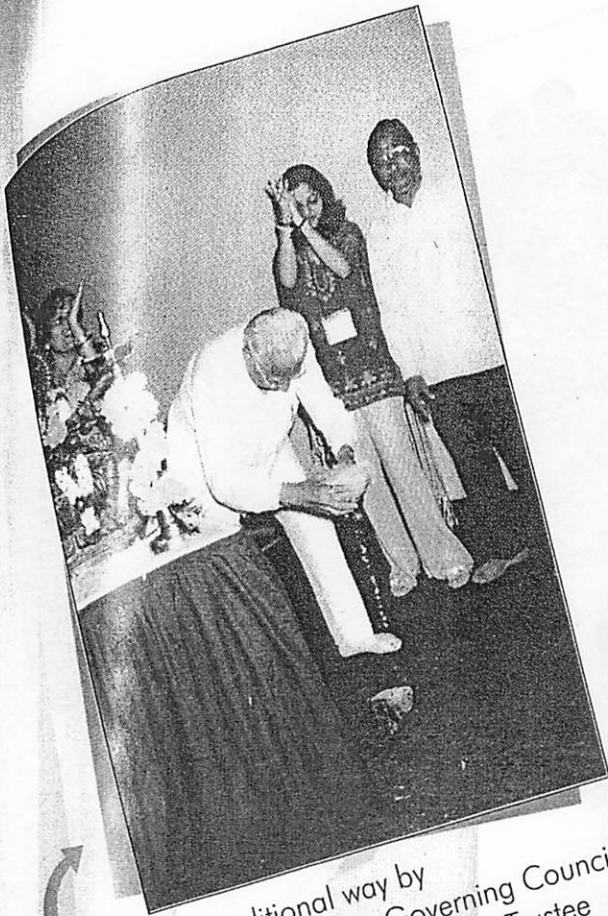
• Swapni Surve	F.Y.J.C. I	• Prathamesh Salunke	F.Y.B.Com
• Harshada Nadkar	F.Y.J.C. I	• Deepa Acharya	S.Y.B.Com

As directed by Director of Physical Education and sports, university of Mumbai, our College had conducted **Inter-Collegiate Carom Tournament** from 30th & 31st January, 2006 and 1st February 2006. Nearly 1200 students of various colleges participated in the above Tournament.

- Prof. B. V. Tekle (Sports Director)

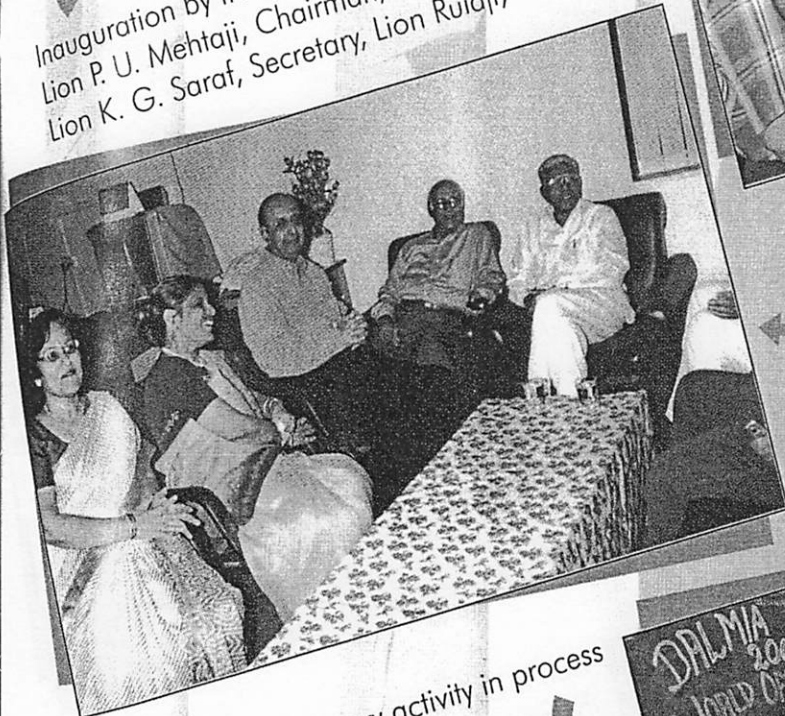
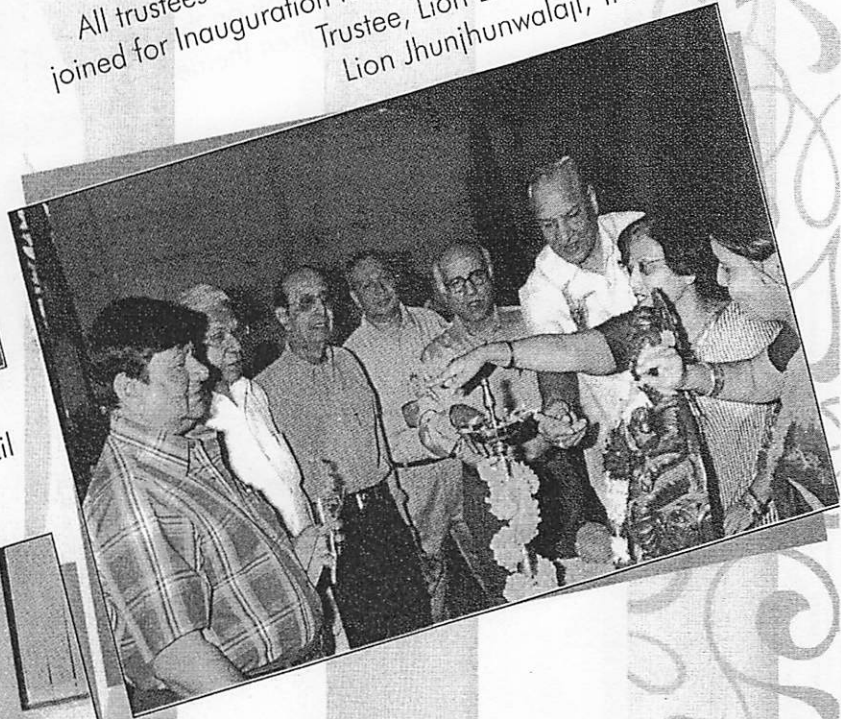
2005
2006

DALMIA UTSAV

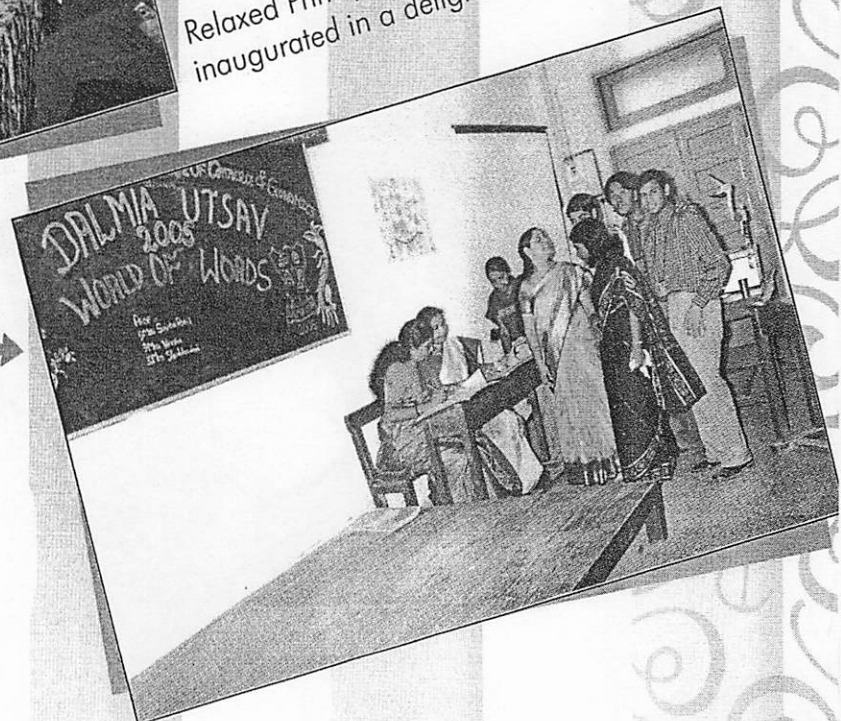
All trustees along with Principal and Vice-principal joined for Inauguration function Lion Vinodji Dalmia, Trustee, Lion Lakhotiaji, Trustee, Lion Jhunjhunwalaji, Treasurer

Inauguration by traditional way by Lion P. U. Mehtaji, Chairman, Governing Council Lion K. G. Saraf, Secretary, Lion Ruiji, Trustee

Relaxed Principal & Vice-principal after event is inaugurated in a delightful mood.

Literary activity in process

2005
2006

DALMIA UTSAV

'Arts' activity Rangoli on the given theme

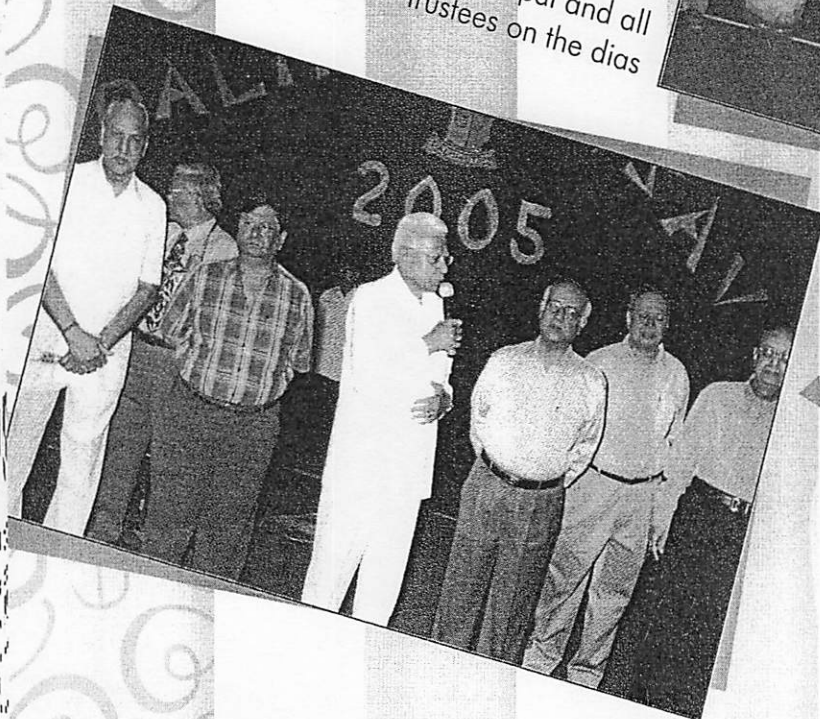
Mehendi Kalakars with Judges and others

Principal, Vice-principal and all trustees on the dias

Lion P. U. Mehtaji addressing the gathering

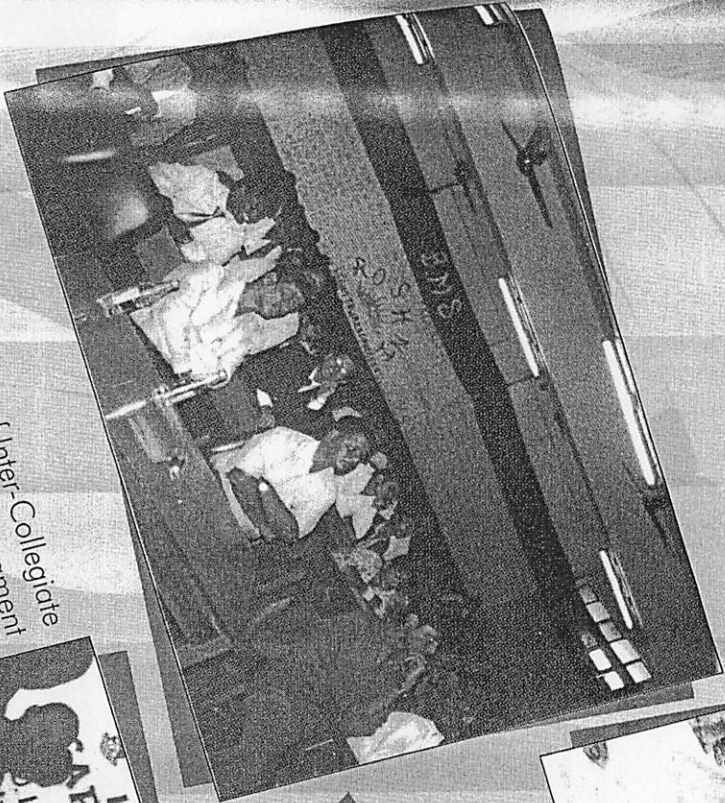
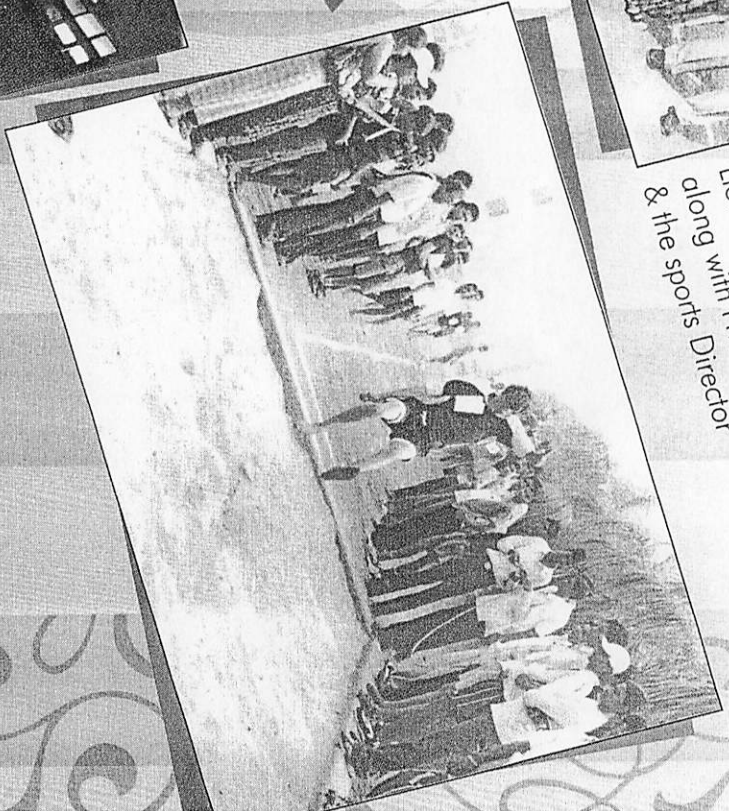
2005
2006

SPORTS DAY

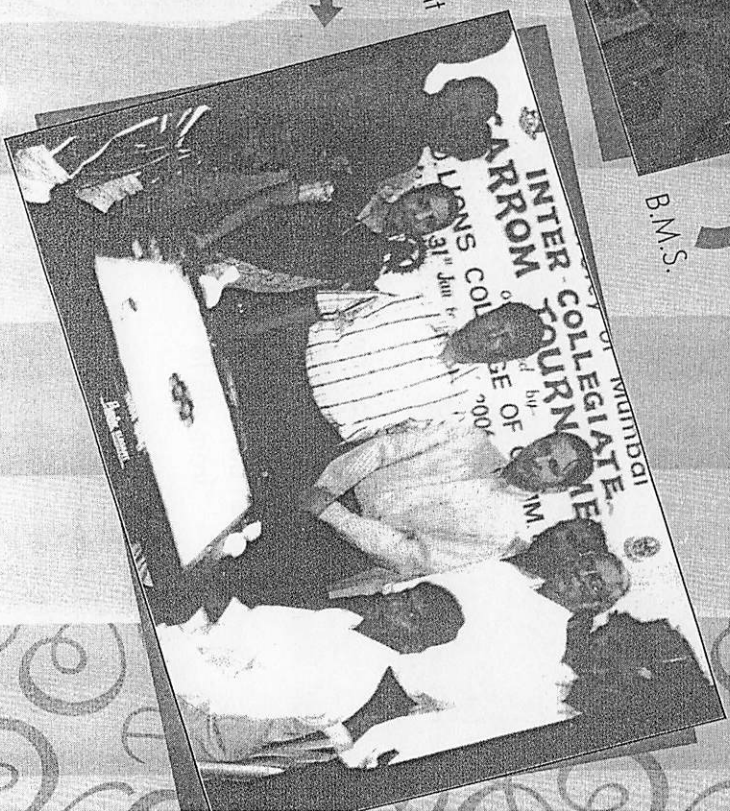
On the Sports day
 Lion K. G. Saraf, Secretary G.C.,
 Lion Vikas Saraf, President
 Lions Club of Malad-Borivdi
 along with Principal,
 & the sports Director

The students seriously looking
 at 'Long Jump'

B.M.S.

Inauguration of Inter-Collegiate
 Carrom Tournament

2005
 2006

N.S.S. CAMP

Well begun is half done.

Together we can and together we will.

Bundara completed by our N.S.S. Volunteers as a part of the 'Panni' Adva, Panni Jirva' project at Saphale where the ten days residential camp was held from 4th to 13th January, 2006

2005
2006

PRAHLADRAI DALMIA LIONS COLLEGE OF COMMERCE & ECONOMICS

N.S.S. Report for the year 2005-2006

As usual the academic year began with enrolment of seventy students. One of our students Mr. Summit Ash attended the leadership training camp at D.T.S.S. College, Malad (E) from 6th to 10th August, 2005.

Our enthusiastic students sold **one thousand flags** under the aegis of the flag distribution project and **received certificates of appreciation** from the Hitech Family Foundation.

All the N.S.S. Volunteers actively participated in the Independence Day Celebrations. They also helped in smoothly conducting 'Azadi' - the Inter - Collegiate Patriotic singing competition conducted by the college along with the Lions Club of Malad - Borivali.

This year also our students sold rakhis under the Rakhi project provided by the Vallabhdas Dagra Indian Society for the Mentally Challenged.

Our student volunteers visited Vasari hill-our adopted slum from time to time, prior to the day of the various Pulse Polio Immunisation days including 15th January, being the day of the last immunisation programme recently held.

Mamasahab Kulkarni the Veteran, famous anti-dowry crusader addressed our volunteers on 9th September, 2005. Our students were impressed by his tireless innings and assured him that they would follow his advice in their future lives.

A blood donation drive was organised on 24th September, 2005, in co-ordination with the Indian Red Cross Society and the Lions Club of Malad - Borivali. Sixty four bottles of blood were collected. Twenty five of our volunteers assisted the police during Ganapati Visarjan at Ramnagar Lake, Malad.

AIDS Awareness week was celebrated from 1st to 7th December 2005. Posters were made by our students and a rally was held in our adopted slum area Vasari hill.

Our volunteers actively participated as volunteers in 'Dalmia Utsav - a two day Inter-Collegiate Competition organised by our college on 19th and 20th December 2005. They also participated in the Annual Day celebrations of the college on 21st and 22nd December, 2005.

Besides the regular activity of poster making prior to the blood donation drive our students undertook two projects.

1. Health and hygiene, Nutrition and Adolescence & Reproductive health and
2. Youth for Cleanliness.

The ten days residential camp was held at Safale from 4th to 13th January, 2006 and our volunteers repaired a 'bandaara' under the Water harvesting project.

MR. YOGESH NAIK of **S.Y.B.Com 'D'** division was selected as the best camper for the academic year 2005-2006.

All the N.S.S. programme Officers - Prof. Kiran Mane, Prof. Rajesh Ruke and Prof. Ms. Sharada Gaitonde are thankful to the Principal for her encouragement and guidance in carrying out all the NSS Programmes.

Mr. Vijay Patel of **S.Y.B.Com 'E'** division was selected as the best NSS Volunteer for the academic year 2005-2006.

N.S.S. Programme Officers :

Prof. Kiran mane

Prof. Rajesh Ruke

Prof. Ms. Sharada Gaitonde

Report of the 2005 PLANNING FORUM 2006

The Planning forum plays a vital role in shaping the personality of a student. Its objectives include : keeping students informed about the current socio-economic and political events in the country.

Encouraging student participation and interaction by conducting elocution competitions, group discussions, quiz etc.

During the year 2005-2006 the forum and its members worked in right earnest to fulfill its objectives. The members were :

Dr. Mrs. Latha Krishnan (Chairperson)

Prof. Mrs. Swati Desai (Member)

Mr. Glen Lobo (Secretary)

Ms. Samidha Manjrekar (Jt. Secretary)

The activities of the college planning forum started with the usual vigour with the selection of the Secretary and Jt. Secretary in the month of August.

1) **Group discussion** was held on 13th August, 2005 Two Group discussions were held which was largely attended and appreciated by the students.

The Topics were :

Should the line of control be removed ? and Bifurcation of Mumbai from Maharashtra.

The following were the prize winners :

Ist Prize - Mr. Ankit Didwania

IIInd Prize - Vishal Kothari

2) Another group discussion was held in September 2005.

The topics were :

Commercialisation of Indian festivals.

The Prize winners were :

Ist Prize - Shunaza Khan

IIInd Prize - Anish Parmar

IIIrd Prize - Avantika Kaushik

3) Paper presentation competition on 12th December, 2005. The theme of this competition was Dimensions of Advertising and the topics were :-

- 1) Competitive advertising
- 2) Copywriting
- 3) Social responsibility in advertising
- 4) Media Planning and buying
- 5) Service advertising and
- 6) Abuse of infants in advertisements

The Prize winners were :

Ist Prize - Miss Samidha Manjrekar

IIInd Prize - Ms. Shunaza Khan

IIIrd Prize - Mr. Jatin Jajodia

Dr. Mrs. Patil gave some tips to all the participants for improving their future presentations.

4) Extempore

An extempore competition was conducted on 15th December, 2005 on popular demand made by the students. The Ist Prize winner was Ms. Shunaza Khan of T.Y.B.Com.

5) India Quiz

A written Quiz competition was organised on 15th December, 2005. The prize winners were :

Ist Prize - Mr. Vishal Kothari

IIInd Prize - Mr. Hemant Polwal

IIIrd Prize - Mr. Jatin Jajodia

The first two prize winners represented the college at Dalmia-Utsav an inter-collegiate festival organised by our college.

Group Discussion

A group discussion was held on many topics such as Commercialisation of festivals in India, Dress code in Colleges.

The Prize winners were :

Ist Prize - Shunaza Khan

IIInd Prize - Anish Parmar

IIIrd Prize - Avantika Kaushik

The activities of the forum would not have been possible had it not been for the enthusiasm and guidance of our principal Madam S. S. Aware and the following teachers for acting as judge for their expertise and time during the year :

Prof. Mrs. Swati Mandavawala

Prof. Kiran Mane

Prof. Shiva Padme

Dr. S. Patil

Prof. Varsha Sonawane

- Dr. Latha Krishnan

- Prof. Mrs. Swati Desai

Report of the **2005** **LITERARY, DEBATING 2006** **AND ADVERTISING SOCIETY**

Our Team :

Chairperson : Dr. Mrs. Latha Krishnan

Member : Prof. Mrs. Sharada Gaitonde

Secretary : Mr. Vishal Kothari

Jt. Secretary : Ms. Shunaza Khan

The activities :

Objectives - To provide a platform and to encourage public speaking. To create an awareness about various topics and to introduce students to the world of books.

Activities conducted :

A series of activities were conducted throughout the year providing ample opportunities to the students to express themselves freely & fearlessly. Some of the important activities conducted are as under :

1) An elocution competition was conducted in the college in August. The topic was **Disaster Management or Management Disaster**. Many students participated and Samidha Manjrekar won the Ist Prize and

qualified herself for the second round to represent the college at the **P. C. Alexander Memorial Competition** to be conducted by the University of Mumbai. Shunaza Khan won the IIInd Prize, Ashish Garg won the IIIrd Prize, Vishal Kothari won the IIIrd prize.

2) In the month of September Dr. Mrs. Savita Patil our colleague from the English department addressed our students and guided them about **Effective Communication Skills and Public Speaking**.

3) The Fine Art Association conducted a greeting card making competition on 3rd September, 2005 for the forthcoming Teachers' Day. The following students won prizes for the literary matter.

Ist Prize - Jatin Jajodia

IIInd Prize - Shunaza Khan

IIIrd Prize - Dalwadi Daksha

4) The preliminary qualifying round of the 41st A. D. Shroff Memorial Elocution Competition on behalf of the forum of free Enterprise was conducted in the college on 26th November, 2005.

Mr. Amit Nevatia, Public Relation officers of State Bank of India Malad Branch was the Chief Guest and Observer since **SBI is the Sponsor** of this competition this year.

Ist Prize : Ms. Samidha Manjrekar, qualified the final round to be conducted in January

IIInd Prize : Shunaza Khan,

IIIrd Prize : Genevieve Lobo,

Consolation prize : Ankit Didwania (By SBI)

5) A **Debate** was conducted on 10th Dec., 2005 on the topic - **Is military rule necessary for India in the present circumstances ?** The following students were the prize winners :

Ist Prize - Genevieve Lobo

IIInd Prize - Avantika Kaushik

IIIrd Prize - Shunaza Khan

6) **Book Review :**

2005
2006

On 13th Dec., 05 students reviewed books of their choice of different genres like fiction, crime and detection and self help.

To name a few :

1 Ganoderma - benefits of this special Mushroom.

2. Ten things you should teach your daughter.

3. If tomorrow Comes

The Prize winners were :

Ist Prize - Vishal Kothari

IIInd Prize - Shunaza Khan

The association would like to express its heartfelt thanks to all the judges for their expertise in the conduct of the various competitions conducted during the year

Prof. Mrs. N. S. Lele

Prof. Mrs. S. S. Telang

Prof. Mrs. Swati Desai

Prof. Mrs. Mausumi Galvankar

Prof. Rajesh Ruke

Prof. Shobhadevi and

Prof. Balram Gowda.

We take this opportunity to express our thanks to our principal madam S. S. Aware for her timely guidance, enthusiasm in conducting our activities.

- Dr. Mrs. Latha Krishnan

- Prof. Mrs. Sharada Gaitonde

Report of the 2005 CAREER GUIDANCE 2006 & COUNSELING

Chairman : Prof. A. B. Mehta

Member : Prof. S. A. Mandavawalla

Every Student is a bundle of energy and enthusiasm and every student sets some goal to be accomplished. Therefore every college needs to provide appropriate guidance, encouragement and motivation to their students to achieve their goal. With this

objective in mind Career Counseling Committee organized lectures and presentations for the students to pursue career in different fields.

1) Prof. A. B. Mehta guided third year students regarding careers in the fields of Chartered Accountancy, Company Secretary, Management, legal practice and Tax consultancy during June / July 2005.

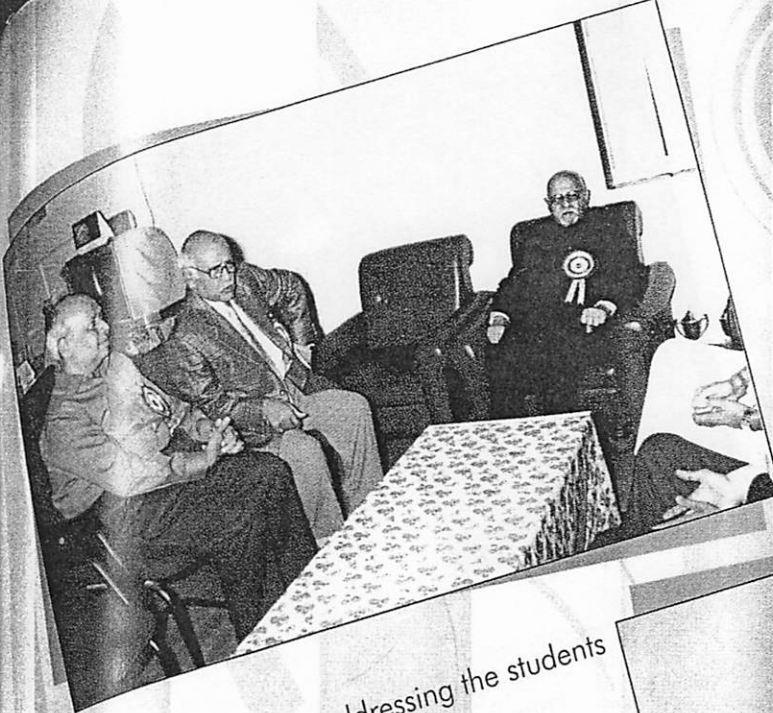
2) **Self Defence** : A lecture cum demonstration on self defence for Girls was organized on 10th August, 2005 in coordination with proctor & Gamble. It was attended by large number of girl students.

3) **Seminar on Career in the field of aviation** : Seminar on Hospitality and travel management was organized on 9th July, 2005 in coordination with Frank Fin Aviation Institute, well known for rendering training to the candidates aspiring to pursue the career as air hostess. Madam Principal took deep interest in the presentation give the fact that traveling and hospitality industry is fast growing industry. The students as well as the teachers attended the seminar.

4) **Career Opportunity in Life Insurance Marketing** : A seminar on opportunity in Life Insurance marketing was organised on 7th Dec., 2005. Life insurance is fast emerging as another sector in which an independent career can be pursued. This was communicated by branch officer and branch manager of life insurance. It was an interactive session well attended by large number of students.

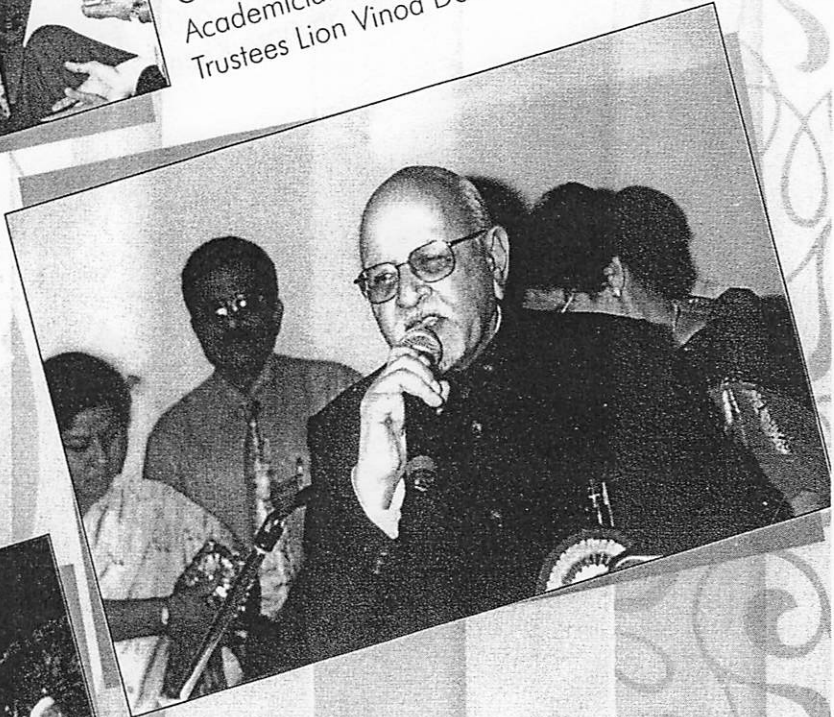
5) **C. A. Course** : Prof. A. B. Mehta who was the member of the board of studies of the institute of C.A. 2005-2006, helped the students preparing for P.E.I and P.E.II examinations. He also motivated the students to be chartered accountant. His guidance greatly helped those appearing for P.E.I and P.E.II clearing their exams.

ANNUAL DAY CELEBRATION

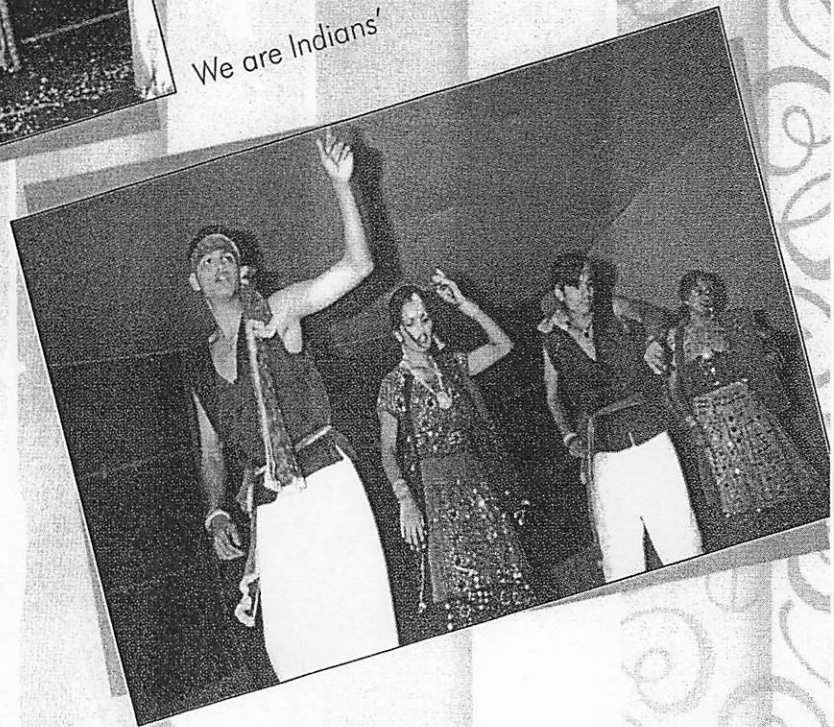
Chief Guest Dr. Y. K. Bhushan a well known Academician and Administrator with our Trustees Lion Vinod Dalmiaji and Lion Lakhotiaji

Dr. Y. K. Bhushan addressing the students

We are Indians'

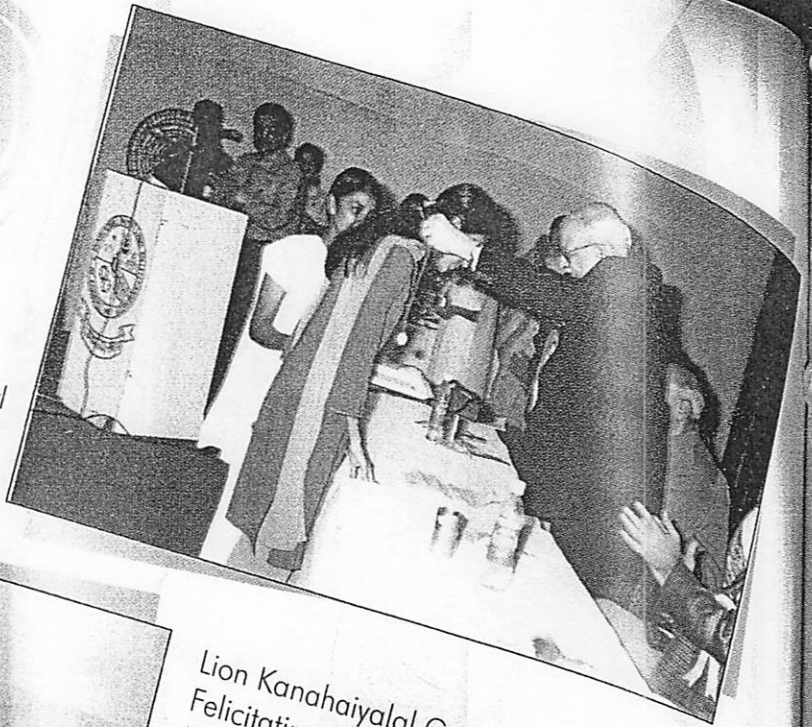
We love Tradition

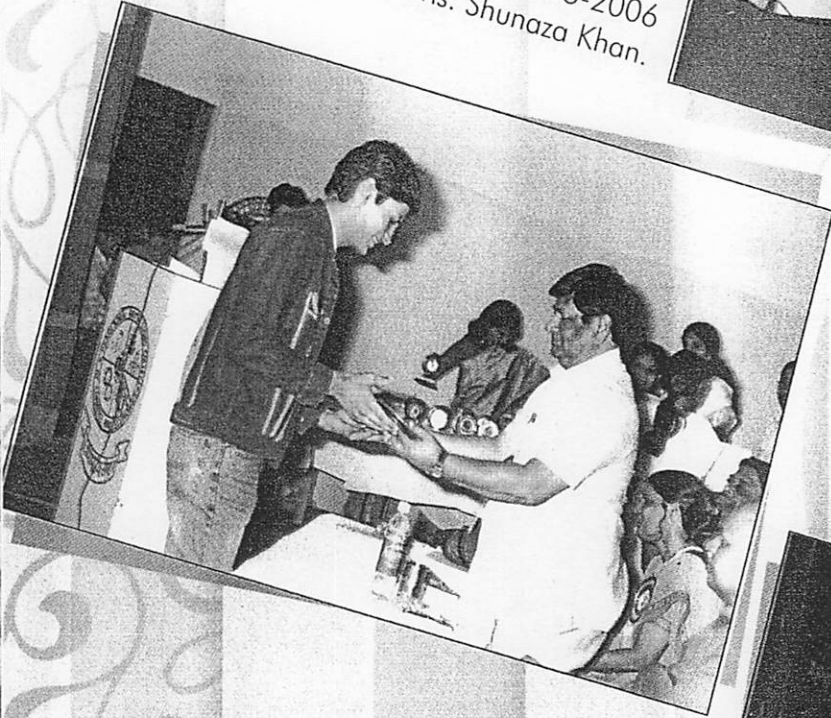
2005
2006

ANNUAL DAY CELEBRATION

The Chief Guest Felicitating Best Girl
for the year 2005-2006
Ms. Shunaza Khan.

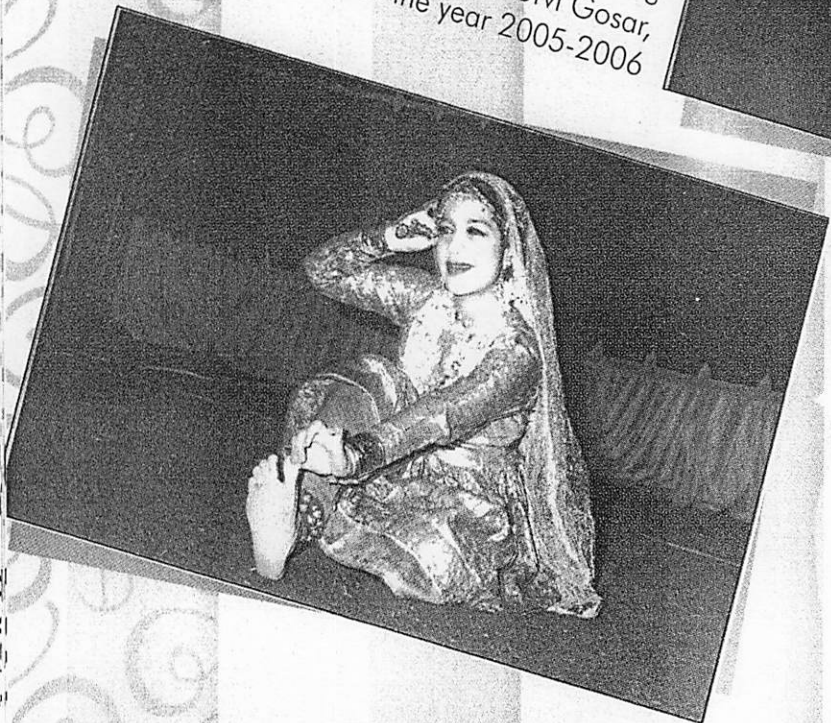
Lion Kanahaiyalal G. Saraf Secretary G.C.
Felicitating the Best Boy for the year 2005-2006
Mr. Jatin.

Lion B. R. Lakhotiaji, Trustee Felicitating
most active student, Urvi Gosar,
for the year 2005-2006

'Performing Arts'
Our Pakeeza - Siddhi Nandu

2005
2006

2005
2006

Mr. P. N. Singh, happily receiving the Principal's special prize at the hands of the Chief Guest

Appreciation of words to our non-teaching staff.

Principal's special prize awarded to Mr. R. S. Verma and Mr. Shriram Verma

Mr. Sagar Saini receiving the Principal's Special prize for the year 2005-2006

Honorable Management people enjoying the programs along with the chief guest.

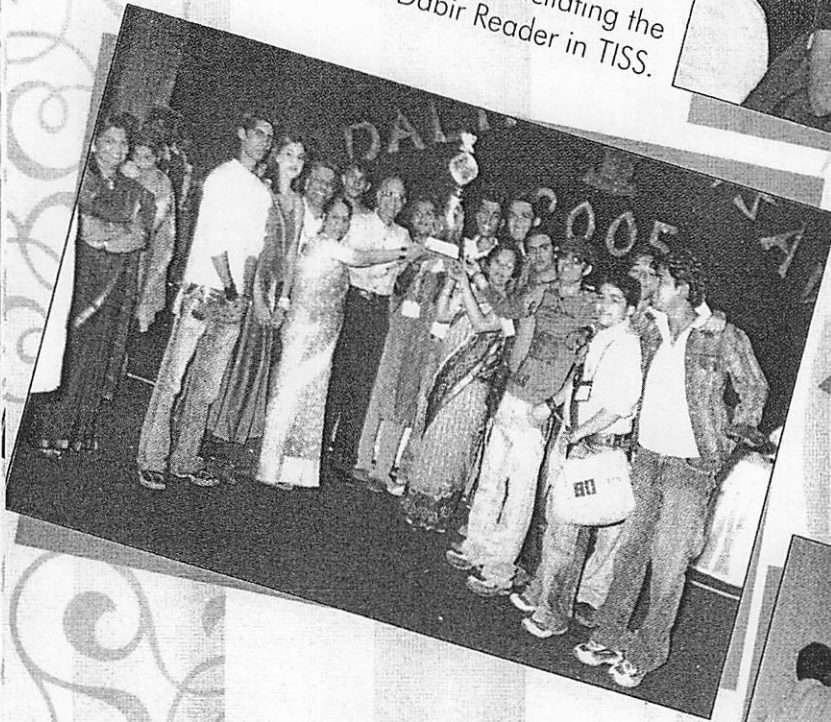
ANNUAL DAY CELEBRATION

JR. COLLEGE ANNUAL DAY

Principal Ms. S. S. Aware felicitating the Chief guest Dr. Neela Dabir Reader in TISS.

Being a host handing over winning trophy to host college Ruparel College

Vice-principals enjoying snacks ?

Chief guest with Trustees and Vice-principal on the Dias

2005
2006

JR. COLLEGE ANNUAL DAY

Performing Arts by
Priyanka Prabhu

Chief guest Trustees, Staff enjoying
the programme

Our Mohd Rafi

Our famous duet singers

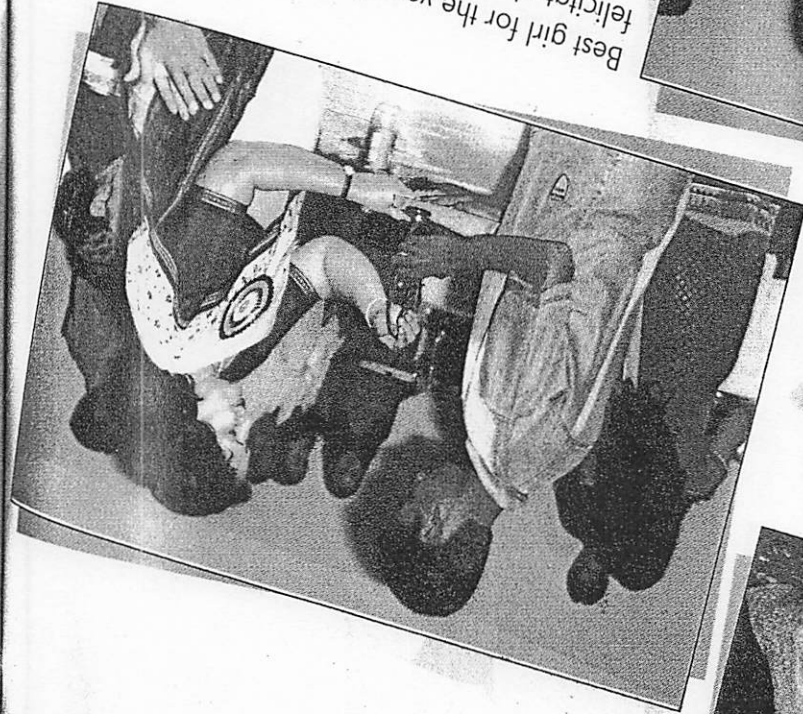

2005
2006

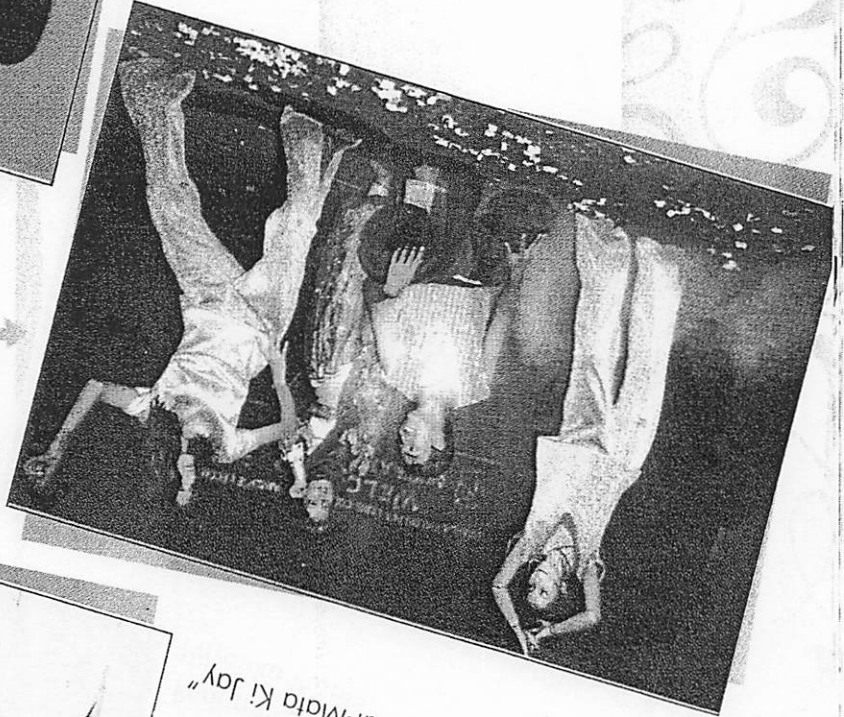
2005
2006

Best girl for the year 2005-2006
felicitated receiving prize
at the hands of Dr. Dadhich

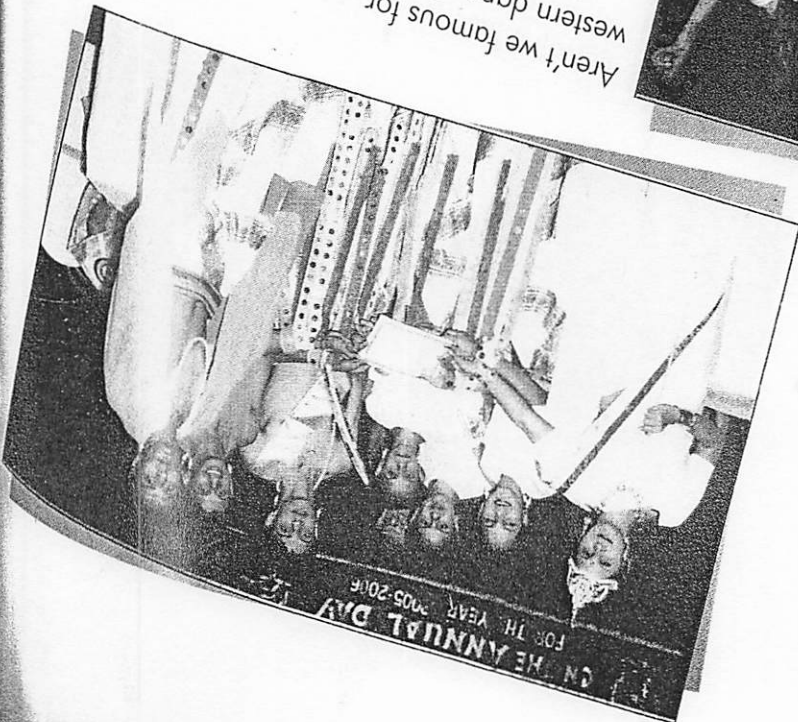

Best boy for the year 2005-2006
felicitated receiving prize
at the hand of Dr. Neela Dabir

Bolo "Bharat-Mata Ki Jay"

Aren't we famous for
western dance ?

ON THE ANNUAL DAY
FOR THE YEAR 2005-2006

DEGREE COLLEGE STAFF LIST 2005-2006

Principal	Ms. Savita S. Aware
Vice-Principal	Dr. A. M. Bhende

ECONOMICS DEPT.

1. Dr. (Ms.) Latha Krishnan (HOD)
2. Mr. Mahesh Gadekar
3. Ms. Mausumi Galvankar

COMMERCE DEPT.

1. Dr. A. M. Bhende (HOD)
2. Mr. S. V. Chandratre
3. Ms. Sharada Gaitonde
4. Mr. Kiran Mane
5. Ms. Varsha Sonavane

LAW DEPT.

1. Ms. S. S. Telang

ENGLISH

1. Ms. Shobhadevi K.
2. Dr. (Ms.) Savita Patil

ACCOUNTANCY DEPT.

1. Mr. D. M. Kadhi (HOD)
2. Mr. B. K. Patel
3. Mr. A. B. Mehta
4. Mr. Shiva Padme
5. Mr. Rajesh Ruke

MATHS & STATS DEPT.

1. Ms. N. S. Lele (HOD)
2. Ms. S. Mandavawalla
3. Ms. S. S. Desai
4. Mr. S. N. Hatekar

TEACHERS APPOINTED ON C.H.B.

1. Ms. Nalini Shah (Comm)
2. Ms. Arati Dilaware (F.C.)
3. Ms. Tejal Rajgor (F.C.)
4. Mr. Ramakant Yadav (Law)
5. Mr. Ram Shankar (Mathematics)

TEACHERS APPOINTED ON CONTRACTUAL BASIS

1. Mr. B. C. Gowda (Accounts)
2. Mr. Omkar Joshi (Economics)

**P.D. LIONS COLLEGE
OF COMMERCE & ECONOMICS**

**TEACHING STAFF
DEGREE COLLEGE**

JUNIOR COLLEGE STAFF LIST 2005-2006

Principal	Ms. Savita S. Aware
Vice-Principal	Ms. Jyotsna Vyas
Supervisor	Dr. (Ms.) Pratibha Dadhich

COMMERCE / ACCOUNTANCY

1. Mr. Shailesh Shrivastava
2. Ms. Shakuntala Yadav
3. Mr. Kailash Vachharajani
4. Mr. A. D. Patel
5. Ms. Rajkumari Vyas
6. Mr. Dhiren P. Mehta
7. Mr. Bharat Pandya
8. Ms. Rashmi Punamia
9. Ms. Kiran Pandey
10. Ms. Poonam Biyani
11. Ms. S. Wadekar

ECONOMICS

12. Ms. Jyotsna Vyas
13. Ms. Asha Prasad L.
14. Ms. Jayshree R.
15. Ms. Mercy Abraham
16. Mr. Arunkumar Singh (P.T.)

MATHS / STATS

17. Mr. Satish S. Pai
18. Mr. Bhanuprasad Singh

ENGLISH

19. Ms. Sunila Bhandare
20. Ms. Rashmi Kulkarni
21. Mr. Anil Bagade
22. Ms. Mini Abraham

LANGUAGES

23. Ms. Geeta Naik (Gujarati)
24. Dr. Pratibha Dadhich (Hindi)
25. Dr. Prakashodevi N. Dalmia (Hindi)
26. Mr. Shivpoojan Pandey (Hindi)
27. Dr. Rohini Takle (Marathi)

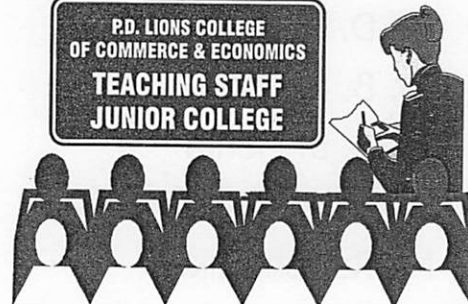
INFORMATION TECHNOLOGY

28. Ms. Trupti Shah
29. Mr. Bishnu Dash (Lab Asst.)

SPORTS DIRECTOR

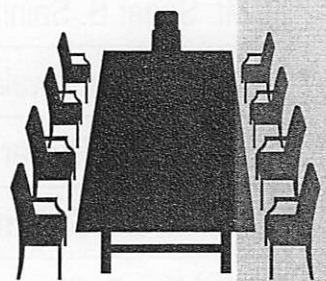
30. Mr. B. V. Tekle

P.D. LIONS COLLEGE
OF COMMERCE & ECONOMICS
TEACHING STAFF
JUNIOR COLLEGE

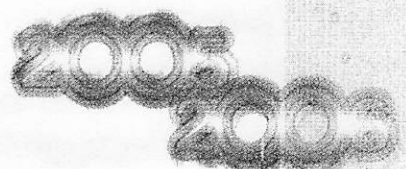
B.M.S. STAFF

Sr.No.	Name
1.	Prof. Ms. Nalini U. Shah (Co-ordinator)
2.	Prof. Mr. Subodh S. Aware
3.	Prof. Mr. Madhukar Dalvi
4.	Prof. Mr. C. K. Lakshmanan
5.	Prof. Ms. Madhavi Nighoskar
6.	Prof. Ms. Trupti Shah
7.	Prof. Ms. Preeti Yadav
8.	Prof. Mr. Deepak Mahale
9.	Prof. Mr. Aashish Vakilna
10.	Prof. Mr. Saurabh Deshpande
11.	Prof. Ms. Varsha Sonavane
12.	A. P. Yadav (Peon)

M.COM TEACHING STAFF

Sr.No.	Name
1.	Prin. Ms. S. S. Aware
2.	Dr. A. M. Bhende
3.	Dr. (Ms.) Latha Krishnan
4.	Dr. Arvind Luhar
5.	Prof. B. K. Patel
6.	Prof. Aashish Vakilna
7.	Prof. S. V. Chandratre

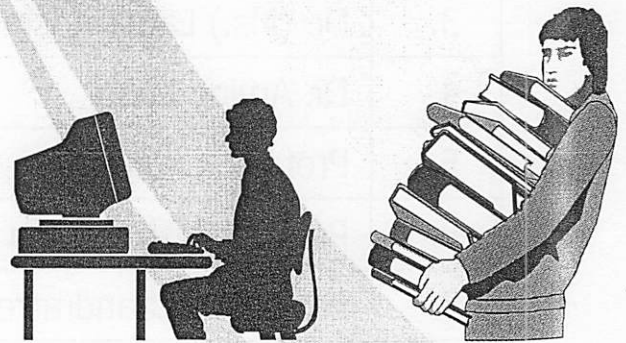

NON - TEACHING OFFICE STAFF

Name	Designation
Ms. Leela Peter	Registrar
Mr. S. K. Pandey	Supdt. Accountant
Mr. V. Y. Gosavi	Head Clerk
Mr. Sagar B. Saini	Sr. Clerk
Mr. Nitin Presswala	Sr. Clerk
Ms. Rasika Patkar	Jr. Clerk
Ms. Medha Sawant	Jr. Clerk
Mr. Vijay B. Chavan	Jr. Clerk
Ms. Sneha S. Lad	Jr. Clerk
Mr. Vikas Jamdhade	Jr. Clerk
Ms. Punam Bhate	Jr. Clerk
Mr. Vijay Borse	Jr. Clerk
Ms. Smita Agashe	Jr. Clerk
Mr. T. M. Kharade	Peon
Mr. R. L. Dubey	Peon
Mr. Bharat Likhar	Peon
Mr. Sunil Yadav	Peon
Mr. P. N. Singh	Watchman
Mr. P. D. Vaidkar	Watchman
Mr. Hemant Bansode	Watchman
Mr. Gangaram Solanki	Sweeper
Ms. Saroj Jajot	Sweeper
Mr. Mangal Jedhia	Sweeper

NON - TEACHING LIBRARY STAFF

Name	Designation
Ms. Sheetal Shah	Librarian
Ms. L. S. Buwa	Asst. Librarian
Mr. M. B. Savratkar	Sr. Clerk
Mr. S. S. Vagal	Jr. Clerk
Mr. S. V. Wamanshe	Library Attendant
Mr. B. N. Shedje	Library Attendant
Mr. Udaram Saini	Library Attendant
Mr. D. J. Shinde	Library Attendant
Mr. J. C. Tiwari	Library Attendant
Mr. R. B. Yadav	Library Attendant
Mr. R. S. Varma	Library Attendant
Mr. A. P. Yadav	Library Attendant
Mr. S. T. Sarode	Library Attendant
Mr. C. K. Chandran	Library Attendant
Mr. S. R. Varma	Library Attendant
Mr. Ashok Sharpe	Peon
Mr. Asha Yadav	Peon

Ausuo Ko Bahut Samjhaya
Tanhai me Aya Karo,
Mehfil Me hamara mazak
Na udaya karo,
Ispar Ansu Tadap Kar Bole,
Tanha Pate Hai,
Isliye to chale ate hai...

*Jai*bat

Ek din hamare ansoon
Humse poochh baithe
Hamein roj roj kyo
Bulate ho ?
Humne kaha hum yaad
To unhe karte he
Tum kyo chale ate ho ?

Mere Janaze main sab log nikle
Sara shehar Pichhe Nikla
Per vo hi nahi Nikle,
Jinke liye mera Janaza Nikla

Ruth gaya hai mujhko manane wala
Ab koi nahi naaz mera uthaane wala
Per jaane kya sonchta Hai
Yeh khula darwaaza
Shayad Rasta Bhool Gaya,
Koi aane wala.

Shamma jalti hai,
To Parwaane chaley aate hain
Sar-ke-bal ishq ke
Deewane chale aate hain,
Ab to aajao ke janaaza uthne ko hai,
Log to gairon ko bhi
Dafnaane chale aate hain.

Sham udaas hai,
Raat bhi udaas hogi,
Subah kafan mein lipti
Hui meri laash hogi,
Ae mujhe dafnane walein
Zara unse jakar kahna,
Kabar mein bhi unki
Tasweer mere saath hogi.

Zindgi main kabhi pyar mat karna.
Ho gaya to inkar mat karna
Nibha sako to chalna is kah ke
warna kisi ki zindgi barbad mat karna.

Koi mitti meri kabra se choora raha hain,
Mere marne ke bad,
Mujhe koi yaad kar raha hain,
Ek pal ki jindgi dede mujhe E-Khuda,
Mere kabra se koi udas ja raha hain.

- Ambala Rajendrer
F.Y.B.Com - A-24

The book, "**Who Will Cry When You Die**" is the immortal product of human imagination written by Rabin S. Sharma.

Robin Sharma is one of the world's premier thinkers on leadership, personal growth and life management. The author of the national bestseller **The Monk Who Sold His Ferrari** - 0062515675, sold 40,000 copies in US. Robin Sharma is in constant demand internationally as a keynote speaker by organization seeking to develop the highest potential of their people for extraordinary results.

Robin Sharma, the Author says : "**When you live your truth, your dreams beat a path toward your doorstep**". A practical solution to create a sound Life and strikingly balance life filling in the gaps with humility. Robin refers to his father's words that a tree that has most fruits is that which bends to the ground. And though there are some exceptions he has found in his own experience that it is true-the people who know the most, who have achieved the most, and have lived the most, are also the people, closest to the ground. In a word, they are humble. There is something special about being in the presence of a person who is humble. Robin Sharma thinks that practicing humility shows that you respect others and reminds us that there is something for us to learn. It sends a signal to those around you that you are open to receiving the gift of their knowledge and listening to what they have to say.

The book is door to exceptional life and live life to the fullest with a purpose and attain peace. The book is indepth wisdom with absolute life changing solutions to cope with life's trials, challenges, frustrations and so on. As Robin Sharma recently visited India in preparation for the production of '**The Monk who sold his Ferrari**' as a major motion picture, Robin reminded in his speech that whatever in the world he went, he found human beings struggle with same challenges, same

longings. All people are part of one great family with invisible ties. Thus, peace is at your own doorstep and Robin Sharma's books are real '**Gem Picks**'.

Motivational speaker-writers often seem to merely state the obvious, but that fact doesn't diminish the relevance of the message. We could all use a little jump-start every once in while. Robin Sharma gives us 101 of them in this easy-to-browse-through paperback, and each nugget takes up just one or two pages. Some suggestions are no-brainers : Keep a journal, Become a Volunteer, Be a Better Parent, Walk in the Woods. Others are more fascinating : Have a Living Funeral, Don't Finish Every Book You Start, Create a Hero List, Find Your Place of Peace. And don't be jarred by the book's title : these recommendations are very much about making the opportunity to live the life you want to and enlarge you worthwhile existence. You're sure to find words of encouragement and some good ideas here. If you're listless or between jobs / relationships or struggling for a reason to get up in the morning, this little volume may just give you the [rear]-kicking you need. Keep **Who Will Cry** next to your bed or in your briefcase / purse or in your top desk drawer. Whenever you feel as though you're just skimming on the surface of the day, pull out the book and open it up to a page at random. The advice won't erase reality; it'll give you another way of approaching it.

Now would you like to replace that empty feeling inside you with a deep sense of peace, passion and purpose ? Are you hoping that your life will not only be successful but significant ? Are you ready to have the very best within you shine through and create a rich legacy in the process ? If so, this potent little book, with its powerful life lessons and its gentle but profound wisdom, is exactly what you need to rise to your next level of living. Offering 101 simple solutions to life's most frustrating challenges, bestselling author and life leadership guru Robin Sharma will show you exactly how to recreate your life

so that you feel strikingly happy, beautifully fulfilled and deeply peaceful. Specific lessons include how to : **"Discover Your Calling," "See your Troubles as Blessings," "Enjoy the Path, Not Just the Rewards,"** and **"Live Fully So You Can Die Happy."** This is a truly remarkable book that you will treasure for a lifetime ! It leaves its readers hypnotized and spellbound.

- Anish Parmar
F.Y.B.Com. (D-37)

Helen Keller

A Role Model for Humanity

Helen Keller, a symbol of the ability of the human spirit to overcome tremendous obstacles with grace and dignity, led a fascinating life despite being both deaf and blind, As a schoolgirl she already was a national celebrity and by adulthood was one of the most famous women of the 19th century. President sought her company, foreign leaders paid her tribute and both Hollywood and Broadway helped make her a legendary figure.

Born on June 27, 1880, on a farm near Tuscumbia, Alabama, Helen was a healthy baby until 19 months of age, when she was stricken with what is believed to have been scarlet fever, then incurable. She became so weak it was feared she would die. Once the fever broke, she could no longer see or hear. Soon, she stopped speaking.

Helen learned to communicate with gestures : A nod meant yes, a pull meant come, a push meant go away. But she wanted to express much more and she often acted out her frustration in rage.

When Helen toppled her sister's crib at age 6 in an effort to communicate, her parents knew they had to find assistance. They considered an asylum until they learned about a school

with teachers who had once taught a girl who also was blind and deaf.

One of those teachers, Annie Sullivan, became the most influential person in Helen's life. In their first sessions together, Annie tried to instill self-control, but Helen resisted. In a desperate move to make her behave, Annie decided to live with Helen in a little house near the Keller residence. At first Helen continued to contest Annie, but eventually she stopped fighting. Her behavior gradually improved, which gave Annie an opportunity to spell words into Helen's hands. Although Helen thought Annie was just playing a game, it drew her attention and sparked her curiosity.

Miraculously, on April 5, 1887, Helen understood. In an old pump house, Annie put Helen's hand under the stream and spelled the word water. Helen, Awestruck, pulled her hand from the water. At last she realized that everything had a name.

During the following year, Helen's comprehension skyrocketed. Helen learned the alphabet and how to read with her hands by using cards that featured words with raised outlines. Although Helen now communicated with the outside world via her hands, they were not quick enough to keep up with the frequent thoughts bursting in her mind.

In order to satisfy Helen's desire to learn to speak, Annie contacted another teacher, Sarah Fuller. Helen began speaking by approximating the vibrations she felt when she touched Sarah's throat.

Helen's remarkable achievements were made public in newspaper stories, radio programs - even by having a ship named after her. When she was 12 she was invited to the White House to meet President Harrison. Although Helen was a national heroine, she spent most of her time living a normal life. At home she rode her horse, walked her dogs and even learned to swim. Her desire to learn never ceased.

In 1900 Helen entered Radcliff College after convincing the president that she could complete the course work. Even though Annie continued to spell for her, college proved to be a challenge. Since Helen could not refer to notes, she had to remember everything and provide correct answers on tests the first time. But Helen and Annie's perseverance paid off, and in 1904 Helen graduated with honours.

After college she wrote and lectured to further people's understanding of those who were blind or deaf. Annie accompanied Helen on her lectures until Annie became too sick to travel. She died on October 19, 1936. Helen continued to lecture with the aid of others, and when World War II broke out, she began visiting hospitals at the request of President Roosevelt to comfort soldiers who had been blinded or otherwise wounded.

Helen eventually retired to her home in Westport, Connecticut, where she devoted herself to reading, writing, visiting friends and enjoying life. On June 1, 1968, she died at the age of 87, leaving a brighter future for humanity.

At last I would like to conclude saying that Helen Keller has shown million of people that disability need not be the end of the world. She is one of the most remarkable people ever to have lived. She is a role model for a person who conquest over profound disabilities. She says that "The public must learn that the blind man is neither genius nor a freak nor an idiot. He has a mind that can be educated, a hand which can be trained, and ambitions which it is right for him to strive to realize, and it is the duty of the public to help him make the best of himself so that he can win light through work."

Anish Parmar
F.Y.B.Com (D-37)

AFTER 15 YEARS I would like to do the job

Choosing a career is not an easy process. Beyond gathering information on different career options the eligibility criteria, the premier institution from where required qualification can be acquired, and variable such as attitude, ability and inclination. So career planning is one of the crucial aspects of a person's life, so lots of attention is to be given to this area. When we plan our career planning is one of the crucial aspects of a person's life, so lot's of attention is to be given to this area. When we plan our career we should be in position to achieve our goal and work toward to set a frame to achieve our goal and work toward this and with a disciplining mind, setting milestone in our life.

I would like to do journalism after 15 yrs. from. Journalism is popularly referred to as the mother of all media. It encompasses the occupation of reporting, writing, editing and broadcasting news. A journalist is people who practice the profession of journalism. A journalist may hold the field job, reporter correspondence or a desk job.

From those I feel the job at the field is more interesting and exciting. A reporter cover's events have and turn it in to story. The Angle of the story dependence on story varies from a vibration report of an official meeting of an account of a murder case or a report on sports. A reporter must be upset work among crowd under all condition of whether and sometime under dangerous circumstances. They may have to travel frequently, which is the most exciting and my point of attraction in this field. Being a reporter I may specialize in certain area such as sports, politics, cultural and follow up such events and write about them. The sub-editor has a desk job. Sub-editor takes in story, turn in the reporters and cut down and rewrite them and also write the headlines for the day.

Feature writers produce ideas for and write articles about a variety of subjects of general interest. They may also specialize in particular subjects. They collect information and opinions in particular subject. They collect information and opinions about current topics and may also do interviews with well known personalities. Feature writer often have to do a good deal of research for their articles. All journalist's whether in a newspaper, magazine, journal or in radio or television, work long, irregular hours. Those working on newspaper have to put long hours of work and may have to travel frequently and be prepared to be sent on out-of-station assignment at short notice. The different type of job demand different talents, but a journalist should have the feeling of words, ability of easy manners, power of observation, willingness of working extremely hard. Today corruption is the backbone of Indian politics and government system. Cheating general public is common. It is the duty of the journalist to pinpoint the fault of the government and the public with the working of the government. A journalist writes truth and should speak truth. A journalist should have free mind. A journalist should have courage to speak and bring out the truth. As far as my qualification and ability is concern, it is very much variable. I am in commerce and I also should to the Indian Naval School. Both of this qualification of the journalist, but I have two qualities that is courage to face fear and honesty to create awareness. The job of the journalist very difficult. To become a journalist is hard but to continue being a journalist is harder. The job of the journalist is full of difficulty and threat and risk. Due to this very few take courage to join this profession. It had always been my choice if becoming or doing something. Different and extra ordinary. Besides this writing has always been my passion. That is

**After 15 years
the job
I would like to do**

why I want to opt for this profession.

People do believe in palmistry. I too tired it out but some say's in future I would be in military some say's I would be a M.B.A. graduate and some say I would be a doctor. It's just silly. This signifies that no one can predict the future. But if I become a journalist, I would work whole heartedly and would write the truth that I see and would speak truth that I hear!!!!

Nikhil K. Khandelwal
F.Y.J.C. H-97
National Winner in All India
Essay Competition

HEART OF THE MOTHER

They till me of an Indian tree,
Which, house are the sun and the sky,
May tempt it's bought's to wander free
And shoot and blossom wide and high.

Far better loves to bend it's arms,
Downward's again to that dear earth;
From which the life that fills and warms
It's grateful being first had birth.

It's thus, though world by flattering friend,
And fed with fame,
This heart, my own dear mother, bents
With love's true instinct back to thee.

-Nikhil K. Khandelwal

Why Not ?

I had a done and the ducat done died;
And I have thought it died of grieving

O, what could it grieve for ? It's feet were tied,
with a silken thoudad of my own hand's wearing.

Sweet little red feet, why should you die,
Why should you leave me, sweet bird ! why ?

you liv'd alone in the forest - Tree,
Why Preety thing ! would you not line with me ?

I kiss'd you off and gave you white peas,
why not live sweetly, as in the green trees ?

-Nikhil K. Khandelwal

Relationship Between Office & Bollywood Films

- Pentium IV and Pentium III
- For an Employee who signs a Bond
- For an Employee who works sincerely
- For an Employee who is ready to leave his job
- A project having two project leader
- An Employee without Accommodation
- Super User Password
- An Employee who is in company for more than three years
- An Employee on Probation
- An Employee who frequently changes the company
- Bill gates
- Ctrl + Alt + Del
- Back up
- Dos + Windows
- Internet
- Operator V/s Computer
- Windows 2000
- Server
- Interview
- A System Infected by Virus
- Anti Virus Kit
- System without RAM
- A System Which frequently requires Bootable Disk

Bade Miyan Chhote Miyan

Bandhan

Dil Se

Doli Saja Ke Rakhana

Ek Phool Do Mali

Pardeshi Babu

Gupt

Amar Prem

Paying Guest

Chalti ka naam gaadi

Hum Se Badhkar Kaun

Aakhri Raasta

Jagte Raho

Do Raaste

Door Ganga Ki Chaw Mein

Main Khiladi Tu Anadi

Bade Dilwala

Godfather

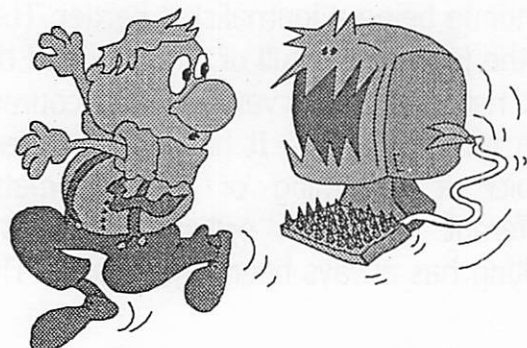
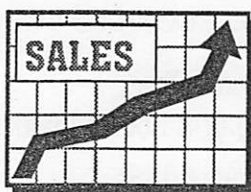
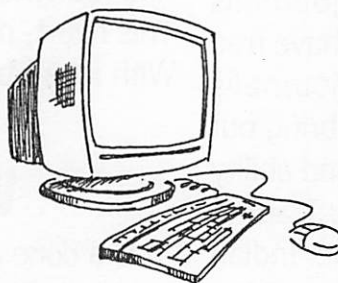
Muquabla

Pyaar to Hona Hi Tha

Soldier

Kora Kagaz

Sharabi

On Human Rights

What is a Human Right ?

HUMAN RIGHT means right relating to life, equality and dignity of an individual guaranteed by the constitution of embodied in the International covenants & enforceable of by courts in India. In a simplies sense we can say human right is a birth right of every human being whether man or woman to live their life in dignity & with self-respect.

The Maharashtra Human Rights Commission was established on 6th March, 2001 under the Protection of Human Rights Act 1993. The seminar on Human Rights was organised by Mumbai University on 17th December, 2005 at 10.00 am. The wellcome speech was given by Amitabh chandra IAS., secretary of Maharashtra State Human Rights commission. The Inaugural address was given by Justice H. Suresh. The presiding officer was Justic Anant D. Mane. (Ret) Acting Chairperson, of State Human Rights commission.

The work shop was divided into four part

- 1) Introduction of Human Right (Commission, work)
- 2) Human Rights & Media
- 3) NGO's & Human Rights
- 4) Police & Human Rights & then question & answer session where we asked our query.

Introduction of Human Rights : Some of us know what is Human Right but many more of us do not know our basic fundamental rights as a Human being. We have learnt about our fundamental rights & duties in civics from std. 5th to 10th std., but importance about it I realised when I attended this seminar. The presiding officer Justice Anant D. Mane spoke about Importance of Human Rights & the Violation done in our country and throughout the world.

Violation of rights is not only towards man or woman but also towards children. there are increasing number of cases of human rights violation in our country in Nort East Region. In Gujarat during & after the riots on basis of cast & religion.

On basis of Race, Religion & Culture in the world & the main reason behind it is we are unaware of our rights & for this Human Rights commission is established. We can write our complaint to Human Right Commission in the following manner.

- The commission helps people to resolve situation where there might have been in figment of fundamental rights by public servants or they are negligent to wards the protection of human rights enshrined by constitution.
- Any victim on human right violation, or any person on his behalf, in person or by post can make complaint to the commission.
- The complaint may be written in Hindi, English, Marathi & Gujarati.
- No fee is charged on complaint. No court fee stamp is required.
- Complaint should contain person, name, postal address, place of incident / date / period of incident details of Human Right violation, complaint against which public servant department & relief played for.

A number of people coming together of the purpose of saving the society, and profit as an secondary motive. NGO are the non voluntary organisation built mainly for empowerment of people. An NGO is created because of failure of government. Non Governmental organisation are voice of the people. They can become link between people & the government.

Today, 1 lakh NGO are working in India. NGO have help to passed to many government policy & law for interest of people. It acts like a watch dog. When there is legislature action.

In Delhi AGNI was formed in nineties which created mass movement against abuse of women & increase in dowry death which made government to pass Anti Dowry Act. Meghd Pathkar Narmada Bacho Anadolan which has got world attention on the environment issue & advices issue in Gujarat.

Human Rights & Media : Ms. Dionne Bausha (Special Correspondent Frontline) spoke about the changing phase of media. Media has today commercialised and is more concern in making money rather than taking up issues in public interest. In many newspaper more attention is given to Page 3 culture & other important issue are side line.

But there are also many achievements like proper showcasing of Gujarat riots & Iraq war. Proper reporting of Gujarat riots made people aware about the condition out there and made government to come in action to stop them. Even stick operations like Thelker which opened the Padora box of cricket world. But still media today only make issue & news to increase there T.R.P. follow ups & true stories are not brought out like sensex is rising but about half of the people in India is indebt, villages are on sale. India is progressing & self sufficient in food but still farmers are committing suicides.

But if Media effectively work can again prove that **"PEN IS MIGHTIER THAN SOWARD"**

Police & Human Rights : On this topic name of police is enough to terrorise our mind. When Mr. Avate entered we were scared for sometime & even he sensed it that was the reason why he started his speech by saying. Even police are Human & Yes it was the first time we really interacted with an police officers, we share our view & concern about increasing number of crimes in India especially in Mumbai against women.

- Avantika H. Kaushik
T.Y.B.Com. 'B' - 15

General Knowledge

Word in English Language ?

Pneumonoultra micro scopicsilicovo coniosis. It has 47 letters and is the name of a lung disease. The word is found in websters international diction.

In The Heart Of The Friend

I shot an arrow into the air,
If fell to earth, I know not where,
For, so swiftly it flew, the sight,
Could not follow it in it's flight.

I breathed a song into the air,
It fell to earth, I know not where,
For who has sight so keen and strong,
That it can follow the flight of song ?

Long Long afterward in to oak,
I found the arrow still unbroke,
And the song from beginning to end,
I found again in the heart of a friend.

-Nikhil K. Khandelwal
F.Y.J.C. (H-97)

MUMBAI

It is a city where everything is possible specially the impossible,

Where houses collapse as monsoon near.

Where Policeman is a businessman.

Where People are looted as much as they can.

Where acts first and thinks.

Where there is more water in pen than ink.

Where drives are like Essel worlds rides.

Where a person is praised after he rides.

Where enriched food is served with files.

Where cement is frequently merciless with ash.

Where school admission means hard cash.

Mumbai is Mumbai whatever you say.

Yet it is loved by all any day.

AN AUTOBIOGRAPHY OF A FLOOD AFFECTED PERSON

In normal times, its just a dirty stream with all the sewerage and effluents being discharged into it, but that day it seemed as if it was race against time it was the "TERRIBLE TUESDAY".

My name is Preety a middle class working woman. I work in a bank situated at prabhadevi. I reach my office at 10.00 am. I was working as usual and it started raining heavily around 12.00 am. I thought that it might rain for few hours but around 3.00 pm. We all come to know that it was raining heavily in the suburbs and there was also major water logging at many places and the trains were also running late by good 45 minutes. Since, I and my few colleagues stay in the suburbs we decided to leave early. At around 5.30 pm we left from Prabhadevi. Since, we all were knowing that the trains were running late we decided to go in a taxi. Because we didn't have other options. It took 2 hours to reach the Hinduja Hospital. We thought to inform our family about the situation but before we could make any call all the phone network was crashed. By the time we reached Bandra highway we were not able to see the tyres of other cars and so we could expect the same with our car also. The taxi driver managed to travel few Km later on the water started seeping into our own taxi. We decided to leave the tai and took the decision to walk. We started walking but to make the situation more worse there was no supply of electricity. We all were feeling hungry but couldn't find any appropriate place where atleast we could fill our stomach.

It was pitch dank and we were hardly able to see anything hater on the height of the water went on increasing and than one of our colleague asked us that we should walk upto Andheri and spend the day at her brother's Place. This made sense to all of us and we four

of them decided to walk upto Andheri keeping in mind the potholes and the gutters. I was very surprised to see the volunteers standing on the roads helping the people by showing them proper way. The water was icy cold just like in the 'TITANIC' but filthier and without Leo di Caprio. There were dead rats, garbage and the filth of the world afloat in it. We were group of women's and it was not bad enough to be wading through slimy rotting water streaming down with a heavy current, because I found few hundreds, among thousands who played good Samaritan even after going through a grueling time themselves. Atlast we reached Andheri by crossing the vakola stretch as it was a river. It was the first time that this types of torrential rain took place in Mumbai and was also recorded the highest on of rain-fall ever in the country. We reached safely but not enthusiastically because it was morning 5.00 am and we all were exhausted, and the first thing we did was we called up at our home and informed them that we were safe. They were satisfied, relaxed and asked us not to leave till the situation was under control.

On Wednesday, everything was not under control but thanks to our BEST buses who provided their services to make the person reach home. When I was on the road on Wednesday I saw that many people were distributing tea, coffee, snacks etc. to the unknown people and I appreciate the spirit of Mumbaikars for lending their helpful hands to the unknown people and that's the reason I think Mumbai is called the commercial capital of India. This, of course, wasn't even a fraction of the kindness and compassion demonstrated by the Mumbaikars on that "TERRIBLE TUESDAY", but still I from the bottom of my heart salute the spirit of Mumbaikars and we must all believe to the saying that "MUMBAI NEVER SLEEPS" nor will the spirit of Mumbaikars will ever sleep. I am very proud to say that I am a citizen of Mumbai and

"MUMBAI ROCKS EVEN IF IT IS ON THE ROCKS".

"SALAAM MUMBAI"

- Preeti Mundhra
S.Y.J.C. (C-18)

REVIEW ON THE BOOK "WINGS OF FIRE"

I am going to have a review on the book 'Wings of Fire' an auto biography of APJ Abdul Kalam with Atul Tiwari. There is something that everybody can extract from this book. The book is worthy of being read by every Indian. This book is the first authentic volume on Indian space odyssey. This book is about a warm and intensely Personal, deeply passionate story of a common boat owner's son who has become Indian's most distinguished living technocrat. This story is an account that he hoped, not just of his personal triumphs and tribulations but of the successes and setbacks of the science establishment in modern India, struggling to establish itself in the technological forefront. It is the story of national aspiration and of cooperative endeavour. And as he saw it the saga of India's search for scientific self-sufficiency and technological competence is a parable for their times. This book is all about Kalam's personal story is a valuable document that Indian's can be world beaters with no foreign training or degree for this up beat message alone his autobiography is worth a 100 management tomes. This book is a brilliant account of the success story of India's space rocketry. Nothing could be more inspiring in my life than reading A.P.J. Abdul Kalam's autobiography. If someone ask me which book would I make compulsory reading then definitely, would suggest APJ Abdul Kalam's autobiography "Wings of Fire". Even I have heard that books and friends should be few but good and I do remember one quotation some books are to be tasted, others to be swallowed and some few to be chewed and digested. And way it is presented

is wonderful. I would like to read one piece of poetry,

Let aaft, ambition, spite,
Be quenched in Reason's night,
Till weakness twin to might,
Till what is dark be light,
Till what is wrong be right.

-Jatin S. Jajodia
T.Y.B.Com. (B-02)

WHY DOES THE MODERN PROGRESS FAILS ?

It is curious and significant fact that, in spite of all modern scientific progress and talk of internationalism, racialism and other separating factors are at least as much in evidence today, if not more so, than at any previous time in history. There is something lacking in this progress, which can neither produce harmony between nation's nor within the spirit of man. Perhaps more synthesis and a little humility towards the wisdom of the past, which after all is the accumulated experiences of the human race, would help us to gain a new perspective and greater harmony. That is especially needed by those people who live a fevered life in the present only and have forgotten the past. But for countries like India a different emphasis is necessary, for we have too much of the past about us and have ignored the present.

We have to get rid of that narrowing religious outlook, that obsession with the supernatural and metaphysical separations, that loosening of the minds discipline in religious ceremonial and mystical emotionalism, which come in the way of our understanding ourselves and the world.

We have to cone to grips with the present, this life, this world, This nature which surrounds us in it's infinity variety.

- Nikhil K. Khandelwal
F.Y.J.C. (H-97)

A-Z OF FRIENDSHIP

- A Accepts U as u are
- B Believes in "You"
- C Calls yo just to say "HI"
- D Doesn't given up on you.
- E Envision the whole of you
- F Forgives your mistakes
- G Gives unconditionally
- H Helps you
- I Invites you over
- J Just remains there with you
- K Keeps you closes to heart
- L Loves you as you are
- M Makes a difference to your life
- N Never judges
- O Offer Support
- P Pick you up
- Q Quiets your fears
- R Raises your spirits
- S Says ice things about you
- T Tells you the truth when you need to hear it.
- U Understand you
- V Values you
- W Walks besides.
- X Xplains things don't understand
- Y Yells when U don't lighten
- Z Zaps U back

MONEY

Money here and money there,
causing unhappiness everywhere.
Do you think is money everything ?
A wealthy person thinks he is the king
Is money any use to man after he dies ?
Still a man with less money cries.
I agree, money actually makes a man rich,
but actually he falls in a ditch.
The ditch of greed,
He himself has sown a seed,
The more he gets, the more he wants.
There is no end to the demand,
with the help of money everything can be bought,
Except "Life"

Preeti Mundhra
S.Y.J.C. C-18

Drugs

A drug is an evil,
which will always kill.
A drug is a sin,
where death will win.
Death always hugs,
A man taking drugs.
He loses his life,
his children and wife.
Drugs are enemies,
Enemies of Life,
So if you make them friends,
They will ruin your life.
Drugs are Poison,
Where death always hugs,
So join me and say,
"NO TO DRUGS"

Preeti Mundhra
S.Y.J.C. C-18

1. Each moment is a precious gift, Each year is a priceless treasure.
2. Education is not the filling of a pail, but the lighting of a fire.
3. If you want to look good, do good, think good and behave good.
4. Life is an ice-cream, enjoy it before it melts.
5. Life is a game, just go and play it.
6. Leisure is a beautiful garment but not for a constant wear.
7. Life is a precious gift, accept it.
8. Our greatest glory is not in never falling, but in rising every time we fall.
9. Like a tree we each must find a place to grow and branch out.
10. God has given every bird its food, but never drops in its nest.
11. Tomorrow never comes, when it comes it becomes today.
12. A successful person is one who can lay a firm foundation with the bricks that others throw at him.
13. An excuse is worse and more terrible than a lie for an excuse is a guarded lie.
14. Where wealth accumulates men decay.
15. What sculptor is to a piece of marble, education is to the soul.
16. Better to reign in hell than serve in heaven.
17. Character is like an oat which hardens its fibre in a storm.
18. A gem cannot be polished without friction nor man is perfected without trial.
19. Trifles mates perfection but perfection is not trifles.
20. I pray thee O God that I may be beautiful from within.
21. Good teaching is one fourth preparation and three-fourth theatre.
22. Seek God in doing everything, for god is everywhere.
23. You're never a loser until you quit trying.
24. Weak men wait for opportunities, strong men make them.
25. The highest reward for a man's toil is not what he gets for it, but what he becomes by it.
26. Blessed is he who expects nothing, for he shall never be disappointed.
27. Happiness is not the absence of problems, but the ability to deal with them.
28. Happy he who learns to bear what he cannot change.
29. The present is a product of the past, but it is also the seed for the future.
30. We make a living by what we get But we make life by what we give.
31. The education is not for a merit giving, but for a fullest and meaningful life.

- Sumit Ash
F.Y.B.Com (A-28)

HIGHLIGHTS OF SEMINAR "WOMEN AND POLICE : DEFINING BOUNDARIES"

Every single day of their lives, women face what can only be described as a systematic assault on their fundamental right to free movement to personal dignity. The sexual harassment that women are subjected to on the streets, in buses and in other public places constitute a serious infringement of women's basic rights which are unique to them. Women who have started fighting back however, also feel that the State machinery should be activated at some point of time. It is important that women be able to use this machinery to serve their own legitimate need. For this is in important that the several gaps in the information available to them should be filled.

What seems absolutely essential in this situation is that the victims - the women themselves - be encouraged to identify eve-teasers. As matters stand, victims are being actively discouraged from reporting true incidents to the police. Families often prevent girls from filing FI. RS The negative image of the police compounds this situation. Ms. Meera Borwankar corroborated this but emphasized that if the crimes were reported to the police station the conviction rates will go up setting a deterrent for such crimes.

Police stations are not places where most women are willing to come and report cases, and no efforts are being made to create any confidence in wome. By nd large, women police are not being deployed for anti-eve teasing duty. The ratio of female to male police has reportedly dropped during the past few years, the recruits being almost all male. Ms. Borwankar also informed that situation was changing and more women were being appointed to perform such duties.

केन्द्रित कर यह मनोरोग पनप रहा है। सामाजिक अस्थिरता, आर्थिक विषमता आदि को के पीछे एक तरह का मनोरोग जिम्मेदार है। किया जा सकता मगर इतना जरूर है कि बलात्कार जाना चाहिए। वैसे इस मांग को नजर अंदाज नहीं देती है कि बलात्कारी को कठोर से कठोर दंड दिया नारी कल्याण से संबंधित हर संगठन की मांग जानने वाला भी जीम घटखारता दिखता है।

उत्पादा हो गया है कि बलात्कार की परिभाषा तक न मनी स्कट व अन्य परिधानों का प्रचलन इतना मूल्य या अभिनेत्री से कम दिखना नहीं चाहती। तरह पड़ी है। रहन-सहन व रंग-रंग से औरत किसी सौंदर्य है, तिनके पीछे आज की नारी पगल की सकता है। साजो-शुमार के नए-नए प्रसाधन बजार में अपनाकर भी एक युवती के साथ बलात्कार किया जा फस जाती है। विशासघात व षडयन्त्र का रास्ता अयुधस्थित हो तो बलात्कारी के शिकंजे में आसानी से रहता। इधर औरत अकेली हो, अनाथ हो या कानूनी कार्यवाही, कारावास किसी का ध्यान नहीं रहती कि बलात्कार का दृष्यरिणम क्या होगा ? प्रभावी हो जाने पर व्यक्ति के दिमाग में यह बात नहीं बलात्कार का मौका छूटने नहीं देता। काम इच्छा के एक तो जब खाली रहती है और दूसरा एड्स भी वैश्यालयों तक जाना दो कारणों से महंगा पड़ता है - किशोरों, युवकों व असंगुष्ठ पुरुषों के लिए कुंवला रहता है और बलात्कार की ओर मुड़ता है।

करना संभव नहीं हो पाता और वह अंदर ही अंदर है। एक विवश पति के लिए पत्नी की हर ख्यातिशु पूरा लिए पति से दूर रहने का इच्छुकण्डा खूब अपना रही स्त्री हर छोटी बड़ी मांग को - हर बात को मनवाने के पुरुष संगुष्ठ नहीं है। आधुनिकता की दौड़ में शामिल एक वजह यह भी है कि विवाहन जीवन में भी बलात्कार का मौका मिल जाए तो हाथ से जाने नहीं देती।

से इनके द्वारा यौन संबंधों को मनोरंजन के रूप में लिया जा रहा है। इसी वय के किशोर व युवक को

युवतियाँ यौन संबंधों की ओर झुंक रहे हैं। एक तरह से यौन संबंधों को मनोरंजन के रूप में लिया जा रहा है। इसी वय के किशोर व युवक-उत्पन्न काम किया किशोर-किशोरियाँ व युवक-शौच उसे माने जाती है - नशा अश्लील साहित्य, फ़ैशन के शिकंजे में फस जाते हैं। आगे चलकर वे मनोवृत्ति, कुल मिलाकर आजकल के बच्चे आधुनिक निजता को रास्ते पर लाकर खड़ी करनेवाली भ्रष्टाचर्या, उत्तेजित संवाद, पति-पत्नी के बीच की शपथ में है। नायक-नायिकाओं की कामुक अदाएँ, एक कन्या शिक्षा से लेकर वृद्धा तक बलात्कारी की मार 'आति' इस आधार पर कही जा सकती है कि लेने की उसकी प्रवृत्ति ठीक मौके पर जाग उठती है इसलिए किसी भी सुन्दर स्त्री को अपने आगोश में नारी ऐशोआराम व वासना-पूर्वक की चीज है, इसमें कोई सन्देह नहीं कि पुरुष की नजर में तमाम सवाल उठ खड़े होते हैं।

पीछे जिम्मेदार है ? स्त्री मान निर्दोह है ? संदर्भ में बलात्कार का शिकार बनते हैं ? क्या पुरुष ही इसके विवश करते हैं ? कौन-कौन से कारण एक युवती को कौन-कौन से कारण एक पुरुष को बलात्कार के लिए क्या क्या है ? क्या इनका निवारण हो सकता ? निवारणीय है आपका पैमाने पर बलात्कार के कारण घटना न घटी हो ऐसा दिन नहीं मिलेगा। दो बातें अखबारों में नजर डाली जाए तो बलात्कार की लिस्टिंग में भी इस बुवाई ने जड़ें जमा ली है। अनजान विषय नहीं है। किसी पद से हटकर आम आज के दिन में 'बलात्कार' या 'रेप' के लिए इतिहास के पृष्ठों को कलंकित होने देता है ?

कोई 'महापुरुष' मुँह नहीं खोलता और हमेशा हमेशा भरतवंशीय सम्मान के दांव पर लगाने के बाद भी निर्णायक होता है कि नैतिकता, नारी सम्मान और में न फूटी थी। क्या जुर के खेल का नतीजा इतना के सब देखते रहे गए थे मगर विरोध की ज्वाला किसी के हाथ बंधे थे। शीघ्र पितामह, महाजानी विदुर सब शीघ्ररूप बलात्कार नहीं तो क्या था ? पाँचों पांडवों भरे दरबार में दुःशासन द्वारा द्रोपदी का

नारी होते हैं बलात्कार

it Ash A-28 ES

अज जल कोई साधारण व्यक्ति किसी अस्पताल में चार दिनों के लिए अस्पताल में भर्ती होता है तो उस एक ऐसा समय दिया जाता है जिसमें टेलीविजन हो या फिर रेडियो हो या फिर उसके कमरे में ठेरा पत्रिकाएँ रखी जाती जिससे उसका भरपूर मनोरंजन हो और वह व्यक्ति अपनी बीमारी भूल जाए जिससे उसका इलाज जल्दी हो सके।

आज जल कोई साधारण व्यक्ति किसी अस्पताल में चार दिनों के लिए अस्पताल में भर्ती होता है तो उस एक ऐसा समय दिया जाता है जिसमें टेलीविजन हो या फिर रेडियो हो या फिर उसके कमरे में ठेरा पत्रिकाएँ रखी जाती जिससे उसका भरपूर मनोरंजन हो और वह व्यक्ति अपनी बीमारी भूल जाए जिससे उसका इलाज जल्दी हो सके।

अज जल कोई साधारण व्यक्ति किसी अस्पताल में चार दिनों के लिए अस्पताल में भर्ती होता है तो उस एक ऐसा समय दिया जाता है जिसमें टेलीविजन हो या फिर रेडियो हो या फिर उसके कमरे में ठेरा पत्रिकाएँ रखी जाती जिससे उसका भरपूर मनोरंजन हो और वह व्यक्ति अपनी बीमारी भूल जाए जिससे उसका इलाज जल्दी हो सके।

इस युग में न कोई राजा न उसकी प्रजा मतलब कि आदमी की कोई भी समस्या हो तो वह सीधा राजा के पास चला जाए और उसे इलाक़ा मिले। आज की जनता की आवाज मीडिया द्वारा पहुँचती है। आज मीडिया जनता का एक सशक्त हथियार है जिसके प्रहार से कोई नहीं बच सकता। मीडिया आदमी को ही रही गलतफहमी से अवगत करता है जैसे कि आज हमारा देश प्रगतिशील है। आज दुनिया का हर देश भारत से व्यापार करना चाहता है। आज भारत देवल और टूरिजम के क्षेत्र में एक बहुत बड़ा देश है पर इसे कोई जानता नहीं था। नयी देश ने मीडिया द्वारा हर देश को बताया कि भारत में भी धूमने लायक बहुत सी जगहें हैं।

इलेक्ट्रॉनिक ने अपना हर जगह जाल बिछाया हुआ है। आज हम टेलीविजन देखते हैं, अखबार पढ़ते हैं। यह एक माध्यम है मीडिया का। मीडिया के कई रूप हैं। दैनिक अखबार, टेलीविजन पत्रिकाएँ, आकाशवाणी (रेडियो) ये सभी मीडिया के रूप हैं।

इलेक्ट्रॉनिक : श्राव या मीडिया

सुभाष एस. चौहान
एम.कॉम.पाठ (II)
पृ-९

बल मिलता है। पलायन ही है जिसके कारण बलाकार की प्रवृत्ति को शामिल है। कर्तव्य से मुंह मोड़ना एक किस्म का देना समाज का ही कर्तव्य है और समाज में हर कोई हो या अनाथ समाज में रह रही हर औरत को सुरक्षा सकती है। कन्या शिक्षा हो, युवती हो या बुढ़ा, दीन इस तरह की कला महिला को आत्मसुरक्षा प्रदान कर का खूब प्रचलन था, अब धीरे-धीरे घट रहा है मगर करे। नल-पद्यानब के आस-पास महिलाओं में जूँडी कि वह मनोबल के साथ साथ विवेक का भी इस्तेमाल खासा जनमत जुटाया जा सके। औरत को चाहिए को लेकर अच्छा

स्वयंजगार आदि मुक्ति, शिक्षा का एड्स व यौनरोग चाहिए ताकि खड़ा हो। जनजगारण अभियान तेज किया जाना सुदृढ़ करने की है ताकि समाज का ढांचा मूँधों पर आवस्थकता प्रारंभिक व मूलभूत संस्कारों को

एफ. वाय. बी. कॉम., ८८
जिनेन जगदीश वैद

शुक्रवारी को न आए वह जवानी देखी,
जो आके न जाए वह बुढ़ापा देखे।
संसायी आज राजी राजी, कल नाराजी,
हसी को कर राजी, रहेगा निरंतर राजाजी।
शीतल पवन चल जहाँ पंख की जखल नही,
गुलबारी बहे, जहाँ पुस्तक की जखल नही।
माँ-बाप का प्रेम मिले जहाँ पैसे की जखल नही,
इंश्यर मिल जाये वहाँ जग की जखल नही।

जमाना नही

श्री-१०

सौरभ कोठारी, एफ. वाय. बी. कॉम.

करना सीख रहे हैं। वे कम्प्यूटर में इंटरनेट द्वारा
किसी भी कंपनी के बैंक से लाखों करोड़ों रुपये का
हवाला कर रहे हैं और इन्हें पकड़ना बहुत मुश्किल
काम है। आज हमारे बच्चे जिनकी उम्र १४ वर्ष भी
नहीं है वे अश्लील साइटें खोल कर उसमें ही रहा
गादपन अपनी जितनी में उतार रहे हैं। आज एक
अनुमान के मुताबिक बच्चे लाखों करोड़ों रुपये सिर्फ
ये अश्लील काम देखने में खर्च कर रहे हैं। वे माँ-बाप
को झूठ बोलकर साइबर में खर्च कर देते हैं। उन्हें ये
लत सी पड़ गई है। जिससे भारत का भविष्य
कमजोर, खोखला और गंदा बनता जा रहा है।
इससे हमें ज्ञान होता है कि मीडिया का जहाँ
एक ओर सशक्त बनकर उभरा है। तो वहीं उसमें हमें
हजारों खामिया भी उभर कर आ रही हैं। जहाँ
मीडिया एक वरदान साबित हुआ है, वहीं दूसरी ओर
यह एक प्रचंड श्राप के रूप में हमें दिखाई देता है।

आज भारतवर्ष में साइबर क्रॉइम बहुत फैल
रहा है। आज स्कूलवाले बच्चे, कॉलेज में पढ़नेवाले
युवक-युवतियाँ दिन के २४ घंटे में से १२ घंटे सिर्फ
कम्प्यूटर पर गुजारते हैं। आज हम कम्प्यूटर के द्वारा
किसी भी देश की सुरक्षा और अर्थव्यवस्था को हिला
सकते हैं। आज हमारे बच्चे कम्प्यूटर द्वारा बोरी

प्रदर्शित करता है।
मीडिया के हथों में डवनी शक्ति है कि वह
अच्छे को बुरा और बुरे को भगवान बना देती है।
आज मीडिया के द्वारा अश्लील फिल्में युवकों को
दिखाई जा रही है जिससे वे बहकजाते हैं और
भ्रमनाक काम कर बैठते हैं।

आज हम देख रहे हैं कि मीडिया एक आम
आदमी का जीवन खोल है पर इस खोल को पाने के
लिए वह किसी भी हद तक गिर सकता है। फिल्मों में
काम पाने के लिए युवतियाँ अपनी इज्जत बेच रही
हैं। सिर्फ कुछ पैसे के लिए हमें जो टेलीविजन पर
दिखाया जाता है। उस पर भी कई राजनीतियाँ खेली
जाती हैं। उस टेलीविजन चैनलवालों के हाथ कोई
नाम के धंधे का सबूत मिल जाता है तो वो पहले उसे
बनाकर देर सारे पैसे को लेकर वह सबूत उसे बेच
देता है। अगर वो आना-कानी करे तो टेलीविजन पर
प्रदर्शित करता है।

कर रहा है। जिससे हमारे देश की बेरोजगारी कम हो
सके और हम अपना जीवन सुख से व्यतीत कर सकें।
तो यह कहने में हमें हर्ज नहीं है कि आज मीडिया
माना कि मीडिया एक वरदान के रूप में
साबित हुआ है। पर सिक्के के दो पहलू होते हैं। आज
टेलीविजन पर जूँटो पर बन रही फिल्में धड़ल्ले से
दिखाई जा रही हैं जिनमें उन्हें हीरो बनाकर दिखाया
जा रहा है। आज हमारा बच्चा-बच्चा यह फिल्में
देखकर कहता है कि इमानदार आदमी की कोई
इज्जत नहीं करता इसलिए हम भी अपना काम इन
जूँटो की तरह ही करेंगे जिससे हमें कोई कठिनाई
नहीं होगी और वह चाहता है कि कानून उसके हाथ
की कठपुतली बन और वह उसे अपने मन मुताबिक
नचाये।

क्या कहूँ इस हस्ती के विषय में,

जिनका अस्तित्व ही ज्ञान का प्रकाश है।

सुख-दुःख की आँख-मिचौली में,

देती सदैव हमारा साथ है।

देश के भविष्य को तैयार कर,

करना वह नवनिर्माण है।

क्या कहूँ इस

चाहे राजा हो, या हो रंक,

सभी को देखती एक समान है।

जिनकी शीतल छाया में,

बनता जीवन दैदिव्यमान है।

क्या कहूँ इस

कोई कहे 'दीवर' या 'मास्टरजी' या शिक्षिका'

सभी रूप में एक समान है,

लेकिन भेरे लिए तो वह एक भावान है।

कभी माता तो कभी पिता,

तो कभी सखी समान है।

जीवन की कठिन राह में,

खड़ी रहती घड़ान के समान है।

क्या कहूँ इस

अपने स्नेह, ममता की डोर में,

सभी को बाँधती एक साथ है।

राह भटक शिष्टा को,

देती ज्ञान का पाठ है।

ऐसी हस्ती को भैया भत भत बंदन है।

क्या कहूँ इस हस्ती

दिलनशील खान

एक.वार्ड.जे.सी.

आगे बढ़ते रहो

आगे बढ़ते रहो,

तुम आगे बढ़ते रहो,

किस्मत पर भरोसा मत करो,

नई सुबह के इंतजार में मत रहो।

अपनी किस्मत के विधाता खुद बनो,

नई सुबह का निर्माण खुद करो।

अपनी आँखों से अश्रुओं को न बहने दो,

अपने आत्मवश्या को कभी भी कुचलने न दो।

अपने आँसू खुद ही पोंछो,

अपना आत्मविश्वास सदैव सजीव रखो।

आगे बढ़ते रहो,

तुम आगे बढ़ते रहो।

एक.वार्ड.जे.सी.

- सहूल गुप्ता

एक

हम आगे बढ़ते रहो
हम आगे बढ़ते रहो
हम आगे बढ़ते रहो
हम आगे बढ़ते रहो

हम आगे बढ़ते रहो, किंव एक,

बालियाँ हजार हैं,

टलियाँ हजार हैं,

कट जा आनेक हैं,

राग भी आनेक हैं,

किंव गीतभाव एक

हम आगे बढ़ते रहो, किंव एक!

हम आगे बढ़ते रहो, किंव एक!

हैं कई प्रदेश के

किंव देश एक है,

विविध रूप-रंग हैं,

पर भारत के ही अंग हैं।

स्वर आनेक, बात एक,

हम आनेक, किंव एक!

सहूल एन. गुप्ता

एक.वार्ड.जे.सी., १५

श्रीति मंडला

याद रखो ! गरीबी एक परिवर्तन स्त्री है। किसी के हटाने से नहीं हट पायेगी ज़ोती में सवार होकर आयी थी, कंधों पर सवार होकर जायेगी।

फिर भारत तो संदे पति का घर है भसी जवानी में यहाँ आइ थी। अब बुढ़ापे में कहाँ जाऊँगी।

लड़ना भूल जायेगी।

फिर आजकल भैया नाम तो, युवाव जीतने के काम में आता है, में नहीं रहूँगी तो यह किस हटायो युवाव

नाला है, भला ऐसे भी कोई घर छोड़कर जाता है।

गरीबी बोली, इस देश से तो भैया जन्म-जन्म का

विदेश जाकर, अपनी माताजी से मिल आओ।

मायके चली जाओ।

काफी दिन हो गए गुहँ डंडिया में, कुछ दिनों के लिए

क्या हाल है बड़ी बी।

एक दिन मुझे रास्ते में मिल गई गरीबी। मैंने पूछा

गरीबी

श्रीति मंडला

तेरा खून पी जाऊँगा।'

.... आप भी क्या कर सकते हैं जब किसी रिश्तेदार का सोबाइल फोन मिलाने पर जवाब मिले, 'कुतरे में

में एकदम चुप हो गया। कुछ न कह सका।

आवाज आई 'रिश्ते में तो हम गुहारे बाप लगते हैं। अक्षय अंकल का सोबाइल फोन मिलया तो उधर से तो नहीं था। पर, कल जब ममा के कहने पर मैंने

- 'हाँ बेटे ! आपको शक है क्या ? वह बोला, 'पहले ही ना। पिताजी एकदम हैरानी से सार्ज की ओर देखे

बाहेँ डालते हुए बोला, 'पिताजी, आप ही संदे पापा सार्ज भागता हुआ आया और अपने पापा के गले में दस वर्ष का है। एक दिन की बात है जब उनका बेटा पति, पत्नी और उनका बेटा रहता है। उनका बेटा आता। संदे पड़ोस में एक परिवार रहता है तिनमें एक सखी में अगर मसाला न पड़े तो मजा ही नहीं

जाता है'

बेला है, 'श्रीणा हो या दिल हो आखिर दूट

में जाएँ। किसी हॉटल में खाएँ' प्रेमी रिगटोन बदल

लाया हूँ... ' प्रेमिका की रिगटोन है, 'किसी पिवर

दीन बजे। ' प्रिया के लिए रिगटोन है, 'चांद चुरा के

'चली आना पू पाप की दूकान पर ... साडे

अलग रिगटोन खिलवट करता है। सीमा के लिए,

एक प्रेमी अपनी तमाम प्रेमिकाओं के लिए अलग-अलग

फोन दीवार पर दे मारा।

मया ले घू मया ले घूम। ' मित्र ने दांत पीसते हुए

के मोबाइल पर फोन लगाया तो सुनाई पड़ा, 'घूम

दुर्घटना में स्वर्वास हो गया। मित्र ने अपने छोटे भाई

गई है। पिछले दिनों, संदे मित्र के पिताजी का सड़क

इधर रिगटोन्स भी फिन्सी शीर्ता व लयलोग पर हो

ऑफ एस.एम.एस.।

भागी हुई आपके पास आ जाएगी। जरूट बिकॉस

....। केवल आज दिनांक तक। पत्नी सपरट

शंजिए, 'साइड्या ही साइड्या' हेवी डिस्काउंट पर

चाहते। लेकिन, बुलाना चाहते हैं... एस.एम.एस.

पत्नी रुठकर मायके चली गई है। बात नहीं करना

पड़ी जरूट बिकॉस ऑफ एस.एम.एस.।

सौधान। ' अपना काम भी हो गया और जॉट भी नहीं

'सिखवट्टे सर, आई एम नॉट कॉमिंग ब्यू टू लूज

महसूस होती है। फौरन एस.एम.एस. कीजिए,

नहीं जाना, बॉस से छुट्टी मागने में हिचक

सोबाइल अपने पास होने के मजे ही मजे हैं। ऑफिस

ए.एम.एस.एम.एस.एम.एस.एम.एस.

क्रोध	बुद्धि को खाता है।
धमक	ज्ञान को खाता है।
प्रायश्चित	पाप को खाता है।
लाज	इन्सान को खाता है।
चिन्ता	आयु को खा जाती है।

दोसी तीसा ए.
एस. वाय. जे. सी.

टी. वाय. बी. कॉम., ए-४९

सैनिक धनुका

कर भला, तो हो भला।

तुं क्यां रखता शिकवा क्यां रखता है मिला तुं बस अपना कर्म कर, और याद रख कि,

जो गुल खिलाए और का उसका भी गुल खिले। जो और का छिने जिनार, उसका भी जिनार छिने।

तू और को सेहमान कर, गुश्को भी सेहमानी मिले। रोटी खिला रोटी मिले, पानी पिला पानी मिले।

तू और की तारीफ कर, गुश्को भी तारीफी मिले। कर मुहिकल आसा औरों की, गुश्को भी आसानी मिले।

जो और को फल देवेगा, वह भी सदा फल पावेगा। गहूँ से गहूँ, जौ से जौ, चावल से चावल पावेगा।

जो और की रोते बढी, उसका भी होता है बुरा। जो और की तोड़े घड़ी, उसका भी टूटे है घड़ा।

जो और को मारे छुसी, उसके भी लगता है छुरा। जो और की रखे बरती, उसका भी बसता है पूरा।

कर भला तो हो भला!

रोज बनकर टूटना है गरिबों के चाक पर, वक्त के हाथों खिलौना हो गया है आदमी। जिस को मन के अलग रखकर गये सदियाँ दुई, आज तक लौटा नहीं है, जो गया है आदमी। कौनसी इच्छा बनीथी मकबरा पहले पहले, मकबरों का सिलसिला सा हो गया है, आदमी।

आज अपनी सरहदों में खो गया है आदमी, चीन की दीवार जैसा हो गया है आदमी। शीशियाँ में भर लिए है इंसाने कुछ चोहरीयों के घोल, जिससे हर पहचान अपनी खो गया है आदमी। सांपियों को विष की बूंदें, जून को नैनों का नीर, कौनसा मोती कहाँ पर पिया गया है आदमी। एक टुकड़ा छाँव भी है हादसा जिसके लिए, धूप के पेंबंद पहले सो गया है आदमी।

ये क्या हो गया है आदमी ?

- दुनिया की सबसे बड़ी देवी ? श्रीदेवी
- एक राजा की लड़की, पहले बारहवीं पढी फिर पढती में गढ़े ?
- लाल मटके में हीरो ? टमाटर
- माल भी जाए और पैसे भी जाए ? हजामत
- को - ओपरेशन नहीं है ?
- वो कौनसा ओपरेशन है जिसमें सर्जरी की जरूरत नहीं है ?
- बस बसस्थान पर क्यां खड़ी रहती है ?

जरा गौर कर माइए

सोमन एन. जाना एक.वाय.जे.सी.

लेकिन इजहार हम आपसे कभी करेंगे नहीं ।
 प्यार वो प्यार क्या जिसके बदले में कोई प्यार नहीं, फिरभी हम चाहेंगे आपको उस भर,
 कोशिश करते हैं कि गुम्हें अब न याद करें, पर भूलें भी तो कैसे हम आपको भूलें ।
 बहलाने हैं हम अपने दिल को जितना, बहकना है दिल और भी उतना,
 जितनी करते हैं कोशिश भुलाने की, बहाने याद करने के निकल आते हैं ।
 हम ये जानते हैं गुम हमारी नहीं लेकिन फिर भी याद गुम्हें बार बार करते हैं ।

वापिस

एक.वाय.जे.सी. (एच-२४)

सोमन एन. जाना

एड्स को है दूर भगाना ।
 देश को आगे बढ़ाना और
 हमें अपना जीवन बनाना है,
 इसे यूँही नहीं गाँवाना है,
 इसका करना है सही उपयोग,
 जिंदगी है एक अनमोल दान,
 एड्स को है दूर भगाना ।
 देश को आगे बढ़ाना और
 और करे देशका विकास ।
 इसका करे खुलकर प्रचार,
 इसकी गंभीरता से है जानना,
 यह चुप रहनेवाली बात नहीं,
 एड्स को है दूर भगाना ।
 देश को है आगे बढ़ाना,
 और बचाना है देश को इससे ।
 हमने इसे है आज पहचाना,
 तब ना होगा देश का विकास,
 अगर फैल गया एड्स देश में,
 देश को है आगे बढ़ाना,
 इस दम को है आज मिलाना ।
 एड्स है एक बड़ा आभ्रशाप,
 इससे देश को है आज बचाना ।
 एड्स की वीखट पर है देश हमारा,

एक.वाय.जे.सी. (एच-२४)

सोमन एन. जाना

हम उस देश के वासी है ?
 जिस देश में ऐसी कविता लिखनी पड़ती,
 जिस देश में है विदेशी संस्कार कैला,
 जिस देश में हम दूसरों को संस्कृति सीखते,
 हम उस देश के वासी है ।
 जिस देश में बच्चों का बचपन मितता ।
 जिस देश में दिन-दहाड़ बलात्कार होते
 जिस देश में आजादी नहीं
 जिस देश में अनेकों बेहल है,
 हम उस देश के वासी
 जिस देश में किसी को धर्म न हो,
 जिस देश में नेताओं के घोटाले चलते
 जिस देश में प्रदूषण बढ़ता जाता है,
 हम उस देश के वासी
 जिस देश में बच्चे भूख मरते,
 जिस देश में महंगाई बढ़ती जाती
 जिस देश में भ्रष्टाचार होते,
 जिस देश में गंगा मैली
 हम उस देश के वासी है,

एड्स की जासूसी

हम उस देश के वासी है ?

शिक्षण और प्रज्ञा

मनुष्य के जीवन में अनेक छोटी-बड़ी घटना होती हैं और समय गुजर जाने के बाद वह उन्हें भूल भी जाता है, पर कभी कभी कुछ घटना होती हैं जिन्हें भूल पाना मुश्किल हो जाता है।

एक ऐसी ही घटना मुंबई शहर में २६ जुलाई सन् २००५ को घटी जो अपनी छाप सदा के लिये मुंबई पर छोड़ गई। इस घटना ने हमें एक बात तो सीखा दी कि मनुष्य चाहे जितनी भी प्रगति कर ले प्रकृति के सामने वह कुछ भी नहीं है। प्रकृति जब मौत का तौंड खेती है तो मनुष्य को हार मानी पड़ती है।

ऐसा भरे साथ भी हुआ, जिसको मैं अपने जीवन में कभी नहीं भूल सकता। रोज की तरह मुंबई अपनी रफ्तार के साथ दौड़ रहा था, लोग काम में व्यस्त थे। बच्चे स्कूलों में पढ़ रहे थे। बात २६ जुलाई सन् २००५ शाम ४ बजे की है बारिश दोपहर २.३० से शुरू हो गई थी, मौसम विभाग का अनुमान था कि सामान्य बारिश होगी जो कि गलत साबित हुआ। मैं रोज की तरह कॉलेज में पढ़ रहा था। बाहर बारिश हो रही थी लेकिन हमने ज्यादा ध्यान नहीं दिया लेकिन कुछ देर बाद बारिश ने आकामक रूप धारण कर लिया। बरसात तेज होती चली गई तेज होती हुई बरसात को देखते हुए हमारे शिक्षकों ने छुट्टी घोषित कर दी। मैं जैसे ही कॉलेज के बाहर निकला हालत खराब हो रही थी। कॉलेज के मुख्य द्वार के बाहर पानी घुटनों के ऊपर तक आ गया था। पानी का बहाव इतना तेज था कि अपने आपको संभालना मुश्किल हो गया था। पानी का बहाव भरी चरण पादुका भी बहा ले गया। मैं ने उसे खोजने की बहुत कोशिश की पर वह नहीं मिली। किसी तरह अपने एक मित्र की सहायता से मैं बस स्टॉप पर पहुँचा। मैं सोच रहा था कि कब बस आये और कब मैं अपने घर जाऊँ लेकिन उस दिन प्रकृति अपने विशेष पर उतर आई थी बरसात और भी तेज हो रही थी। बस का इंजनार करना मुश्किल हो रहा था और उस पर भरे नंगे पैरों में सड़क पर घूमते हुए कंकड़, पत्थर भरी पीड़ा को दौ गुना कर रहे थे। बस का दो घंटे इंजनार करने के बाद मैंने परामर्श करना ही उचित समझा। मजिद दूर थी और रास्ता कठिन था। मैंने चलना आरंभ किया सड़क पर चलते हुए भरे पैरों में उचित कंकड़, पत्थर इत्यादि घुस रहे थे, जो भया सफर और मुश्किल बना रहे थे। भरी हालत खराब हो गई थी। मैं पूरी तरह भीग चुका था और कांप रहा था। भरे साथ भरी एक मित्र भी था जिसकी हालत भी भरी ही तरह थी। थोड़ी दूर चलने के बाद हमने एक तबले की गाड़ी हुई देखी। नंगे पैर सड़क पर चलने से भरे उस गाड़ी के पीछे चले पहिरे पर पैर रख कर जाना बेहतर समझा। मैंने और भरे मित्र ने उस गाड़ी में झरणा ली। नंगे पैरों में नीचे से लगातार हुआ पानी बरफ की जमीन पर खड़े होने के समान ही प्रतीत हो रहा था। उस गाड़ी ने हमें हमारे आँसू शरत् तक छोड़ दिया। बरसात में भीग जाने के कारण चलने की शक्ति नहीं थी लेकिन मरना क्या न करता इसी तरह चल चल कर घूमते कंकड़ों की पीड़ा सहते हुए काँटिली पहुँचा लेकिन वहाँ और भी बुरा हाल था। पानी छाली से भी ऊपर आ गया था। भरी तमाम सामान भीग चुका था। अब मुझे घर पहुँचने के लिये एक तैराक बनना पड़ा। पानी गरदन तक आ गया था। मुझे तैरने में भी तकलीफ हो रही थी क्योंकि पानी हमें उतना ही पीछे ठकेल देता जितना हम आगे जाते। किसके पास कार है किसके पास साइकल यह बताना मुश्किल था। किसी तरह गाँव चले के पानी में तैर कर मैं अपने घर पहुँचा। भरी साँ मुझे खोजने चली गई थी और घर में अंधेरा छा गया था। सबसे पहले मैंने नहाना उचित समझा क्योंकि भरे शरीर की बदबू मुझे सहन नहीं हो रही थी। जब मैंने सब ठीक कर होश संभाला तब पता चला कि इस बरसात ने मुंबई में भरी तबाही मचाई है। इस घटना ने हमें हमारी सरकार की असली शक्ति दिखा दी। चुनावों के समय वोट की भीख मांगने वाले नेताओं ने जनता के लिये कुछ नहीं किया। और इस घटना ने हमें शहर के लोगों को हिमत और जल्बा भी दिखा दिया और यह भी बता दिया कि मुंबई कितना बहादुर शहर है।

संदेह : हमें मुसीबत के समय अपनी मदद खुद करनी चाहिए और दूसरों पर निर्भर नहीं रहना चाहिए।

नीरज अग्रवाल, एस.वाय.जे.सी.

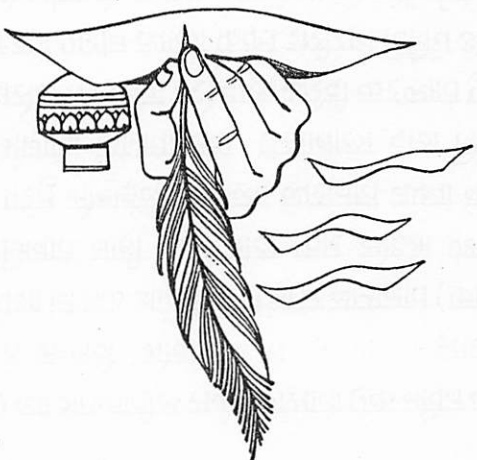
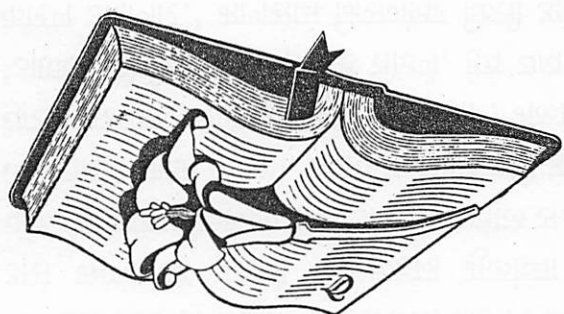
॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - १

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - २

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ३

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ४

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ५

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ६

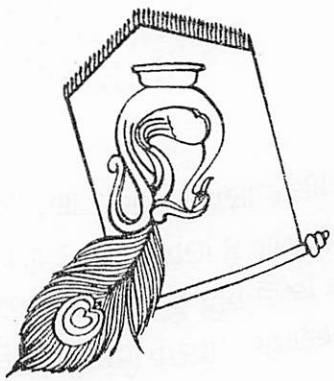
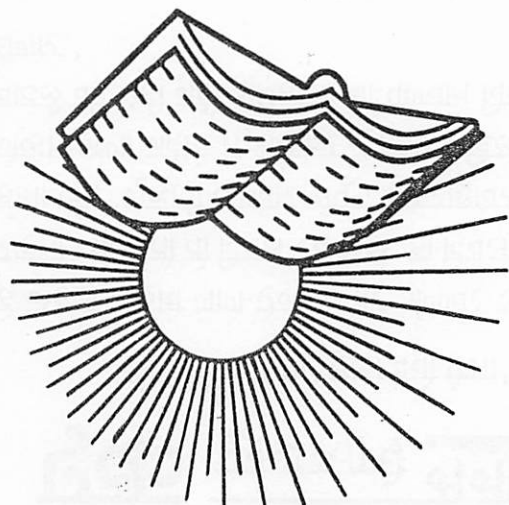
॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ७

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ८

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - ९

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ - १०

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

उक्त्यायां सिद्धीत परिहरे पक्षे यूप कंठकंठवामो
वोले आशि उचानक एक दिवस भारताचे प्रतिनिधित्व
करण्याची सिद्धि संघी चालव आली. श्री अरुण चांदीवाल
आमचे वैयक्तिक यांनी आम्हाला प्रामाण्य जगविले आहे
विद्यारंभ ही बाही करता आहे व आझी धाकटी
बहिण शर्माचे प्रामाण्य जायवे लक्ष्मी झाले. राज सहा
सात तास ज्ञानाचा सराव करून आमचे दोन अडीच महिने
कधी निघून गेले हे समजलेच नाही.

महिबाभर आमची जाण्याची तयारीच चालू होती. अखेर
ती उत्कंठेचा दिवस उजाडला. ७ जुलैला रात्री
युनिफॉर्ममधून आम्ही सहा र निमानतळवर पोहोचली.
सातसामितीवलीकडे दहा-बारा दिवसांसाठी आर्डे-बाबांना
सोडव जाण्याची ती परिहरे प्रसंग, मनात जी काला-
काल घालली होती ती वेळेत सांगणे जरा कठीणच.
निमानात बसण्याचे आकर्षक माग निमानात प्रवास
करता करता आम्हीसकून गेले. आम्ही अतिशय कंठकंठ
गेली.

तब्बल बारा तासांनी आम्ही पुरेसत्या निमानतळवर
उतरली. तेथे आमच्यासाठी आरामबस तैनातीस होती.
पुरेस बारातासील सेंट-मॅसेट या उपनगरात आमची
राहण्याची व्यवस्था एका हॉस्टेलमध्ये केली होती. दर
एक घण्टी होण्याच्या विवेक व्हास फॅक्टिवलसाठी
आमच्या सारथीच इतर आठ देशी ज्ञान्यानी बसकला सादर
करण्यासाठी सहभागी झाले होते. मूकम अली ही निघत्या
फॅक्टिवलच्या अध्यक्षा होत्या. त्या फॅक्टिवलमध्ये एकेक
सहा कार्यक्रम झाले. उदाहरणार्थ निघती आम्ही रात्री
जगणी आणि निघती ज्ञान्य सादर केले. हिसत्या निघती
आमची निघती ज्ञान्य होती. त्या निघती मध्ये इतर
देशी प्रामाण्य आमचे सर आपल्या जीप मधील काही
दोस्त्यांनी ठेवाया पोशाख केले होते तर आम्ही आजाली
या आदिवासी ज्ञान्यानी पोशाखात निघत होती.

“साथेच खाणा राना देव देणा” ही उक्तीप्रमाणे
पोल्यावणी आहे अतिस्मरणीय स्वप्न ही निबंधात
लिहिल्याप्रमाणे परदेशात जायवे आहे स्वप्न साकार झाले.

साथे

मोबाईल कंपन्यांनी जाहकाना दिल्या विविध सेवा, सोई
इ. भूले अनेक माणसे मोबाईलच्या व्यसनघोषीन होतात.
मोबाईलच्या वापर केव्याने मानसिक तणाव सतत उत्पन्न
होऊ शकतो. उदा. एखाद्याने कर्ज घेतले असेल व त्याने
आपला मोबाईल कमाक ज्या कडेन कर्ज घेतले त्याला
दिव्यात कर्ज देणारा सारथी फोन करून त्याला आस
दिव्यात कर्ज देणारा सारथी फोन करून त्याला आस
कायदे देहिलेले तितक्या प्रमाणात आढळतात मोबाईल हार
आणणास एखाद्या व्यक्तीला महत्त्वाची बातमी सांगता येते
तसेच आपणास तारीख, वेळ, महिना, वार कळतो तसे
आणणे जायविलेयण करू शकतो.

मोबाईलचे व्यसन समाजातील श्रीमंता प्रमाणे मध्यम
वर्गीयां मध्ये सुद्धा मोठ्या प्रमाणात पसरत आहे.
समाजातील माणसे याचा उपयोग घेते वाचण्यासाठी
तसेच बहिंस निघत्यासाठी करतात उदा. मोबाईल कंपनी
त्याचा जाहकाना मोबाईल वर डेवकमीना फ्री देते फक्त
आऊट गोटिंग वे घेते घेते त्या करणाने मोबाईल हारक
एखाद्या फोन करणारा असेल तर तो वास्त करून
मोबाईलचा वापर न करणारा वापर करणारा अशी
ही निघत्या येते. मोबाईलचा वापर वाढत चालू आहे व
कंठकंठवामो ज्ञान्यानी अशीच आसते.

तेव्हा सर म्हणाते अरे प्रथमेश हे रक्त कसलं ? तेव्हा माझं हातापायाकडे लक्ष गेलं.

चौथ्या दिवशी आमचे फेस्टिवलच्या ठिकाणी झालेले नृत्य तेथील सर्व रसिकांना खूपच आडवले सांगण्यासारखी गोष्ट म्हणजे फक्त आम्हालाच वन्समोअर मिळत होता. तेथील वर्तमानपत्रांनीही आमची प्रशंसा केली व आमचे फोटो छापले. ते पाहून आनंद गगनात मावेना व केलेल्या नृत्याविष्काराचे चीज झाले असे वाटले.

सहाव्या म्हणजेच फेस्टिवलच्या शेतटच्या दिवशी खूपच मजा आली. त्या दिवशी सकाळी सेंट मॅक्सेंटच्या परिसरात नौका विहार करताना पाण्यातील फॉस्फरस हलतून तेथे पाण्यातच आग प्रज्वलित करून दाखविली. रात्री सर्व कार्यक्रमांच्या शेवटी त्या लोकांनी केलेल्या फटाक्यांची रोषणाई आणि आतिशबाजी अत्यंत विलोभनीय होती. त्याच दिवशी रात्री पॅरिसमधील डिस्ने लँड येथील गोमचा आनंद लुटण्यासाठी निघालो आणि सकाळी डिस्नेलँडला पोहोचलो.

फ्रॉन्स मधील डिस्नेलँड हे जगातील सर्वात मोठे डिस्नेलँड आहे. तेथे वेगवेगळे खेळ आहेत व तऱ्हे-तऱ्हेच्या राइडस आहेत. संपूर्ण डिस्नेलँड पाहण्यास कमीत कमी तीन दिवस लागले. आम्ही सर्व प्रकारचा खेळांमध्ये मनमुराद आनंद घेतला डिस्नेलँड म्हटलं की मिक्की माऊस आलाच. त्याची व इत्तर कार्टूनची जी परेड दाखवितात ते बघतांना स्वतःला विसरायला होते.

पॅरिसला जाऊन आयफेल टॉवर न पाहणे अशक्य. आयफेल टॉवर हा नुसता मनोरा नसून त्या मनोन्यात विशाल शॉपिंग सेंटरर्स व बानगी कार्यालय तसेच हॉटेल्स सुद्धा आहेत. आयफेल टॉवरची भव्यता व उंची पाहून मन थक्कच होते.

आयफेल टॉवरच्या दुसऱ्या मजल्यावर जाण्यासाठी अदाजे ८०० ते ९०० पायऱ्या आहेत. आम्ही त्या चढून गेलो व तिसऱ्या मजल्यावर जाण्यासाठी लिफ्टची सोय आहे. तेथून पॅरिस शहराचे विहंगम दृष्य आपणास मोहित करून टाकते. पॅरिस शहरात प्रेक्षणीय अशी पॅरिस गेट, पॅरिस ऑपेरा, फ्रान्स युनिव्हर्सिटी लामोर द ड्यूक्स इत्यादी

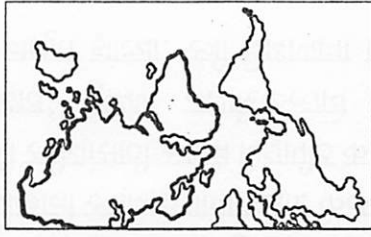
स्थळे आम्ही पाहिली.

आठवणींचा साठा बरोबर घेऊन आम्ही आपल्या मायदेशी आलो. त्यावेळी आमचे सर्वांचे आई बाबा व स्नेही आमच्या स्वागतासाठी, कौतुक करण्यासाठी जमले होते व म्हणत होते, 'आकाशी झेप घेरे पाखरा'

असे होत असताना अचानक माझ्या पोटात दुखायला लागले आणि मी पलंगावरून खाली पडलो. उठल्यानंतर माझे अविस्मरणीय स्वप्न या निबंधात लिटल्याप्रमाणे खरोखरच ते स्वप्न माझ्या सत्यात उतरले. पण मला अजुनही आशा आहे की मी केव्हांना केव्हा तरी परदेशात जाईन.

- ❧ नाती जोडली तर खूप असतात
नाहीतर अनाथ असतात
- ❧ डोळ्याच्या पापण्या लवता लवत नव्हत्या
तु येव्याच्या वाटेकडे टक लावून पाहत होत्या
- ❧ पैशाने फक्त विकत घेता येत
प्रेमाने सार जग जिंकता येत
- ❧ देवाने आमच गणितच चुकवले
अधिक करायच ते सगळ वजाच करून ठेवले
- ❧ हि कातरवेळच मोठी विचित्र असते
नको म्हटल तरी तुझी आठवण येतच असते
- ❧ जेव्हा तु येतेसना तेव्हा खूप बर वाटत
पण जेव्हा जातेसना तेव्हा मलाही घेऊन
जातेस अस वाटत
- ❧ तुझ्या डोळ्यात भरपूर काही दिसले
पण ते ओठांनी सांगितल नाहीसना,
त्यातच ते फसले
- ❧ डोळ्यातील अश्रूना फक्त
वाहणच माहिती असत
त्याच्या पलीकडे त्याला
करता तरी काय येत असत
- ❧ जे तुझ होत ते आता
माझ राहिल नाही

- देवता जाधव
F.Y.J.C. - I

- देवता जाधव
F.Y.J.C. - I

तब धावस्ती त्या माण ! (स्वरहित)

समय व धावस्ती

भरती अभाव्य

कष्ट जीणे

पारोळी

- जयश्री गौरीक जाधव

त्याची आम्हाला सोबत दिली नाही.

या जगाशी झुंझायला

तेव आता राहिले नाही

ॐ ज्यांनी मला आश्रय दिले

प्रथम झिळक राहिले नाही.

ते जिंकण्यासाठी गुड्याकडे गुड्डे

प्रेम जिंकता आले नाही

ॐ ऐ सर्व जिंकलेस पण माझे

प्रेम होत नाही.

विस्तार वरकटणी पाहिले की,

घर होत नाही.

ॐ चार भिंती बांधल्या की,

आठवणीत मी गुंतले होतो.

ऐ आला नाहीस म्हणून गुड्या,

प्रतिबंध मी ओघत होते.

ॐ सर्व भावलेला पण त्याचे,

ऐ उरलेला नाहीस.

जेव्हा शेतलास तेव्हा गुड्या,

पण ऐव शेतला नाहीस.

ॐ गुला सांगण्या सारखे खूप आहे,

आपल्याकडे वेळ उरत नाही

त्यांच्या सारखे वेडे करायला

आपण वेडे ठरत नाही

ॐ कोणी वेडे म्हटले म्हणून

तसा वागलास नाही

ते माझे राहण्यासाठी ऐ

जिथे होत नाही मग,
जिथे घालते नव्याच्यावे तंत्र ।
जिथे होत होती देवाची पुजा,
तेथे घालते सरकारी भुजा ।
ज्या मनात होता एकमेकांविषयी आदर,
तिथे व्यवहारी त्याच्या विषयी होतोच अनादर ।
ज्या देखावी कोण होती माय भाषा,
त्याच देशात बाळगली जाते परकीय भाषा ।
जो कस्टी या टाईलरी वीरव्यवहार,
तोच मानला जातो या टाईलरी सरकार ।

या जगाची काही उरले नाही ?

मम जीवत साधू समजते !.....

तव आदेशाले

भाव्य जगले

गुड्या दिव्य म्हणून मज

प्रत्येक वाणी अमृतमयी,

आम्हा देसी उपदेशे नवे

बुद्धी गुण श्रेष्ठ मानसी

गुड्या सारखे गुंठे लाभसी

ॐ

कठनाया स्त्रीया जाला झाल्या. स्त्री शिक्षणाचा प्रसार
 त्यामिळ, वृत्तचक्रात' इत्याम नागरिकांच्या जिन
 फुले, म. कवू यांनी स्त्रीयासाठी स्वतंत्र शिक्षण कठाले.
 मकणान नागाया लोकांनी स्त्रीयासाठी शिक्षणाचा प्रसार केला. म.
 अशक प्रगल्भी लक्ष वेचले. शिक्षणामिळ अशी दृष्टी ये
 स्त्रीया भरदच्या जागत, या गीतिकाइ समानस्वितारकांनी
 स्त्रितारकांना जा. ल. स्. स्त्रीया पदपदेच्या जोखडाखाली
 मकथामा फुले, अमानक, यांसारात, यांसारख्या शीर
 अनाच्या स्त्री मध्ये जी जागरित मनामिळ झाली आहे यांचे श्च
 गाणव्याकरुती ना स्त्रीला भरव मोटा लया झाया आहे.
 अर्थात ही जागृत पुरेकी आहे अर्जात आपले अद्य
 आहे.

इत्याा पुरावा आहे. स्त्री अना नास्त कळत इत
 इत्याा पुरावा आहे. स्त्री अना नास्त कळत इत
 मीनेची छक कठनायाला अटक'
 लळला कठलने स्त्रीची अभावकथ्या

जानाही आहे वृत्तचक्रात नाया बाया
 उरते. अनाची स्त्री जागत आहे. अथायाला टबने
 शोषणामिळ बने इतर नाही ती या अथायाविरुद्ध अावान
 थाबले आहे. परंपूर्वी सायरी अान ही स्त्री या
 अनाही या पुरेपुनप्रमान संस्कर्तिलामध्ये तिचे हे शोषण पूर्णपणे
 इतिहासकाणमिळ तिचे पुरेपुन शोषण झाले आहे.

तिना मरत नाकरया जाय. अशा प्रकराच्या
 रुप देऊन तिची पूर्जा केळी जायची अणि इत्या बाजने
 वेळाले इतिहासकाण बाजला जयावे एका बाजला तिला देणवे
 एवढयापुढील व मयादित हेत हेत. पूर्वीच्या काळी स्त्रीबाहेर
 स्वातंत्र्यास पात्र ठरत नाही. तिचे जग घेळ अणि मिळ
 मीजा तिचे रक्षण करती. त्यामिळ ती कुठल्याही प्रकारच्या
 वयात येते तेना पतीतिचे रक्षण करती अणि म्हणतापणी
 कायद्यास रवडील स्त्रीचे बाळपणात रक्षण करती, ती
 स्त्रीची परिस्थिती पूर्वीच्याकाळी होती. मग्या
 स्त्री स्वातंत्र्यम अर्हात। हे मग्ये बोल आहेत. तशीच

अनाची शिक्षणा

की अनाची स्त्री जागत आहे.
 जागतल जाडेल. स्त्रीचे हे वदे रुप अापल्या दखने हेत
 लया वेळेच सुणेळ वेळाने तिना पुत्रयाया वदेबरी
 त्यांनी तिच्यावर केलेल्या अथायाविरुद्ध आहे. तिचा हा
 तर वदेबरीसाठी आहे. तिचा लया पुत्रयाविरुद्ध नाही तर
 स्त्रीया हा लया श्चलय प्राण करयास नाही तर

बर्जनायाप्राणिकारक केळ.
 अथायाला धावठन इतर बसणात नाही तर झालीची रणी
 कामा जाय. अणि असे अथाया झालेच तर अनाची स्त्री
 मरण पकरले' हे वागावरण कुठल्याही कुटुंबात निस्त
 जाळ्यावे ही दृष्टी अागा बंद झाली पाहिजे. 'जग्यापुक्षा
 अणि इत्या बाजला इडा कमी अाणला म्हणजे, स्त्रिल
 दिवाजासारीना बाहियान्या विजाबाहेरी यावेी पहावी
 वराची अाबाळते हीराव आहे.

त्याचे कर्तव्य आहे. ज अशी मदत तिना मिळाली तर
 एवकवामात तिना
 लू शकते. तर
 व अापल्या पतिस व
 फडने वरासाठी पैसा
 कारणीभूत आहे.
 अासा राराठी
 वराची अाबाळ करते असे म्हटले जाते. परंपरे वर पाहिजे
 अनाची स्त्री वरच्या उबदतत्या बाहेर पडली की, ती
 तेवस्वी रुप लोकांसमोर येते.

अापला रसा उमटवयासोडलेला नाही. यावेणव स्त्रीचे
 शकते. अशाप्रकारे अनाच्या स्त्रीला कुठल्याही क्षया
 शकते. मारा म वरुी बर्जल संशोधन क्षेत्रात कंठी कर
 होऊन रजया गाजलेल्या अक्षि अापल्या अमतेने पुसे
 इतिहासकाणीच्या रुपाने पत्रपथान होऊ शकते. अतर तेरेना
 करते प्रत्येक क्षेत्रात ती अापल्या अाळते. अनाची स्त्री
 अान तिच्या शिक्षणाने स्त्री पुत्रयांच्या वदेबरीले काम
 समाज सिधारेळ, संस्कृत होईल.

करते. ही वती जाणीव वशी प्रभावी होईल तसा अापला
 शिक्षणी तर ती स्वतः बरीबर स्वतःच्या कुटुंबाची प्रवाली
 शिक्षणा तर ती फक्त स्वतःची प्रवाली करती परंपुरे मीनी
 करुन त्यांनी लोकांना दखनेल तिने की वरातला मीनी

- देवेद

देवेद आठवणीव धावत येतात.
 पण ते येण्याउभोदरे विड्या
 विडोव वाट पाहततात
 ते वसतेस तेका आर्ये डोळे
 मीगन्याया वंध वसतो
 पुंजणाची साद वसते
 कंकणाचा वाद वसतो
 धरतर सिंज होत
 ते वसतेस तेका काय
 कठीण होत
 कविता स्यवाही
 चारोळी कुठली
 ते वसतेस तेका काय होत
 विड्याव सावलीशी भेटत असतो
 विडोव ध्यास विडोव आठवण
 मी वसतो माझोव
 ते वसतेस तेका काय होत
 बुडी मारून भरती होत
 मनाव पाशुद हेदरयाच्या गाभात्यात
 उभं आकाश ठोण होत
 ते वसतेस तेका काय होत
 विरहाचा वंध असतो
 पण प्रत्येक स्मृतीला
 यालविण्याचा छंद मला जडतो
 ते वसतेस तेका विड्या स्मृती
 सतत रुंजी घालत असतो
 विडो मधुरे आवाज तनमनात
 विडो हळुवार स्पर्श असतो
 ते वसतेस तेका काय होत
 विड्याकडेच धाव होत
 वात्यावरून आठवाद उडून
 मनाव हळक पीस होत
 ते वसतेस तेका काय होत

वर्णन

- रचना आर. राण
F.Y.J.C. - 1

आरिष्यात काही विळविण्यासाठी
 काही तसे सौडावं लगत
 ककी त्या माणसाशी
 नात जोडावं लगत
 स्वारस्य हरून तसे
 वागावं लगत
 तारतारत जाऊन सीतेला
 आनिवटिव्य करतं लगत
 शक्यभूत शिखाचातु बर्जेन
 दौपदीव वरुकरतण पहावं लगत
 रावणाव वाणा सडन कटन
 लंकेत विभीषण बर्जेन
 रडतं लगत
 सिताला उगावाव उस्त्यास
 चंद्राला आवळायला लगत
 देवा असं कसं केलस
 भावाच्या शेतात गुळशीव रोपट
 लावतस

आरिष्यात काही विळविण्यासाठी
 काही तसे सौडावं लगत
 ककी त्या माणसाशी
 नात जोडावं लगत
 स्वारस्य हरून तसे
 वागावं लगत
 तारतारत जाऊन सीतेला
 आनिवटिव्य करतं लगत
 शक्यभूत शिखाचातु बर्जेन
 दौपदीव वरुकरतण पहावं लगत
 रावणाव वाणा सडन कटन
 लंकेत विभीषण बर्जेन
 रडतं लगत
 सिताला उगावाव उस्त्यास
 चंद्राला आवळायला लगत
 देवा असं कसं केलस
 भावाच्या शेतात गुळशीव रोपट
 लावतस

आवडेस

प्रेम मागें मिळत नाही
 प्रेम वाटाव लगत,
 प्रियाची मनी नसता
 अवचित भेटव लगत,
 माझ्यावर प्रेम कदा
 अस म्हणता येत नाही,
 करून म्हटल्याही
 अस काही होत नाही.
 त्यासाठी जेवढे लगत,
 उभयपक्षांनी मग,
 मी उभ्याची मग,
 आपोआप पडते मग,
 प्रेमाचे फुलपायस
 स्वच्छंद उडत,
 मनमोहक रंगीनी,
 परत वेड करत,
 पणत्यामागे धावतं तर
 आपणाची पुढे पळत,
 डोळ मिळत आण बसत,
 की हळूच खड्यावर बसत

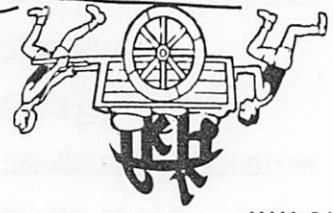
मागील मिळत नाही

किती प्रेम आहे माझ्या मनात कसं सांगू तिला,
 तिला प्रेमात पाणल डोळी कसं समजावू तिला,
 तिसरवही तिसरत नाही तिला,
 जिवापाड प्रेम केळ तियावर,
 का समजतं नाही तिला ?
 प्रेम करत नाही तिवे, माझ्या प्रेमाचा विश्वासघात केला
 जीवनात हा एकटेपणा काय जिवंत सोडेल मला ?
 या उखरच्या क्षणी हे डोळे तिला ओघत आहे,
 किंही वाट पाहण्यात ही जीव न ज्योत विझत आहे.

विश्वासात

हे दोन शब्द असले तरी त्यात बरीच महत्ता आहे.
 जसे, 'आहे' या शब्दात महत्ता असते.
 'कधीत' रंगत जाते ती गायत्री
 जीवनात विलीन होऊन जाते ती कधी'

वाटणाऱ्या प्रत्येक गोष्टी
 शब्दांत आढता आली तर
 मनातली प्रत्येक भावना
 बोलून टाकण्यात आली तर
 प्रेमावर प्रेम आहे,
 हे सहाज सांगता आळं तर
 प्रेमाशिवाय जगणे शकत नाही,
 हे पटवून देता आळं तर
 किंही श्रेष्ठ आठवण येते
 हे तिसरून जाता आळं तर
 किंही पालक हे सिद्ध आहे
 हे जाणून घेता आळं तर
 माझे सिद्धा अस्तित्त्व आहे,
 हे समजून घेता आळं तर
 प्रे फक्त माझीच आहेस,
 हे ऐला न सांगता कळतं तर
 प्रे उशीर जवळ रहा,
 हे स्पष्टीत सांगता आळं तर
 प्रे जवळ नसतेस रेखा,
 किंही स्वप्न जागता आळं तर
 किती बरं ही देईल,
 जत न मन वाचता आळं तर
 शब्दांपालिकडलं काहीतरी
 चरतं व जागता आळं तर
 हे सगळेच, तर, 'बाकीसे होतील,
 एकदा म्हणालीस जत,
 'मी श्रेष्ठ सिद्धी होईन',
 जत प्रे माझ्या घेऊनस तर

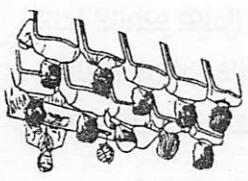
- दर्शना अंत वरुणा

स्वतः द्विजन् सिवाय देणे हे चंद्रगाचे जीवज
 दुःख सोसून सिख देणे हे स्त्रीचे जीवज
 स्वतः जळून दीप जगणे हे ज्योतीचे जीवज
 वास्तवना सावली देणे हे वृक्षगाचे जीवज
 चांगले वाईट सर्वांचेच असते जीवज जीवज जीवज

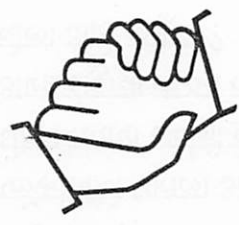
जीवज

- दर्शना अंत वरुणा

कार्लेज माझे ज्ञान आहे, जीवनातील एक शान आहे, सिंदूर माझे कार्लेज आहे, विद्यार्थ्यांचे बालेज आहे. कार्लेज मध्ये पाऊळ ठेवले, आनांदेचे उधाण आहे, इतिहास, भूगोल, दूर वेले, डेकी, ओ.सी. जवळ आहे. तासाळा घेई कंटळा, बंक मारी सार, पोरतरेरी जगो माझी, विद्यार्थिबळ मध्ये जाव घेई. कार्लेजचे आम्हाकाड दिले, जाव त्याचे आयकाड ठेवले, जळयत घालावे की विद्येला, ठेवावे यांचे आम्हाका भाव ना राहिले.

आम्हाकाही सिद्धा कटका बा वृक्षी गडी !
 देवा या लक्ष्मी गडी,
 अशी असते ती श्री, जीवनाला खऱ्या अर्थाने समजणाऱ्या
 सिख दुःखाच्या क्षणी आपल्या मनाला जणायत
 आपल्यावर जीवपाड प्रेम करणारा
 एकच जगावला.
 मग सांगा कोणतीत आणि श्रीत काय करक येवकी पण
 जणू कामाच्या वेळसे आपली कसोटी पाहतात
 कसोटी पाहतात काही जण स्वाध्यायाची श्री करत
 काही जण उबेसाही कोणती पेटवतात जणू कोणतीची
 काही जण श्री करत काही करत काही करत
 शिख या येवद्या अर्थ तो दूर जेव्हावर कळला
 वेककडा अजिबातच्या आणि शब्द अतीतावरच अडखळला
 तर
 पण या श्रीचा खर अर्थ केवळ कळतो
 अशी असते विद्यार्थी श्रीची जगत
 कधी प्रभावी बाव
 कधी श्रीचा हात
 कधी आंजणाची साध
 तर

तारुण्य कसे असतील
 मग सांगा खर शिख कसे असतील
 पद्वि विभागाचे कमी असतील
 श्री करणारे तिल स्रष्टे शेततील
 पद्वि
 त्याच्याकडे असव लागतो आपल्या श्रीचा आदर
 श्री करण्यासाठी नसावे लागत आणि सिंदूर
 तर नाही
 मग त्याच्या कडे मन नसले तरी घालत
 दोन्हीही असव लागत का ?
 आणि पुराणातील श्री करण्यासाठी सिंदूर आणि श्रीमंत
 पुराणावर प्रेम करण्यासाठी श्रीमंत असव लागत का ?
 पुराणावर मन लावण्यासाठी सिंदूर असव लागत का ?
 खरुच का रे
 आपल्या सिख दुःखात तो स्वतःला सामावून घेतो
 आपल्या ही मनाला तो जवळचा करून ठेवतो
 जो रक्ताची जातीच काय पण पदव्यालाही खर्चून आणतो

वसंत पस टी.डी.बी.एम.एस.दिसा.
 क्त्तन ककरता बाहेर आला,
 आणुपट्ट्याने काळामाक लगे आणु
 मज फोन करताना जेव्हा काय ? काय
 ! हाहाहा हा हाहाहा हाहाहा हाहाहा !

स्वच्छता दिवस -

स्वच्छता दिवस : राहते उपाशी पोटी
 तिची मरणा आहे स्वतःच जोडी
 काबाड करताना करताना चांगले संस्कार करत
 चांगले शिक्षण देऊन बाळाला घडवत
 बाळ वेडशी आई आई करते
 बाळसाठी आई खरेच काय करते ?
 आई लेंकटची माय करते, वासरची माय करते,
 आई दुखाची माय करते, लंजाच्या माय करते !
 आपल्या बाळाला मरते व्हड घालते
 आई प्रेम कुणाला घडवत करते
 आज आई असते बाळाला प्रेमाची छाया
 देवालाही ठाऊक नाही माझ्या आईची मरणा

आयिवाला एक सिट पाव असते ?

मिज म्हणजे काय असते ?

मैत्री आयिवाला कधी टुटते नव्हे !

भूकंपाला ते कधी हळू नव्हे,

तेथे प्रेमाचे घटे असते,

मैत्री एक जाले असते,

मिज नसावा स्वतःच करताना !

आयिवाला विका संधारणात

मिज प्रेमाचे जीव फुलते,

सुर्यप्रकाशाचे कळी उमळते

सिखात आपल्या पाठीमागे !

संकटात वेडशी आपल्यापुढे

मिज असते तालीप्रमाणे,

उपयोगी कल्पतरुप्रमाणे,

आयिवाला एक सिट पाव असते !

मिज म्हणजे काय असते ?

मिज

आठ सोडत नाही एकमेकांची पाठ

$$\begin{aligned}(9 \times 9) + 7 &= 88 \\ (9 \times 98) + 6 &= 888 \\ (9 \times 987) + 5 &= 8888 \\ (9 \times 9876) + 4 &= 88888 \\ (9 \times 98765) + 3 &= 888888 \\ (9 \times 987654) + 2 &= 8888888 \\ (9 \times 9876543) + 1 &= 88888888 \\ (9 \times 98765432) + 0 &= 888888888\end{aligned}$$

एकाचे पिरॅमिड

$$\begin{aligned}(1 \times 9) + 2 &= 11 \\ (12 \times 9) + 3 &= 111 \\ (123 \times 9) + 4 &= 1111 \\ (1234 \times 9) + 5 &= 11111 \\ (12345 \times 9) + 6 &= 111111 \\ (123456 \times 9) + 7 &= 1111111 \\ (1234567 \times 9) + 8 &= 11111111 \\ (12345678 \times 9) + 9 &= 111111111\end{aligned}$$

एक खूप लड्डू माणूस पलंगावर झोपला होता. इतक्यात अचानक भूकंप झाला आणि तो पलंगावरून खाली पडला.

अंगणात बसलेली त्याची पत्नी धावत-धावत आली आणि घाबरून म्हणाली, 'अहो, तुम्ही भूकंप झाल्यामुळे खाली पडलात की, तुम्ही पडल्यामुळे भूकंप झाला आहे ?'

जंगलात वाघांची पार्टी सुरु होती. धधड, ततड, धधड, ततड ढोल वाजत होते, वाघ-वाघिण, बछडे जोशात नाचत होते.

पार्टीत एक उंदिर बेफाम नाचत होता. वाघीणकाकूंनी त्याला विचारलं, 'ही वाघांची पार्टी आहे. इथे काय करतोयस तू ?'

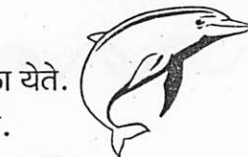
उंदिर उत्तरला, 'अहो, काकू लग्नापूर्वी मी वाघच होतो !'

- प्रथमेश पालकर

काही महत्त्वाच्या पण विनोदी गोष्टी

- प्रथमेश पालकर

- नरहरणाला शिंगे नसतात.
- थंडीच्या दिवसात साप शांतपणे गाढ झोपतो.
- जगात किंगेट हा पक्षी चापल्य ने उडणारा असून तो प्रत्येक ताशी ४८२० कि.मी. वेगाने उडू शकतो.
- व्हील ! व्हेल मासा (देवमासा) हा जगात सर्वात मोठा मासा आहे. त्याची लांबी ३० मी. असून वजन १०० टन आहे. तसेच, हृदयाचे वजन २ टन आहे.
- माशाच्या डोळ्यावर पापणी नसते.
- एक ते शंभर मोझलेल्या अंकात एक ही संख्या एकवीस वेळा येते.
- सौदी अरेबीयात ! अरबस्थानात एकही नदी सापडणार नाही.
- चीनी लोक हे पिवळ्या रंगाचे असतात.
- केळी असे झाडे आहे की त्यात लाकुड होत नाही.
- आंबट मध हा फक्त ब्राझीलच्या जंगलात मिळतो.
- भूतान या देशात सिनेमागृह नाहीत.
- ३०० वर्षांपेक्षा अधिक कासव हा एकमेव प्राणी जगू शकतो
- नेपाळ हा देश केव्हाही गुलाम झालेला नाही.
- हवाई द्वीप या देशात सर्प नाहीत.
- फ्रान्स या देशात डास नाहीत.

અશ્રુ નથી હોતું
મિંદુ

દુખાય છે જે ખુલ્લી નજરે,
હુંમેશા એ સાચું નથી હોતું.

છુપાય ક્ષણભર સૂરજ વાદળમાં,
એ રાતનું અંધારું નથી હોતું.

બળબળતી બપોરની લ્હાયમાં,
સડક પર ઝરણાઓ ફૂટે છે ઠેર ઠેર,
નજીક જઈને નિરખો તો,
એ સાચી સરિતાનું જળ નથી હોતું.

પથ્થરના છે નગર ને,
ને માનવીઓના મન પણ છે પથ્થરનાં.

સ્નેહ મુસ્કુરાય કોઈ સ્વાર્થવશ,
સ્મીત એ સાચું નથી હોતું.

પૂછ્યું પણ નહિં કાંટાને લગીરેય,
ને ગુલાબ ચૂંટી લીધું ક્ષણમાં.

કોણે કહ્યું ઓ જાલીમ તમને,
કે કાંટાને ફુણું હૃદય નથી હોતું.

ઘવાયેલા હૃદયના ઘા માંથી,
ટપકે છે જો રક્તબિંદુ.

જે નિહાળો છો તમે નજરથી,
એ ખાલી અશ્રુબિંદુ નથી હોતું.

દોશી પંકિત

બે હૃદયને એમ તડપાવે છે પ્રેમ ...
મન રહે ને અશ્રૂ વરસાવે છે પ્રેમ ...
લોહમાંથી જેમ કંચન થાય છે
દુશ્મનીને એમ પલટાવે છે પ્રેમ ...
એક સરખા દિલ મળે જો વાટમાં
તો ધરા પર સ્વર્ગ પણ લાવે છે પ્રેમ ...
લોક નાહક જેમને તરછોડે છે
એમને થઈ બુધ્ધ અપનાવે છે પ્રેમ ...
લાગણીના મારા આ શબ્દોને ઉકેલજો
જિન્દગીનો અર્થ સમજાવે છે પ્રેમ ...

કેળવણી અને આદર્શ માતૃભાષા દ્વારા શિક્ષણ

‘માતૃભાષા માટે નો અનાદર એ આપણો જૂના કાળનો રોગ જણાય છે. આપણી પોતાની ભાષા આપણને હમેશા પંગુ જ લાગેલી છે. સ્વભાષા પ્રત્યેનો અનાદર આત્મવિશ્વાસને અભાવે જ ઉત્પન્ન થયો છે. ગુલામીના સ્વીકારના મૂળમાં સ્વાભિમાન અને આત્મવિશ્વાસની ઉણપ રહેલાં છે, તેમજ પરભાષા માટેના મોહમાંયે છે.’

ભાષા એ કોઈપણ દેશનો પ્રાણ છે. તેના વડે જ સંસ્કૃતિનું રક્ષણ થાય. તેના વડે જ નવી સંસ્કૃતિ જન્મે, પારકી ભાષા છે, એ ન સાધી શકાય ઉછીની શક્તિ - ઉછીનું તેજ લેવાથી કોઈપણ પ્રજાનો વિકાસ શી રીતે થાય ?

આજથી સવાસો વર્ષ પહેલાં જ્યારે મેકોલેએ હિંદમાં અંગ્રેજી દ્વારા શિક્ષણ આપવાનો નિશ્ચય કર્યો ત્યારે તેની મુખ્ય દલીલ એ હતી કે માતૃભાષામાં યોગ્ય પુસ્તકો ન હોવાથી તેમ કરવું આવશ્યક હતું. તેનો ખરો ઉપાય અંગ્રેજી ભાષા દ્વારા શિક્ષણ આપવાનો ન હતો, પણ માતૃભાષામાં તેવાં પુસ્તકો તૈયાર કરવાનો હતો. તેમ પણ કર્યું હોત તો અંગ્રેજ સરકારને અંગ્રેજી જાણનારા કારકુનો ક્યાંથી મળી રહેત !

માતૃભાષામાં શિક્ષણ આપવાથી સમયનો વ્યય થતો અટકે છે. બીજી ભાષામાં શિક્ષણ આપવાથી પહેલાં તો તે ભાષાનું જ્ઞાન મેળવવા માટે પ્રયાસ કરવો પડે. વળી પરભાષા રહી એટલે તેનો અર્થ સમજવામાં ઘણીવાર મુશ્કેલી પડે અને ચોખ્ખો અર્થ ન પણ સમજાય. આવી રીતે મેળવેલું જ્ઞાન સંદિગ્ધ અને અપરિપક્વ રહે. વળી, માતૃભાષા દ્વારા જ્ઞાન આપવાથી માતૃભાષા તરફ વિદ્યાર્થીઓનો પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે. તેઓ પોતાની ભાષાનો સારો અભ્યાસ કરે છે, અને તેમ કરી ભવિષ્યમાં માતૃભાષાને સમૃદ્ધ કરવા પુસ્તકો પણ લખે છે. આ રીતે સાહિત્યના જુદાજુદા પ્રકાર ખીલે છે.

કોઈપણ દેશની શિક્ષણપ્રથા તપાસીશું તો જણાશે કે તે પોતાના બાળકોને પોતાના દેશની ભાષામાં શિક્ષણ આપે છે. ફ્રાન્સ જર્મની કે સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ અંગ્રેજી ભાષામાં શિક્ષણ આપવાનો કદાપિ વિચાર કરે છે ?

પરભાષા પૂજવાથી છેલ્લાં સો વર્ષમાં હિંદીઓએ શું નથી ગુમાવ્યું ? કદાચ હિંદની અંશમાત્ર જેટલી વ્યક્તિઓને તેથી સત્તા, પ્રતિષ્ઠા કે સમૃદ્ધિ મેળવવામાં ફાયદો થયો હશે, પણ બાકીના અભણ કરોડોનું શું ? મધ્યમ વર્ગ અને તેથી ઉતરતા વર્ગમાં પરભાષા દાખલ કરવી મુશ્કેલ છે. એમની કેળવણી સ્વભાષા વડે જ થઈ શકે. પરભાષા દ્વારા પચ્ચીસ વર્ષ સુધી શિક્ષણ લેવા માટે હિંદી/ગુજરાતી પ્રજાના મોટા ભાગમાં શક્તિ કે સમય નથી. એટલે હિંદી/ગુજરાતી પ્રજાને ઉન્નત અને પ્રગતિમાન કરવાનો એક જ માર્ગ છે અને તે સ્વભાષા દ્વારા શિક્ષણનો.

ગુજરાત તથા મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં માતૃભાષા ને મહત્વનું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. શાળાઓ તેમજ કોલેજમાં માતૃભાષાને અલગ વિષય તરીકે રાખવામાં આવ્યો છે. દા.ત. : હિંદી, મરાઠી, ગુજરાતી વગેરે. ઘણીખરી શાળાઓમાં માતૃભાષા દ્વારા જ બધા વિષયો શિખવાય છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠની કોલેજમાં કેટલાક વિષયો ગુજરાતીમાં શિખવાય છે.

‘સ્વભાષાના આદરને સ્વધર્મ નિષ્ઠા અને સ્વદેશભક્તિ કરતાં રતીભાર પણ ઉતરતો ન ગણવો જોઈએ માતૃભાષા એ શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં એક ચાળણી છે. જે વસ્તુ માતૃભાષા દ્વારા ન આપી શકાય તે બીજા રૂપમાં સમાજ હજમ કરી જ ન શકે ... એ ચાળણી પહલેથી આપણે વાપરી હોત તો ગયાં સો વર્ષોમાં દેશનો જે અધ:પાત થયો છે તે ન જ થાત.

જીવનમાં હું અકબાઈ ગઈ
ઘોર અંધકારમાં હું સપડાઈ ગઈ
સપડાઈ જવાથી મ્હારો શ્વાસ રૂંધાયો
ત્યાં જોયું અકા એક પ્રતિબિંબ મ્હારું
કેવું હતું નિખાલસ પ્રતિબિંબ મ્હારું
હતી એ મારી ઘાટ, હતી મારી છાપ
માત્ર શ્વાસ વગરનું હતું પ્રતિબિંબ મ્હારું
પ્રતિબિંબ ને જોઈ મે મારું ખોળિયું સંકોયું
ખોળિયું હલ્યુને પ્રતિબિંબેય હલ્યું
જાત હલાવવાથી પ્રતિબિંબ હલે છે
આપણા જ કર્મોનું ફળ, આપણ ને મળે છે.
સત્કર્મોથી સારું જીવન ઘડાય છે.
ઘડેલા જીવનનું, સારું પ્રતિબિંબ પડાય છે.

રોનક ધાનુકા

બાકી છું!

જીવનને હજી જાણવાનું બાકી છે,
વહી ગયેલી જિંદગીનો હિસાબ બાકી છે ...

વસંતને દુશ્મની છે પેલા પાનખરની,
હજી બાકી જિંદગીનો શણગાર બાકી છે ...

બાગ હશે તો ક્યારેક ફૂલો ખીલશેજ,
ગુંજતા ભમરાની વણઝાર બાકી છે ...

વહાવી સુવાસ ફૂલોએ સમર્પણથી,
અધખીલી કળીઓનો પમરાટ બાકી છે...

કિનારાને કદીયે કિનારો નથી મળતો,
અને ડૂબતી નૈયાને કિનારો બાકી છે ...

કદી પૂછું દોડતા ઝરણાંને તો કહે છે,
હજી મારે દરિયાનું મિલન બાકી છે ...

બાકી છે બાકી છેની વણઝાર લાગી છે,
સરવાળો, ગુણાકાર, ભાગાકાર બાકી છે ...

દોશી પંકિત

જીવનમાં ઇચ્છા હતી સાથે ચાલવાની તમારી,
તમે હતા મારા અને હું હતી તમારી,

ન જાણે ક્યાંથી આવ્યું વાવાઝોડું ઘસમસતું,
હું દૂર ફેંકાઈ ગઈ જીંદગીથી તમારી,

આજ પણ મારા હૃદયમાં તસવીર છે તમારી,
આજ પણ પ્રેમ કરું છું તમને, અને
ભગવાન માની પૂજા કરું છું તમારી,

જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી,
દિલમાં મારા યાદ રહે તમારી,

બસ એવી જ પ્રભુને પ્રાર્થના છે અમારી,
યાદ કરું છું એ પળો, જે વીતાવી સાથે તમારી,

આંખ માંથી આંસુ વહે છે, યાદ આવતા તમારી
જીવનના મારા અંત સમયે,
મારો દેહ રહે બાહોમાં તમારી,

બસ આજ ઇચ્છા રહી છે અમારી,
ખુશ રહો હરપલ તમે એવી,
પ્રભુને પ્રાર્થના છે અમારી,

દિલમાં 'દીપ, પ્રગટાવી અજવાળાં કરજો જીંદગીમાં અમારી
તમે હતા મારા અને હું છું આજે પણ તમારી.

ભક્તિ પટેલ

શોભા

ક્યાં ગયા એ ફુલ ! જે બાગ શોભાવતા,
ક્યાં ગયા એ શ્વાસ ! જે ધરતી ધબકારતા,
શોભા હતી જે સઘળી ભળી ગઈ રાખમાં,
ઘડકતા હતા જે દિલ વલોવાયા જુદાઈમાં,
ફુલ શું ગયા ? ઉદાસી ફેલાઈ ચમનમાં,
રિસાઈ શું ગયા ? વેદના ઉભરાઈ યાદોમાં,
તમન્ના હતી ફેલાવી દઈશું સુગંધ બાગમાં,
તમન્ના હતી સજાવી દઈશું દિલ પ્રેમમાં,
પતઝડ શું આવી ? લુંટાઈ ગયા પળવારમાં,
જુદાઈ શું આવી ? સખી ભૂલ્યા પળવારમાં.

દોશી પંકિત

ત્રીજું નેત્ર

નિબંધ સ્પર્ધા દ્વિતીય ઇનામ

‘ભરી દીધી છે કાળે એટલી કડવાહટ જીવનમાં,
ખૂલે છે હોઠ તો શબ્દો બની ફરિયાદ આવે છે’

આ પંક્તિઓ મારી અંતહીન વેદનાને વાચા આપવા માટે લખાઈ હોય એમ લાગે છે કુદરતને સૌંદર્યપ્રેમી કહેવો કે સૌંદર્યભક્ષી કહેવો એ દ્વિધામાં હું અટવાઈ ગયો છું. આજના મારા આ દીદાર જોઈને મારા ભૂતકાળના રૂપનો ક્યાંથી ખ્યાલ આવે ? પણ હૃદયને હચમચાવી નાંખે એવી મારી આપવીતી સાંભળશો ત્યારે વસ્તુસ્થિતિ સમજાશે ઘણા દિવસ પછી તમે આજે એવા પહેલાં જિજ્ઞાસુ મળ્યા છો. જેને મારી દુઃખી જીવનની દાસ્તાન સાંભળવામાં રસ છે.

૨૬મી જુલાઈ આ દિવસ મુંબઈમાં રહેતા લોકો માટે તો ખબર નહીં પરંતુ મારા માટે તો જિંદગી પૂરી ન થાય ત્યાર સુધી ન ભૂલી શકાય એવો દિવસ બની રોજને રોજ યાદ આવે છે. અતિવૃષ્ટિ એટલે મેઘરાજનું તાંડવનૃત્ય. પવનનાં સુસવાટા, વિજળીના ચમકારા તેમજ ભયાવહ મેઘગર્જના સાથે ભારેમેઘ ખાંગ થઈને પૃથ્વી પર તૂટી પડ્યો હતો. છતાં ૨૬મી જુલાઈ નો દિવસ મારા માટે રોજ આવતો હોય એમ લાગે છે. ૨મી જુલાઈએ જે વરસાદ પડ્યો હતો તેવો જ વરસાદ આજ સુધી મારા આંખમાંથી વરસ્યા કરે છે.

આજથી બાવીશ વર્ષ પહેલા મધ્યમવર્ગના એક કુટુંબમાં મારો જન્મ થયો હતો. ઘરમાં હું એકલો છોકરો મારી મોટી ચાર બહેનો આ બધાનો ભાર મારા માતાપિતાથી ઉંચકી શકાતો ન હતો. છતાંય પેટે પાટાબાંધી અને કેટલીય મુસીબતો વેઠી તેમણે મને ભણાવ્યો હતો. છોકરો ભણીગણીને કુટુંબનો ભાર ઉપાડશે ને કાલ ઉઠીને સોનાનું વહાણું વાશે. એ આશા એમનાં અંતરમાં રમતી હતી હું તેમની આ આશાને પૂરી કરવામાં સફળ રહ્યો. મેં એમ.કોમ. ફસ્ટકલાસ પાસ થઈ મલાડમાં આવેલી પ્રખ્યાત એવી ‘P. D. LIONS COLLEGE’ માં નોકરી મેળવી. હું આ નોકરીથી ખૂબજ ખુશ હતો. હું મારા કુટુંબ સાથે ખુશીથી જીવન પસાર કરી રહ્યો હતો. પછી થોડાજ દિવસોમાં મારા લગ્ન થયા. આજે મારા લગ્ન ને પાંચ વર્ષ પૂરા થયા છે. પણ એ લગ્નના પાંચ વર્ષ શેનાં ? જેમાં મારી ત્રણ વર્ષની ફૂલ જેવી છોકરીને ૨૫મી જુલાઈ ઘસડીને લઈ ગઈ.

૨૬મી જુલાઈના આ દિવસે હું મારી કૉલેજ માં હતો. તેવામાં મારી પત્ની નો મારા પર ઓન આવ્યો કે, ‘શોભા શાળાએ ગઈ છે તેને લેવા જવાનું છે તમે જલ્દી જાવ’ તરતજ હું ત્યાંથી શોભાને શાળાએ લેવા માટે નીકળ્યો. મને ત્યાંથી શોભાની

શાળાએ જતાં અડધા કલાકને બદલે ત્રણ કલાક થઈ ગયા. કેટલીય મુશીબતો વેઠી જેમતેમ શોભાની શાળાએ પહોંચ્યો. હું મારી છોકરીને ત્યાંથી લઈ ઘરે આવવા પ્રયત્ન કરી રહ્યો હતો. તેવામાં પાછળથી એક બહેને મારી મદદ માંગી કે, ભાઈ તમે મારી છોકરીને પણ ખભે ઉંચકે ? હું તેમની છોકરીને ખભે ઉંચકવા જતો હતો તેવામાં જ પાછળથી એવો જોરથી કોઈનો ધક્કો આવ્યો કે, મારી છોકરી મારા હાથમાંથી જતી રહી આ દિવસે ખબર નહીં કોની મારા પરિવાર પર નજર લાગી ગઈ. ભગવાનને આમાં શું ગમ્યું ? મને ખબર જ નહોતી પડતી કે હું ક્યા મોઢે ઘરે જાવ ? બીજા દિવસે મારા પાડોશી મને શોધતાં શોધતાં આવ્યા. આ સમાચાર સાંભણી તેમનાં પણ હોશ ઉડી ગયા. છતાંય હિંમત રાખી મને ઘર સુધી લઈ આવ્યા. અહીં ઘરે આવું છું એવામાં મારો ઉદાસ ચહેરો અને મારી છોકરી મારા સાથે ન જોઈ મારી પત્ની તો બૂમાબૂમ કરવા માંડી ત્યારથી આજ સુધી મારી પત્ની હજી સુધી કંઈ બોલી નથી કે રડી પણ નથી. આવા વરસાદે મારી છોકરીને એવી જોરથી ઘસડીને લઈ ગયો કે તે મિનિટમાં ક્યાંય જતી રહી ખબર જ ન પડી.

આ અતિવૃષ્ટિએ કુદરતનો મારા માટે આવો એક તમાચો જ છે. ઝૂંપડાવાસીઓ તેમજ ચાંલમાં રહેતા લોકો માટે અતિવૃષ્ટિ એ ભારે આફતરૂપ બની છે. પરંતુ મારા સારા એવા ઘરમાં પણ વર્ષાવી ન શકાય એવી આફત બની બેઠી છે. ખરેખર, દુષ્કાળ કાળનોયે કાળ છે. તે સમગ્ર મુંબઈવાસીઓ માટે ધીમા ઝેર જેવી કાતિલ કુદરતી આફત છે. મા-બાપ અને ભાંડુઓને રઝળતાં મૂકવાની કૃતબ્ધતા કેવી રીતે કરી શકું ? અંતરમાં ઉંડે ઉંડે અવાજ ઉઠે છે.

‘हार हिंमत कभी न कभी तो होगी रह तेरी आसान’

હું એટલું જ પ્રાર્થું છું કે, હે ઈશ્વર તારું ત્રીજું નેત્ર માનવના કલ્યાણ માટે જ ખોલ જે..

હવે તો હું મારા આ દુઃખી જીવનનો સત્વરે અંત આવે એ માટે પ્રભુને પ્રાર્થું છું આ છે મારા અલ્પ જીવનની કરૂણ કથા નરસિંહ મહેતાએ ખરું જ કહ્યું છે. ‘જેહના ભાગ્યમાં જે સમે જે લખ્યું તેહને તેજ સમે તેજ મળ્યું’. ભાઈ, કાળની લીલાને કોણ કળી શક્યુ છે. આજે મને પેલી પંક્તિ યાદ આવે છે. દુઃખ અને સુખ પૈડાંની જેમ ફર્યા કરે છે. પરંતુ લાખો નિરાશામાં અમર આશા છુપાઈ છે એ આશાનું કિરણ મારા માટે પણ ઉગતું હોય એમ લાગે છે. ભાઈ તમારો આભાર કે તમે મારા દુઃખી જીવનની દાસ્તાન સાંભળવામાં રસ બતાવ્યો.

શેલીયા ફતેમા

નિબંધ સ્પર્ધા પ્રથમ ઇનામ

ઉનાળાનાં પ્રબળ તાપથી રિસાઈગયેલી વર્ષા વરસે તે પહેલા ઉનાળાનાં તાપની ઉની ઉની વરાળો આભને સ્પર્શો ને, તનને તારવી નાખે તેવી લૂ-વાય, શરીરનો શત્રૂ આળસ ચો-ફેર ફરીવળે ત્યારે, પૃથ્વીનો દાતા-રાજાઓના રાજા એવો મેઘરાજ પોતાની સાથે વર્ષાનાં વાજા વગાડે ત્યારે કોઈ દેવ-કન્યા પૃથ્વી પર ઉતરતી હોય તેવું લાગે છે.

પરંતુ જ્યારે વર્ષા, અપસરાનાં તાલ મૂકીને શિવશંકરનાં તાંડવ નૃત્યનું રૂપ ધારણ કરે ત્યારે વિશાળ વિનાશ સર્જાય છે. રુદ્ર તાંડવને શરમાવે તેવું વર્ષા વર્તન કરે છે. કેટલી ભયાનક છે કુદરતની કરણી રાત એક ને વિવિધ અનેક ક્યાં હિમાળાની હૈયા ઓગાળતી કટારી લોકતી શિયાળાની એ રાત, ને સૌંદર્ય નો રસથાળ પાથરતી એ તારે મઢેલી રાત ? અને ક્યાં વર્ષાઋતુની એ ઘનઘોર રાત્રી ! મને યાદ છે, શુક્લ પક્ષ ની એ અજવાળી રાત્રીએ પણ ઘનઘોર અંધકાર છવાયેલો હતો. આ કોઈ વાર્તાલેખન કે કોઈ નિબંધ નથી, આતો મારી હૈયાવરાળ છે.

‘આમ પણ વરસાદ માં, ને તેમપણ વરસાદમાં;
છંદગી ભીંજાય છે બસ એક ભીની યાદ માં’

આકાશ પણ એક રંગ મંચ જેવું છે, ક્યારે દ્રશ્યો બદલાશે તેની કોઈ ખબર નથી હોતી. એ રાત્રી મને યાદ છે કે, આકાશ એકદમ શાંત હતું અને કાજળ જેવા કાળા વાદળ છવાઈ ગયાં અને જોતજોતામાં વરસાદનાં ફીરાં-મુશળધાર માં બદલાઈ ગયાં અને જાણે આમારાં રંગમાં ભંગ પડી ગયો. સરિતા પોતાનું પરમપદ ત્યજીને રણચંડિકા નું રૂપ ધારણ કર્યું, જાણે સૂતેલા સિંહને કોઈએ છંછેડયો હો, તેમ સરિતાનું તાંડવ રૂપ મારાં સ્મશાંતિ છે.

મારાં બાલસ્મરણોની સખી મારી તાપી નદી જેના તટ પર અમે નાનપણ વિતાવ્યું, જેની રેતી અમારા પગ નીચે ધાનગપતિયા કરતી તેનાં નીર આજે મને વિફરેલી વાઘણ કરતાંય વધુ ભયંકર અને વફળાયેલી નાગણ કરતાય ભયાનક લાગે છે. આવું વિનાશ કારી કાર્ય કુદરત થી થયું.

મારાં ગામમાં પૂર થી ઘસાયલા સંખ્યાબધ ઘરો તારા જ થયાં.

અમારાં જિલ્લામાં સોનગઢ ઉંચાઈ એ હોવા છતાં, તાપી નદી નાં ગાંડાતૂર બનેલા પ્રવાહે અમારાં ગામમાં સ્મશાન જેવી ક્ષણો ઉભી કરી. મુશળ-ધાર વરસાદ ને લીધે તાપી નાં નીર કિનારો ઓળંગી ગયાં. આટલા વિનાશકારી પૂર માં હું ક્યાં છેટી રહું ?

મારા હસ્તા રમતા ઘર પર થોડીજ ક્ષણોમાં તાપીનાં ઘોડાપૂરે રાજ કરવા માંડ્યું. નદીનાં પ્રવાહમાં બધુજ નામશેષ થઈ ગયું. લોકોની ચીસ ચારેબાજુએ સંભળાતા જાણે મારં રૂવાટા ઉભા થઈ ગયાં.

મારાં ઘરમાં પાણી ઘણી ઉંચાઈ સુધી ભરાયા હતાં અને અમે બધાં પોતાનાં પ્રાણ બચાવવા ઘરનાં છાપરા પર ચઢેલા જાણે ગોઢવાયેલા નળિયાં જેવા લાગતાં હતાં. એટલીજ વાર માં તો સમાચાર મળ્યાં કે, તાપીના બનેલા ગાંડોતૂર પ્રવાહ ગામનાં રસ્તાનાં ભૂકે-ભૂકાં બોલાવી નાખેલા, બે પૂલ તોડી નાખેલા, એટલામાંજ વધુ એક ઝટકો - અમારું સૂરત અને સોનગઢની વચ્ચે આવેલું બીજું ઘર જે બની રહ્યું હતું. તેણે તો માટી રેતીની જેમ પાણીમાં સંગમ કરી નાખ્યો.

અમારાં જિલ્લાનાં ઘણાં ગામેગામ પાણી માં ડૂબી ગયાં. મારો સાડીનો વ્યાપાર જે ધમધોકાર ચાલતો, જેનો માલ સૂરત થી સોનગઢ આવતો તે માલ ગોડાઉન માં પડેલો જેને તાપીનાં જળે કફન નું સ્વરૂપ આપ્યું હતું. અમારી ઘરવકરી, સંપત્તિ, વાહનો બચાવવાનો પ્રયત્ન પણ નિષ્ફળ રહ્યો. ને વળી, અમારા બાપુજી ને અહિં એક ખેતર હતું. જેમાં તેઓ દર વર્ષે મકાઈ વાવતાં, એ પાકની કાપણી નો સમય આવી ગયો હતો. પણ તે પહેલાજ સારા પાકની કાપણી વર્ષા નાં જળ દ્વારા થઈ ગઈ. આમ, લોહી નિચોડી કરેલી ખેતી પાણી માં ફરીવળી. આમ અમે આર્થિક રીતે નિઃસહાય બન્યાં.

‘રુદન નાં પ્રકાર છે અનેક પછી એ ન પૂછો કે આંખો અશ્રુથી ભીંજાઈ નથી.’

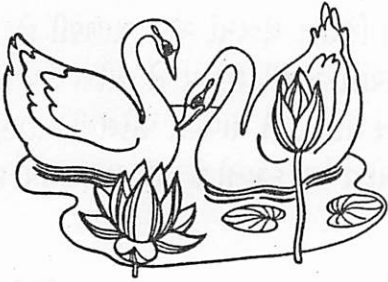
સાત સરોવરો ખેડતો, ચંદ્રની પ્રદક્ષિણા કરતો, પૃથ્વી થી દૂર ઉપર ઉડવા મથતો માનવી જ એંતે મદદમાં આવી શકે. શક્ય ફંડ ભેગું કરી અમને નાગરિકોની થોડી મદદો આવી. અંતે તાપીનાં નીર તર્યા, તેમ ધીમેધીમે અમારે વેરાઈ ગયેલી

જાંદગી, ધીમે ધીમે સમી સુતરી થવા લાગી જાંદગી ફરી પાછી પાટાં પર આવી ને, ધીમે ધીમે અમારો સ્વપ્ન સાગર ઘર ફરી તાજમહેલની જેમ સુંદરતાથી પ્રેમ અને આત્મવિશ્વાસ થી ચાલવા લાગ્યું.

હજીતો મારી આત્મ કથા પૂરી થઈ નથી કે, તા. ૨૬મી જુલાઈ ૨૦૦૫ નાં રોજ આવીજ અતિવૃષ્ટીની પરીસ્થિતી મુંબઈ માં આવી અને વિનાશક નાં સમાચાર મળતાં મારું હૈયું ગદગદી ઉઠ્યું. તેઓને હું મદદ કરવા ન પહોંચી તો શું છે ? મારી સાંત્વનતા નાં મીઠા બોલ, આપવા માંગુ છું. કહું છે ને કે, 'હિંમતે મદા તો મદદે ખુદા'

મિત્રો હવે તમને એટલુંજ કહેવાનું કે, જો હું સરકાર નાં ભરોસે બેઠી હોત તો આજે મારી આ 'આત્મકથા' આપની સમક્ષ નહોત...

તિશા દોશી

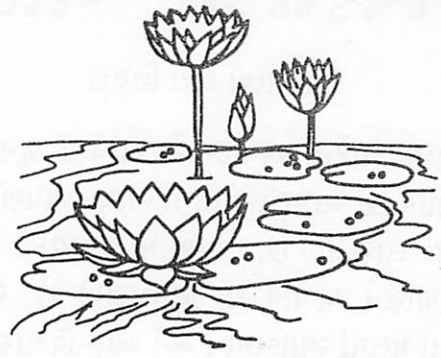

સુ.... વિચાર!!!

દોશી પંકિત

જાણવા જેવી શિખામણ

- ❧ સારી શરૂઆત એ કાર્ય અડધું પૂરું થવાની નિશાની છે.
- ❧ ક્ષમામાં સાંધો છે અને વૈર માં વાંધો છે.
- ❧ જે બીજાને જીતે છે, તે મજબુત છે, પણ જે પોતાને જીતે છે તે શક્તિમાન છે
- ❧ અતિ ઘણું નહિ તાણીએ, તાણે તૂટી જાય, તૂટ્યા પછી સાંધીએ; વચ્ચે ગાંઠ રહી જાય.
- ❧ ખીલવા ન દે તે ભય અને કરમાવા ન દે તે પ્રેમ.
- ❧ મહાન માનવ ની પ્રથમ પરીક્ષા તેની નમ્રતા છે.
- ❧ ક્રોધ જીતવા માટે મૌન એ સચોટ સાધના છે.

અંગત **હતી**

વાત છાની છપની અંગત હતી, એટલે તો તેને નિસ્ખત હતી.

શૂન્યતા નાં શિખર પરથી નહીં એ નદી તો પોતે પરાવત હતી.

થાય એણે મારી તો રણઝણી ત્યાં ગગન ને વીજની સંગત હતી

ભીડ માણસ નામે બહુ એકલી સાવ ખોવાયેલી એ પંગત હતી.

રાત ઘેરી ત્યાં બહુ જામી હતી. હાજરી થી તારી રંગત હતી

સ્વપ્ન

જુદાઈની સાંજ હતી, નદી કિનારે બેઠો હતો. દિવાની જ્યોત પ્રગટાવી, રાહ તમારી જોતો હતો.

વેગ થી પવન આવતો હતો, વરસાદની રાહ જોતો હતો. તમે પવનની જેમ આવ્યા અને વરસાદની જેમ વરસી ગયા.

આંખ મારી ખુલી ને, દીવાની જ્યોત બુજાઈ, બસ એજ હતુ મારું 'સ્વપ્ન' કે તમે 'સ્વપ્ન' બની આવશો સપનામાં ને 'સ્વપ્ન' બની રહેશો નૈની માં, ને 'સ્વપ્ન' બની વરસો મન માં.

દોશી તિશા એ.

કેળવણી અને આદર્શ

માતૃભાષા દ્વારા શિક્ષણ

“માતૃભાષા માટેનો અનાદર એ આપણો જૂના કાળનો રોગ જણાય છે. આપણી પોતાની ભાષા આપણને હંમેશા પંગુ જ લાગેલી છે. સ્વભાષા પ્રત્યેનો અનાદર આત્મવિશ્વાસને અભાવે જ ઉત્પન્ન થયો છે. ગુલામીના સ્વીકારના મૂળમાં સ્વાભિમાન અને આત્મવિશ્વાસની ઉણપ રહેલાં છે, તેમજ પરભાષા માટે મોહમાંયે છે.”

ભાષા એ કોઈપણ દેશનો પ્રાણ છે. તેના વડે જ સંસ્કૃતિનું રક્ષણ થાય. તેના વડે જ નવી સંસ્કૃતિ જન્મે. પારકી ભાષા વડે એ ન સાધી શકાય. ઉછીની શક્તિ - ઉછીનું તે જ લેવાથી કોઈપણ પ્રજાનો વિકાસ શી રીતે થાય ?

આજથી સવાસો વર્ષ પહેલાં જ્યારે મેકૉલેએ હિંદમાં અંગ્રેજી દ્વારા શિક્ષણ આપવાનો નિશ્ચય કર્યો ત્યારે તેની મુખ્ય દલીલ એ હતી કે માતૃભાષામાં યોગ્ય પુસ્તકો ન હોવાથી તેમ કરવું આવશ્યક હતું. તેનો ખરો ઉપાય અંગ્રેજી ભાષા દ્વારા શિક્ષણ આપવાનો ન હતો, પણ માતૃભાષામાં તેવાં પુસ્તકો તૈયાર કરવાનો હતો પણ તેમ પણ કર્યું હોત તો અંગ્રેજ સરકાર ને અંગ્રજી જાણનાર કારકુનો ક્યાંથી મળી રહેત ?

માતૃભાષામાં શિક્ષણ આપવાથી સમયનો વ્યય થતો અટકે છે. બીજી ભાષામાં શિક્ષણ આપવાથી પહેલાં તો તે ભાષાનું જ્ઞાન મેળવવા માટે પ્રયાસ કરવો પડે. વળી પરભાષા રહી એટલે તેનો અર્થ સમજવામાં ઘણીવાર મુશ્કેલી પડે અને ચોખ્ખો અર્થ ન પણ સમજાય. આવી રીતે મેળવેલું જ્ઞાન સંદિગ્ધ અને અપરિપક્વ રહે. વળી, માતૃભાષા દ્વારા જ્ઞાન આપવાથી માતૃભાષા તરફ વિદ્યાર્થીઓનો પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે. તેઓ પોતાની ભાષાનો સારો અભ્યાસ કરે છે, અને તેમ કરી ભવિષ્યમાં માતૃભાષાને સમૃદ્ધ કરવા પુસ્તકો પણ લખે છે. આ રીતે સાહિત્યના જુદા જુદા પ્રકાર ખીલે છે.

કોઈપણ દેશની શિક્ષણપ્રથા તપાસી શું તો જણાશે કે તે પોતાના બાળકોને પોતાના દેશની ભાષામાં શિક્ષણ આપે છે. ફ્રાન્સ જર્મની કે સ્વિટઝર્લેન્ડ અંગ્રેજી ભાષામાં શિક્ષણ આપવાનો કદાપિ વિચાર કરે છે ?

પરભાષાની પૂજાથી છેલ્લાં સો વર્ષમાં હિંદીઓએ શું નથી ગુમાવ્યું ? કદાચ હિંદની અંશમાત્ર જેટલી વ્યક્તિઓને તેથી સત્તા, પ્રતિષ્ઠા કે સમૃદ્ધિ મેળવવામાં ફાયદો થયો હશે, પણ

બાકીના અભણ કરોડોનું શું ? મધ્યમ વર્ગ અને તેથી ઉતરતા વર્ગમાં પરભાષા દાખલ કરવી મુશ્કેલ છે. એમની કેળવણી સ્વભાષા વડે જ થઈ શકે. પરભાષા દ્વારા પચ્ચીસ વર્ષ સુધી શિક્ષણ લેવા માટે હિંદી/ગુજરાતી પ્રજાના મોટા ભાગમાં શક્તિ કે સમય નથી. એટલે હિંદી/ગુજરાતી પ્રજાને ઉન્નત અને પ્રગતિમાન કરવાનો એકજ માર્ગ છે. અને તે સ્વભાષા દ્વારા શિક્ષણનો.

ગુજરાત તથા મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં માતૃભાષાને મહત્વનું સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. શાળાઓ તેમજ કૉલેજમાં માતૃભાષાને અલગ વિષય તરીકે રાખવામાં આવ્યો છે. દા.ત. હિંદી, મરાઠી, ગુજરાતી વગેરે. ઘણીખરી શાળાઓમાં માતૃભાષા દ્વારા જ બધા વિષયો શિખવાય છે. ગુજરાત વિદ્યાપીઠની કૉલેજોમાં કેટલાક વિષયો ગુજરાતી માં જ શિખવાય છે.

“સ્વભાષાના આદરને સ્વર્ધર્મ નિષ્ઠા અને સ્વદેશભક્તિ કરતાં રતીભાર પણ ઉતરતો ન ગણવો જોઈએ ... માતૃભાષા એ શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં એક ચાળણી છે. જે વસ્તુ માતૃભાષા દ્વારા આવી શકાય તે બીજા રૂપમાં સમાજ હજમ કરી જ ન શકે ... એ ચાળણી પહેલેથી આપણે વાપરી હોત તો ગયા સો વર્ષમાં દેશનો જે અધઃપતન થયો છે તે ન જ થાત.”

જિતેન જે. વેદ

શ્રમ નું ગૌરવ

બધા ધર્મો શ્રમની મહત્તા દર્શાવે છે. બાઈબલ કહે છે, “તું પરસેવાનું અન્ન ખા” ભગવદ્ગીતા પણ યજ્ઞ કર્યા વિના અન્ન ખાવાની મનાઈ કરે છે. આ યજ્ઞ એટલે એક યા બીજા પ્રકારનો શ્રમ. શ્રમ વિના મેળવેલું અન્ન ચોરીથી મેળવેલા અન્ન જેવું જ છે. ગાંધીજી શ્રમને ખૂબજ મહત્વ આપતા. આમ શ્રમ એ જીવનનો મહાન ગુણ છે.

દરેક માણસે અમુક પ્રકારનો શ્રમ કરવો જોઈએ. જેમને આજિવિકા માટે શ્રમ કરવાની જરૂર ન હોય તેમણે શરીર સ્વાસ્થ માટે પણ શ્રમ કરવો જોઈએ. આમ કોઈ રમત રમે, બાગની રચના કરે, કસરત કરે, ફરવા જાય વગેરે. જગતના અનેક મહાપુરુષોનાં જીવન તપાસીશું તો જાણાશે કે તેઓ એ કંઈને કંઈ શ્રમ કરતા જ.

ગાંધીજી હંમેશા રેટિયો કાંતતા અને ફરવા જતાં. શારીરિક શ્રમ કરવો એમાં નાનમ નથી દરેક માણસે શ્રમમાં ગૌરવ

અંધારી રાત

માનવું જોઈએ. પાશ્ચાત્ય દેશોમાં મિલનો મેનેજર નાનામાં નાનું કામ કરતા અચકાતો નથી અને લશ્કરનો સેનાપતિનું આવ્યે સમયે સૈનિકનું કામ પણ કરી લે છે. ઉચ્ચ હોદ્દાના માણસોથી શ્રમન થાય એ માન્યતા જ ભૂલભરેલી છે.

શ્રમને લીધે ભૂખ લાગે છે. ઉંઘ આવે છે, શરીરમાં સ્ફૂર્તિ રહે છે અને મનમાં ઉલ્લાસ રહે છે. શ્રમ મનુષ્યમાં ઉચ્ચ નૈતિક ભાવના જગાડે છે. એક મનુષ્ય શ્રમ કરે છે. તેને જોઈ બીજો મનુષ્ય શ્રમ કરવા પ્રેરાય છે.

જે સમાજને શ્રમનું ગૌરવ દેખાય છે તે સમાજ આગળ વધે છે. આખા સમાજમાં શ્રમની સુગંધ ફેલાય છે અને તેથી તે ઉલ્લાસમય બને છે. જ્યાં શ્રમ હોય ત્યાં કલા, કેળવણી, ઉદ્યોગો વગેરે ખીલે છે. મોટી મોટી શોધખોળો પણ શ્રમને જ આભારી છે.

પણ આજે એવી માન્યતા ઘર કરતી જાય છે કે જ્યાં શ્રમ ન હોય ત્યાં જ સુખ છે. આથી ધાનિકો શ્રમ નથી કરતા અને ઘણા શ્રમ ન કરવો પડે માટે ઘન મેળવવા મથે છે. ભણેલા માણસોને શ્રમ વાળી નોકરી નથી ગમતી. ઘણી સ્ત્રીઓને પોતાના ઘરનું કામ પણ નથી ગમતું.

કેટલાક માણસોમાં પ્રતિષ્ઠાનું ખોટું ભૂત ભરાયું હોય છે. તેમને શ્રમ કરવામાં નાનમ લાગે છે. કેટલાક તો શ્રમને તિરસ્કારે છે. જગતમાં એવી પણ ઘણી વ્યક્તિઓ છે જેમને પોતાની છત્રી કે હાથ પાકીટ ઉપાડવા માટે નોકરની જરૂર પડે છે. શ્રમને અપાતું આ હીણપદ આરોગ્ય છે.

આવી મનોવૃત્તિ માટે આપણી કેળવણી જવાબદાર છે. આપણી કેળવણી શ્રમ તરફ અણગમો પેદા કરે છે. તેથી જ ગાંધીજી કહેતા કે કળવણીમાં કોઈપણ પ્રકારના શ્રમને સ્થાન હોવું જ જોઈએ.

જગમાં શ્રમ જેવો કોઈ યજ્ઞ નથી. એ યજ્ઞ કરવાથી બહુવિધ ફળો મળે છે. સર્વ સુખનું મૂળ શ્રમમાં છે. શ્રમમાં ગૌરવ જે માને છે તે પોતાનું ગૌરવ વધારે છે.

જિતેન જે. વેદ

પ્રકૃતિ દરરોજ અવનવાં રૂપ ધારણ કરે છે. એક આકાશ જ જુઓ. તેમાં કેવાં કેવાં સૌન્દર્યો ખીલે છે ? ઉષા, સંધ્યા, ચાંદની રાત, વગેરે. તેમાં પણ અંધારી રાતનું સૌન્દર્ય છે.

અંધારી રાતે ચંદ્ર મોડો ઉગે છે. વળી અમાસની રાતે ચંદ્ર ઉગતો જ નથી. ચંદ્રની ગેરહાજરીમાં આકાશમાં તારાઓનું લોકશાસન જામે છે. આકાશના વિશાળ સભામંડપમાં તેઓ ઋષિઓ જેમ શાંત અને સ્વસ્થ થઈ જાણે સૃષ્ટિસંચાલનને નિહાળી રહે છે.

અંધારી રાતનું સૌન્દર્ય અનન્ય છે. એને દેવોનું કાવ્ય કહી શકાય. કાળા આકાશમાં ઝગમગતા તારાઓ તેજના અંબાર વરસાવે છે. આકાશરૂપી ચંદ્રવામાં જાણે અગણિત તારદીપકોં લટકાવ્યા હોય તેમ લાગે છે. અથવા પ્રકૃતિદેવી જાણે રત્નજડિત શ્યામલ ચુંદડી ઓઢી બેઠી હોય એવી લાગે છે.

અંધારી રાત પ્રકાશનું સૌન્દર્ય ખૂબ વધારી દે છે. પતંગિયાને જોવાની મજા અંધારી રાતે જ આવે. વૃક્ષોનાં ઝુંડમાં ભુલભુલામણી ની રમત રમતાં પતંગિયા અવનવું સૌન્દર્ય સર્જે છે. કોઈવાર તેઓ વૃક્ષનાં પાન પર બેસે છે ત્યારે વૃક્ષો રત્નજડિત લાગે છે. અંધારી રાતે નદીમાં દીવાઓને તરતા મૂકવામાં આવે ત્યાર નું દ્રશ્ય અદ્ભૂત લાગે છે. દિવાળીની દીપાવલી અંધારી રાતને લીધેજ ચિત્તાકર્ષક અને મનમોહક લાગે છે. એવાજ કોઈ કારણસર આપણા પૂર્વજોએ અમાવસ્યાની રાતે જ દિવાળીનું પર્વ યોજ્યું હશે.

પણ તેજને બહલાવનાર અંધારી રાત અંધકારને પણ બહલાવે છે. કોઈવાર તે સુંદર લાગે છે. તો કોઈવાર તે ભયાનક પણ લાગે છે. અંધારી રાતના કારમો અનુભવ કોઈ જંગલમાં નિર્જન સ્થળમાં કે વેરાણ રણમાં થઈ શકે ત્યાં અંધકારની સેના ઘણા જોરથી ધસારો કરતી લાગે છે અને અંધારી રાત કાળરાત્રી જેવી લાગે છે. સુસવાટા કરતો પવન, ચોતરફ થતો તમરાં નો અવાજ, દૂર દૂરથીસંભળાતી, શિયાળ, કૂતરાં, વગેરેની ચીસો, આખા વાતાવરણને ભયાનક બનાવે છે. એ સમયે અંધકારની સેનાને જોઈ સમય પણ ધંભી ગયો હોય એમ લાગે છે.

અંધારી રાતની માનવીમાં મન તથા હૃદય પર ઘણી ભારે અસર થાય છે. ખગોળશાસ્ત્રી તથા ગણિતશાસ્ત્રીઓ ને ત્યારે ખૂબ જ્ઞાન મળે છે. તારા મંડળો નિહારિકાઓ, વગેરેનું

તેઓ સ્વસ્થતાથી નિરીક્ષણ કરી શકે છે અને જ્ઞાનગારનાં નવાં દ્વારો ખૂલે છે. વિચારકો અને તત્ત્વજ્ઞાનીઓ સમક્ષએ જીવન અને જગતના ભેદ ખુલ્લા કરે છે. યોગીઓ ને યોગસાધના કરવા માટે અંધારી રાત જ ફાવે છે. મહાભિનિષ્ક્રમણ કરવા માટે સિદ્ધાર્થે અંધારી રાતને જ પસંદ કરેલી. અંધારી રાતે જ શ્રી કૃષ્ણે જગતમાં જન્મ લીધો.

અંધારી રાત કેટલાક મનુષ્યોનાં હૃદયમાં વધુ અંધકાર ફેલાવે છે. ચોરો તથા લૂંટારાને અંધારી રાત વધારે અનુકૂળ થઈ પડે છે. ખૂનીઓ તથા ગુનેગારો અંધારી રાતનો પૂરો લાભ ઉઠાવે છે. દુષ્ટજનોની દુષ્ટ યોજનાઓને અંધારી રાત નવું બળ આપે છે.

અંધારી રાત કાવ્યમય છે તેમ કાળરાત્રી જેવી પણ છે. તે ઉચ્ચ આત્માઓને ઉચ્ચ પથ બતાવે છે અને હીન આત્માઓને અંધકારના ઉંડાણ માં ધકેલી દે છે.

પણ આમ આખરે સવાર પડતા જ સૂર્યદેવ પોતાનો સુવર્ણ રથ લઈ અને અંધારાને ચીરતા ચીરતા આવી અને પોતાનું સામ્રાજ્ય જમાવી દે છે.

જિતેન જે. વેદ

“જહાં ડાલ ડાલ પર સોને કી ચિડિયા કરતી હૈ બસેરા, વહ ભારત દેશ હૈ મેરા.”

આ પંક્તિઓ ભારતીની મહાનતા સૂચવે છે. આર્ય સંસ્કૃતિ જગતની એક પ્રાચીન અને અત્યંત ભવ્ય સંસ્કૃતિ છે. ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસા ને આજે પણ પાશ્ચાત્ય દેશના લોકો અહોભાવથી જુએ છે. સાહિત્ય, કલા અને સંસ્કૃતિ ના ક્ષેત્રે ભારતનું નામ આજે પણ ઉજ્જવળ છે.

“ભારત નગરી સોને કી નગરી,
ઇસકે કણ-કણ મેં હીરે-મોતી”

આ પંક્તિઓ ભારતના મહાન વીરો ની મહાનતા સૂચવે છે. બુદ્ધ, મહાવીર, સમ્રાટ અશોક, કવિ કાલિદાસ અને મહાત્મા ગાંધીની આ જન્મભૂમિ છે. તત્ત્વજ્ઞાનના ક્ષેત્રે તો જગતની મીટ આપણા દેશ પર મંડાયેલી છે.

આજે ભારત દેશની શી હાલત છે ? ભારત દેશ ૧૫ ઓગષ્ટ ૧૯૪૭ ના દિવસે આઝાદ થયો આઝાદીના પાંચ દાયકા થી પણ વધુ સમય બાદ આપણા દેશની ઘણી ખરી પ્રજા ગરીબી નીચે સબડી રહી છે, પરંતુ ભારત ના કેટલાક સારાં

ચિહ્નોને કારણે ભારતનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ થશે એવાં લક્ષણો દેખાઈ રહ્યાં છે.

આઝાદીના ૫૦ વર્ષ બાદ આજે દેશની બહુ થોડીજ પ્રજા પૂરતો અને પૌષ્ટિક ખોરાક મેળવતા વંચિત રહી ગયો છે. આજે બહુ થોડાજ લોકો એવાં રહ્યાં છે જે પોતાની પ્રાથમિક જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરી શક્યાં નથી, પ્રાથમિક જરૂરિયાતો સંતોષવા ને કારણે જ્ઞાન અને કલાની ભૂખ જાગી રહી છે. આજે ભારતના થોડાજ નાગરિકો નિરક્ષર રહ્યાં છે પરંતુ નાગરિકો નો દેશ પ્રત્યે યોગ્ય સહયોગ રહ્યો હતો તે દિવસ દૂર નથી કે જ્યારે ભારતનું એક પણ નાગરિક નિરક્ષર હોય. આજે ભારતનો દેશના નાગરિક પ્રત્યે સારો સહયોગ રહ્યો છે, દેશનાં નાગરિકોને સમાન હક અને સમાન તક મળી રહી છે. દેશના ગરીબ લોકોને પૂરતું શિક્ષણ, યોગ્ય પૌષ્ટિક ખોરાક મળે તે માટે પૂરતા પ્રયત્ન કરી રહી છે.

આજે આઝાદીના ૫૦ વર્ષ પછી ખેતી પ્રધાન ભારતે કૃષિક્ષેત્રે સારી એવી પ્રગતિ કરી છે. દેશના સંખ્યાબંધ દેશોનો ભારતદેશ અન્નદાતા બન્યો છે. નાના ઉદ્યોગો એ પણ હવે હરણફાળ ભરી છે. દેશના દરેક ગામડાઓમાં, વિજળી, પાણી અને શિક્ષણ પહોંચી રહ્યું છે. ઘરે ઘરે ટી.વી., રેડિયો અને કોમ્પ્યુટરો વસી રહ્યાં છે. ભારતે સાહિત્ય, કલા અને વિજ્ઞાન ના ક્ષેત્રે સારી એવી પ્રગતિ કરી છે. ભારતે રમત-ગમત ના ક્ષેત્રે પણ નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે. ભારત દેશ પોતાના સાંસ્કૃતિક વારસાને કારણે આગળ વધી રહ્યો છે. ભારતે ભૌગોલિક રીતે પણ ઘણી જ પ્રગતિ કરી છે. આજે અશાંતિ અને ઝઘડાઓ ઓછાં થવાને કારણે ભારતના દરેક નાગરિક ને કંઈક કરી બાતડવાની ઇચ્છા જાગૃત થઈ છે. ભારતે પોતાની સંસ્કૃતિ તો જાળવી રાખી છે પરંતુ અંધશ્રદ્ધા, જૂના વિચારો ને પાછળ ધકેલી દિધાં છે. ભારતે દરેક ક્ષેત્રે વિકાસ પામવા માંથુ ઉંચક્યું છે.

ભારતે આઝાદી પછી દરેક ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે છતાં ઘણી એવી બાબતો પણ છે જ્યાં ભારત આજે પણ પાછળ છે પરંતુ નાગરિકોનો સહયોગ અને એકતા રહેશે તો તે દિવસ દૂર નથી કે ભારતમાં સોનાનો સૂરજ ઉગશે. ભારત દેશ વૈદિક રીતે પણ આગળ વધી રહ્યો છે. વૈજ્ઞાનિક રીતે પણ સારો એવો વિકાસ કર્યો છે. ભારતે પોતાની સંસ્કૃતિ અને ઋષિઓની સંસ્કૃતિ ને આજે પણ જાળવી રાખી છે. ભારત દેશે ‘જીવો અને જીવવા દો’ ના નિયમ પર અક્ષરશઃ પાલન કરવાનું શરૂ કર્યું છે. આજે ભારતના નાગરિકો ની સશક્ત અને સુખી પ્રજાજનોની વણઝાર મારી આંખો સામેથી પસાર થઈ રહી છે. મારાં મન:ચક્ષુ સામે ભારતના ઉજ્જવળ ભવિષ્યનું સ્વપ્ન આકાર લઈ રહ્યું છે.

ભારત દેશની દરેક રીતે પ્રગતિ થાય અને તેનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ ભવિષ્ય બને તે માટે હું ઇશ્વરને પ્રાર્થુ છું. આપણું ભારત સર્વોત્તમ ભારત.....

ગોવર્ધનરામ અને યુનિવર્સિટી

સંકલન ■ Prof. Swati Mandavawalla

મુંબઈ યુનિવર્સિટી ના ૧૫૦ વર્ષ પૂર્ણ થવા નિમિત્તે :

૧૮૫૫ ના ઓક્ટોબર મહિનાની વીસમી તારીખે નડિયાદ માં ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠીનો જન્મ થયો. એ ઘટનાને આજે દોઢસો વર્ષ પૂરાં થયા છે. ગોવર્ધનરામના પિતાનું નામ માધવરામ, માતાનું નામ શિવકાશી હતું.

ગોવર્ધનરામનો જન્મ ભલે નડિયાદમાં, પણ બાવન વર્ષના આયુષ્યનાં લગભગ અડધાં વર્ષો તેમણે મુંબઈ માં ગાળ્યાં. પાંચ વર્ષની ઉંમરે ગોવર્ધનરામને મુંબઈ લાવવામાં આવ્યા અને બુદ્ધિવર્ધક શાળામાં તેઓ દાખલ થયા. એ વખતે બીજું ચોપડી ભણતાં 'સારી ચોપડીનો શોભાય' વાળી દલપતરામની કવિતા વાંચવામાં આવી. એવી રચના જાતે કરવાનું મન થયું. એટલે છ વર્ષની ઉંમરે માતાને પહેલો પત્ર લખ્યો તે ચોપાઈમાં લખ્યો ! એટલે કે ગોવર્ધનરામનું પહેલું લખાણ મુંબઈમાં. ૧૮૬૧ માં મનસુખરામ સૂર્યરામ ત્રિપાઠી એલ્ફિન્સ્ટન ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં ભણવા મુંબઈ આવ્યા ત્યારથી ગોવર્ધનરામને તેમનો સાથ અને સહવાસ મળ્યો. જોકે ૧૮૬૫ થી ૧૮૬૮ સુધી ગોવર્ધનરામે નડિયાદમાં અભ્યાસ કર્યો. ૧૮૬૮માં તેર વર્ષની ઉંમરે ગોવર્ધનરામ ફરી મુંબઈ આવ્યા અને એલ્ફિન્સ્ટન હાઈસ્કૂલમાં અભ્યાસ કરવા લાગ્યા. શાળાના અભ્યાસ દરમિયાન ગોવર્ધનરામે કશી નોંધપાત્ર સિદ્ધિ મેળવી નહોતી, બલ્કે ઘણીવાર ક્લાસમાં તેમનો નંબર છેલ્લો રહેતો. છતાં પહેલા પ્રયત્ને જ ૧૮૮૧માં ૧૬ વર્ષની ઉંમરે તેમણે મેટ્રિકની પરીક્ષા પસાર કરી. એ વખતે મેટ્રિકમાં લેખિત ઉપરાંત મૌખિક પરીક્ષા પણ લેવાતી. મૌખિક પરીક્ષા માટે છોકરાઓને તેમની અટકના અંગ્રેજી આઘાશહના ક્રમમાં બોલાવાતા હતાં. એટલે ગોવર્ધનરામનો વારો લગભગ છેલ્લો આવ્યો. થાકેલા ગોવર્ધનરામ પરીક્ષાખંડની બહાર બેઠાં બેઠાં જ ઊંધી ગયા. તે દિવસે સંસ્કૃતની મૌખિક પરીક્ષા પ્રો. રામકૃષ્ણ ભાંડારકર લઈ રહ્યા હતા. એમણે 'ત્રિપાઠી' ના નામની બૂમ પાડી, પણ સૂતેલા ગોવર્ધનરામ જવાબ કઈ રીતે આપે ? ભાંડારકરે જાતે બહાર આવીને તેમને ઉઠાડ્યા અને મૌખિક પરીક્ષા લીધી. લેખિત કરતાં મૌખિક

પરીક્ષામાં ગોવર્ધનરામે સંસ્કૃત વ્યાકરણ અંગેના સવાલોના જવાબ વધારે સારા આપ્યા. એ અંગે ભાંડારકરે પૂછતાં ગોવર્ધનરામે કહ્યું કે લેખિત અને મૌખિક પરીક્ષા વચ્ચેના એકાદ મહિનાના ગાળામાં નવેસરથી અભ્યાસ કરવાની તક મળી તેથી. પછી વખત જતાં ભાંડારકર અને ગોવર્ધનરામ વચ્ચે નજીકનો સંબંધ બંધાયો.

૧૮૭૨ની શરૂઆતમાં ગોવર્ધનરામ મુંબઈની ઓલ્ફિન્સ્ટન કોલેજમાં જોડાયા. ત્રણ વર્ષના અભ્યાસકાળ દરમિયાન તેમણે ત્રણ સ્કોલરશિપ મેળવી. બી.એ.માં ઐશ્વિક વિષયો તરીકે તેમણે ઇતિહાસ, અર્થશાસ્ત્ર, ન્યાય અને નીતિશાસ્ત્ર એટલા વિષયો રાખ્યા હતાં. પહેલીવાર બી.એ. ની પરીક્ષામાં નાપાસ થયા, પણ ૧૮૮૫માં બીજા વર્ગમાં પાસ થયા. ગોવર્ધનરામ બી.એ. થયા તે પહેલા તેમનાં પહેલા પત્ની હરિલક્ષ્મીનું ૧૮૮૪ માં નડિયાદમાં અવસાન થયું હતું. થોડા મહિના પછી નાની દીકરી પણ મૃત્યુ પામી. એ જ વર્ષે માધવરામની પેઢી ભાંગી. ગોવર્ધનરામનો વિચાર તો એક સારા વેપારી થવાનો હતો, પણ બાપીકી પેઢી ભાંગતાં વિચાર પડ્યો. બી.એ. થયા પછી ગોવર્ધનરામે મુંબઈમાં જ ત્રણ સંકલ્પ કર્યા : એલ.એલ.બી.ની ડિગ્રી મેળવવી, મુંબઈમાં રહી વકીલાત કરવી, પણ કોઈની નોકરી ક્યારેય કરવી નહીં અને ૪૦ વર્ષની ઉંમરે વ્યવસાયમાંથી નિવૃત્તિ લેવી. ૧૮૭૬ થી મુંબઈમાં એલ.એલ.બી. અને એમ.એ. નો અભ્યાસ ગોવર્ધનરામે શરૂ કર્યો. જોકે પોતાના સંકલ્પમાં વ્યવહારુ કોરણોસર બાંધછોડ કરીને ૧૮૭૮થી પાંચ વર્ષ માટે ગોવર્ધનરામે ભાવનગર રાજ્યની નોકરી લઈ લીધી. ત્રણ વાર નાપાસ થયા પછી ૧૮૮૩માં એલ.એલ.બી.ની પરીક્ષામાં પાસ થયા. ૧૮૮૩ના અંતમાં ભાવનગરની નોકરી છોડી ગોવર્ધનરામ મુંબઈ પાછા આવ્યા અને સ્વતંત્ર વકીલાતની શરૂઆત કરી. તેમને સૌથી પહેલો કેસ મળ્યો તે કોઈ ગુજરાતીનો નહીં પણ એક મહારાષ્ટ્રી અસીલનો હતો.

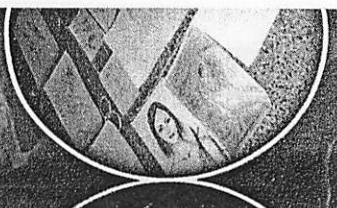
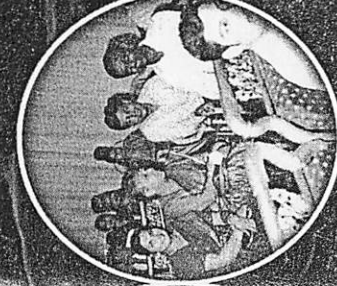
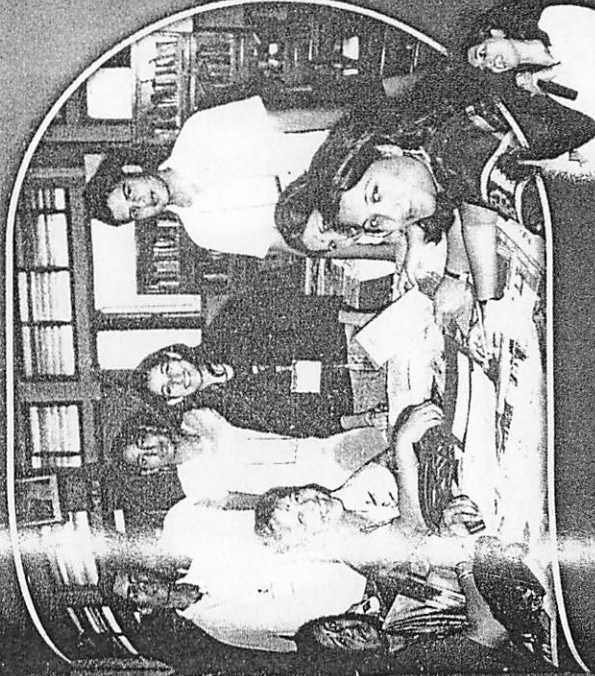
જેમાં ગોવર્ધનરામની સર્જકશક્તિ નો પહેલો આવિર્ભાવ જોવા મળે છે તે દીર્ઘકાવ્ય 'સ્નેહમુદ્રા' લખવાની શરૂઆત ગોવર્ધનરામ ૧૮૭૭માં મુંબઈમાં જ કરી હતી, જોકે તે પ્રગટ થયું ૧૮૮૮માં. ગોવર્ધનરામની કીર્તિદા કૃતિ 'સરસ્વતીચન્દ્ર' ના કુલ ચાર ભાગમાંથી પહેલા ત્રણ ભાગ પણ મુંબઈમાં જ લખાયા અને ચોથો ભાગ લખવાની

શરૂઆત પણ તેમણે મુંબઈમાં કરી હતી. પહેલો ભાગ ૧૮૮૭ માં અને બીજો ૧૮૮૨માં પ્રગટ થયો. ત્રીજો ભાગ ૧૮૮૬માં લખાઈ ગયો હતો, પણ તે વખતના ડહોવાયેલા રાજકીય વાતાવરણને કારણે તે પ્રગટ થયો ૧૮૮૮માં. ત્રીજા ભાગનું લેખન પૂરું થયા પછી તરતજ ચોથા ભાગનું લેખન શરૂ કરેલું. બીજા બાજુ મુંબઈ માં ગોવર્ધનરામની વકીલાત જામી. શહેરના અગ્રણી વકીલોમાં તેમની ગણના થવા લાગી. ૧૮૯૦ માં મેટ્રિકની પરીક્ષા માટેના એક પરીક્ષક તરીકે તેઓ નિમાયા, ૧૮૯૧ માં મુંબઈ યુનિવર્સિટીના ઓનરરી ફેલો નિમાયા. ૧૮૯૧માં 'નવલરામ લક્ષ્મીરામની જીવનકથા' પ્રગટ કરી અને ૧૮૯૪માં ગુજરાતી સાહિત્ય વિષે અંગ્રેજીમાં લખાયેલું પહેલું પુસ્તક 'ઘ ક્લાસિકલ પોએટ્સ ઓફ ગુજરાત' પ્રગટ કર્યું.

વકીલાતમાંથી સ્વેચ્છાએ નિવૃત્તિ લઈને ગોવર્ધનરામ મુંબઈ છોડીને ૧૮૯૮ના ઓક્ટોબરની ૧૯મી તારીખે રાતે સાડા નવ વાગે ગુજરાત મેલમાં વતન નડિયાદ જવા નીકળ્યા. 'સરસ્વતીચન્દ્ર' ના ચોથા ભાગને બાદ કરતાં તેમનાં ઘણાં ખરા મહત્વનાં પુસ્તકો ૧૮૯૮ પહેલાં, એટલે કે ગોવર્ધનરામના મુંબઈ-વાસ દરમિયાન પ્રગટ થયાં હતાં. પોતાનું એકમાત્ર એકમાત્ર નાટક 'શેમરાજ અને સાધ્વી' ગોવર્ધનરામે લખ્યું મુંબઈ છોડ્યા પછી, પણ તે લખેલું મુંબઈ - ગુજરાતી નાટક કંપનીના માલિક ની માગણીને લીધે. મુંબઈનો વસવાટ છોડ્યા પછી પણ મુંબઈ સાથેનો ગોવર્ધનરામનો સંબંધ તૂટ્યો નહીં. મુંબઈ યુનિવર્સિટીએ એમ.એ. ની પરીક્ષામાં 'દેશી ભાષાઓ' ને વિષય તરીકે સ્થાન અપાતાં ગુજરાતી ના વિષય માટેનું પહેલું બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ રચાયું તેના ગોવર્ધનરામ એક સભ્ય નિમાયા, ૧૮૯૯માં. ૧૯૦૨ માં એમ. એ. માં ગુજરાતીની પરીક્ષા પહેલીવાર લેવાઈ ત્યારે પણ ગોવર્ધનરામ એક પરીક્ષક તરીકે મુંબઈ આવ્યા. એ વખતે તેમને ત્રિભુવનદાસ ગજજર સાથે મૈત્રી બંધાઈ. ૧૯૦૩માં એમ. એ. ની પરીક્ષા લેવા ફરી મુંબઈ આવ્યા. ૧૯૦૪માં મુંબઈના સાહિત્યપ્રિય વેપારી પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીના આગ્રહથી ગોવર્ધનરામ કેટલોક વખત તેમના બંગલામાં રહ્યા. ૧૯૦૫માં પહેલી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પ્રમુખ બન્યા ગોવર્ધનરામ. ૧૯૦૫ના અંતમાં તેઓ ફરી મુંબઈ ગયા અને ઘણો

વખત ત્રિભુવનદાસ ગજજરને ત્યાં રહ્યા. બંગલુંગ પછીના વાતાવરણમાં મુંબઈમાં 'સ્વદેશી કોઓપરેટિવ સ્ટોર' ૧૯૦૫માં શરૂ થયો તેનું ઉદ્ઘાટન ગોવર્ધનરામને હાથે થયેલું. ૧૯૦૬ના પાછલા ભાગથી ગોવર્ધનરામની તબિયત બગડી. મુંબઈની ગ્રાન્ટ મેડિકલ-કોલેજના ડૉ. દાતેને ત્રિભુવનદાસે ખાસ નડિયાદ મોકલ્યા, પણ તેથી ગોવર્ધનરામની તબિયતમાં ફેર પડ્યો નહીં. એટલે ૧૯૦૬ના ડિસેમ્બરની ૨૫મી તારીખે ગોવર્ધનરામને સારવાર માટે નડિયાદથી મુંબઈ લઈ જવામાં આવ્યા અને નેપિયન સી રોડ પરના ગજજરના બંગલામાં રાખવામાં આવ્યા. દેશમુખ, ખેર, રેલે, દાતે, સેવકલાલ વગેરે નામાંકિત ડોક્ટરો તેમની સારવાર કરતા હતા. પછીથી ડૉ. ચાઈલ્ડ અને ડૉ. ખરેઘાટ પણ જોડાયા. ૧૯૦૭ના જાન્યુઆરીની પહેલી તારીખે ડોક્ટરોએ આશા મૂકી દીધી. ચોથી જાન્યુઆરી, ૧૯૦૭ના રોજ બપોરે અઢી વાગ્યે ગજજરના બંગલામાં જ ગોવર્ધનરામનું અવસાન થયું. એ જ સાંજે વાલકેશ્વરના સ્મશાનમાં ગોવર્ધનરામના દેહના અંતિમ સંસ્કાર થયા. આ અંગે 'ગોવર્ધન શતાબ્દી ગ્રંથ' માં ઉપેન્દ્ર પંડ્યા નોંધે છે : ઇ.સ. ૧૯૦૭ના જાન્યુઆરીની ચોથી તારીખનો સંધ્યાકાળ હતો. વાલકેશ્વરનો દરિયો શાંત અને ગંભીર હતો. થોડે દૂર માછીઓની બેચાર હોડીઓ દરરિયામાં ઝોલાં ખાતી હતી. કિનારે થોડાં શિવાલય હતાં. કેટલીક બાવાઓની મઢૂલીઓ હતી. એક દિશામાં નાનીસરખી વાડી હતી. પાસે ચિતા ભડભડ બળતી હતી. ચિતાનો ઝાંખો, પીળો પ્રકાશ આસપાસ પડતો હતો, તેય જાણે ઉદાસપણામાં ઉમેરો કરતો હતો. આ સમયે ગોવર્ધનરામનો આ જાયજેન્ટિક માઇન્ડનો - દેહ ધીમે ધીમે પંચમહાભૂતમાં ભળી જતો હતો. પાસેના મંદિરમાં આરતી, ઘંટનાદ ને શંખનાદ ઘડીક સંભળાતાં હતાં, બાકી સર્વત્ર સૂમસૂમાકાર શાંતિ વ્યાપેલી હતી. પોતાના છેલ્લા દિવસોમાં દરિયો જોવાનું, દરિયાકિનારે બેસવાનું ગોવર્ધનરામને ઘણું મન હતું. એ જ સિંધુમાં આ મહાતરંગ ભળી ગયો, સિંધુરૂપ બની ગયો.

DALMIA UTSAV

2005

